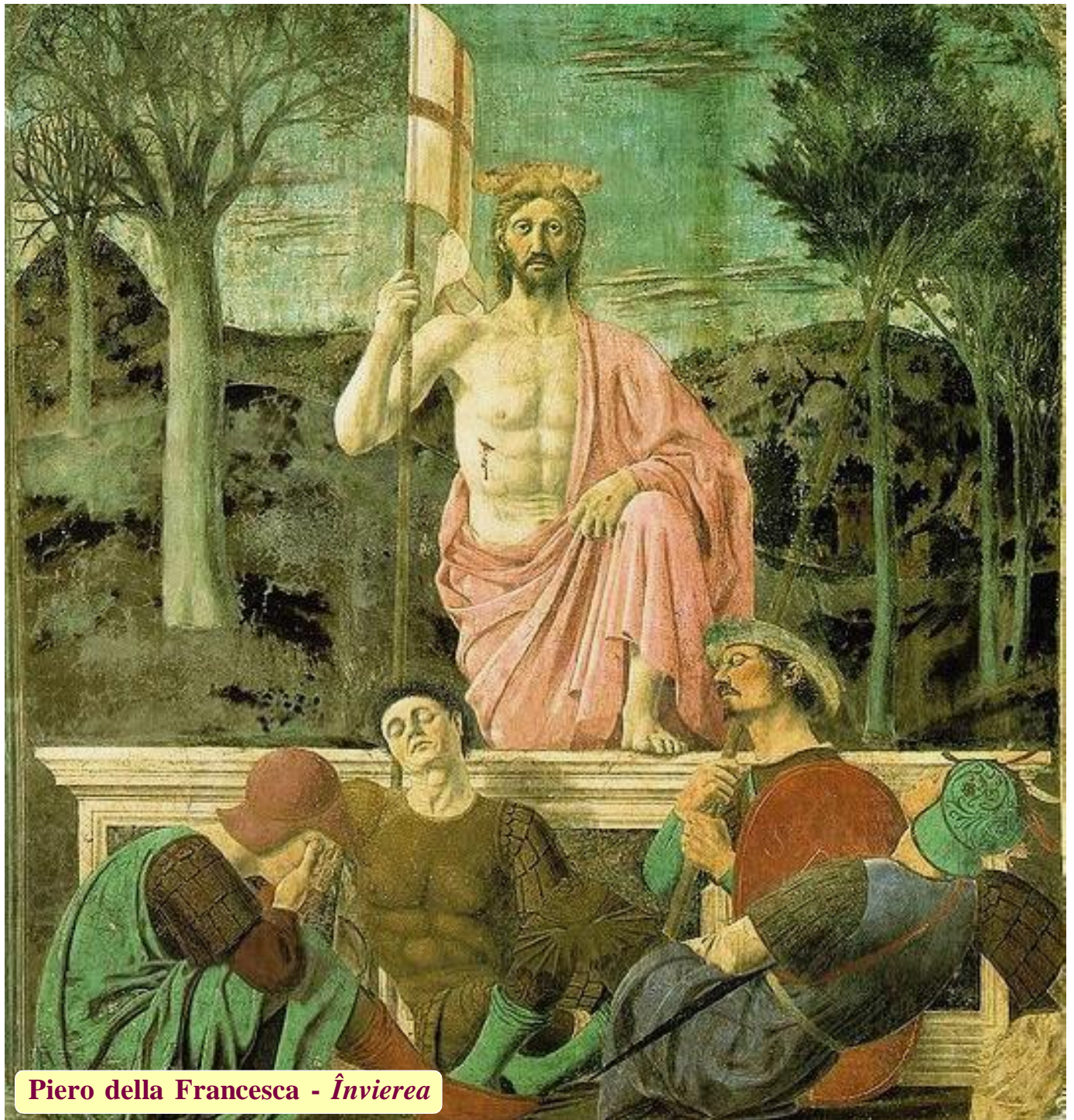

Fondatori: Al. Florin Țene, N. N. Negulescu, Doina Drăguț, Janet Nică

Constelații 5 diamantine

Anul III, Nr. 4 (20)
Aprilie 2012

Revistă de cultură universală,
editată sub egida Ligii Scriitorilor Români

Piero della Francesca - *Învieerea*

Sumar

Janet Nică, <i>O pinie, două pinii</i>	p.3
George Popa, <i>Poezie și transpirație</i>	pp.4,5
George Filip, <i>Niagara</i>	p.5
Al. Florin Țene, <i>Metafora, ca ritm al gândirii poetice</i>	p.6
Doina Drăguț, <i>Versuri</i>	p.7
Florin Măceșanu, <i>Quattrocento-ul în Umbria și Padova</i>	p.8
Florentin Smarandache, <i>Memorii de călătorie</i> ..	p.9
Iulian Chivu, <i>Prefer existența de tipul f(x)</i>	pp.10,11
Baki Ymeri, <i>Un mesager care ne invită să-i cunoaștem sufletul</i>	p.12
Dan Angheliescu, <i>Poeticul între metafizică, istorie și contemporaneitate</i>	pp.13,14
Adrian Botez, <i>Un român propus pentru Nobel</i>	pp.15-19
George Baciu, <i>Vasile Conta - 130 de ani de la trecerea în eternitate</i>	pp.20-22
Viorel Martin, <i>La poale de Caraiman</i>	p.23
Constantin E. Ungureanu, <i>Titu Maiorescu și I.L. Caragiale</i>	pp.24,25
Felicia Jipescu, <i>Era zi de Înviere</i>	p.26
Dumitru Hurubă, <i>Cam singur printre poezi...</i>	pp.27,28
Ioana Stuparu, <i>Sfinte firi vizionare</i>	pp.29,30
Ioan C. Hiru, <i>Anul Caragiale</i>	pp.31,32
Titina Nica Țene, <i>Poeme</i>	p.33
George Petrovai, <i>Trinitatea creștină</i>	pp.34-36
Boris Marian, <i>Borismarianisme</i>	p.37
Elena Buică, <i>Paștele de foc de la Costești</i> ..	p.38
Dan Lupescu, <i>Romulus Cojocaru - Patriarhul danubian</i>	p.39
Mariana Zavati Gardner, <i>Poèmes</i>	p.40
Cornel Barborică, <i>Legende apocrife</i>	p.41
Vasile Larco, <i>Zodia râsului</i>	p.42
Gheorghe A. Stroia, <i>Ancenstralele doruri ale omului modern...</i>	pp.43,44
Valentina Batca, <i>Versuri</i>	p.44
Dumitru Buhai, <i>Inima credinței creștine</i>	p.45
Octavian Lupu, <i>Omul, ca maestru care nu respectă regulie</i>	pp.46,47
Viorel Roman, <i>Ghinionul de a fi moldo-valah, al treilea cardinal</i>	p.47
Emil Bucureșteanu, <i>În pragul sărbătorilor</i> ..	p.48
Arjan Kallço, <i>Versuri</i>	p.49
Virgil Stan, <i>Secerătorul</i>	pp.50-53
Liviu Popescu, <i>Constelații epigramatice</i> ...	p. 54
Vasile Popovici, <i>Între ontic și temporalitate în căutarea adevărului absolut</i>	p.55
În premieră pentru o revistă românească: <i>textul bilingv al Imnului american tradus de Cristian Petru Bălan</i>	p.56
Mihai Haivas, <i>Constelații epigramatice</i>	p. 57
Vasile Mentzel, <i>Triouri și duete celebre</i> ..	pp.58,59
Elisabeta Iosif, <i>În jurul unui policandru uriaș, Mănăstirea Caraiman</i>	p.60

Ilustrația revistei:

Quattrocento-ul în Umbria și Padova

Constelații diamantane

Revistă de cultură universală

Fondată la Craiova,

în septembrie 2010

- apare lunar -

Membri de onoare ai colectivului de redacție

- Prof. univ. dr. Remus RUS
- Prof. dr. Florin AGAFIȚEI, orientalist, sanscritolog
- Prof. dr. Lidia VIANU, Professor of Contemporary British Literature, English Department, Bucharest University

Redacția

Redactor-șef:

DOINA DRĂGUȚ

Secretar general de redacție:

JANET NICĂ

Consilier artistic:

FLORIN MĂCEȘANU

Redactori asociați:

- Prof. univ. dr. FLORENTIN SMARANDACHE, SUA, membru al Academiei Americano-Române de Științe și Arte
- Prof. CRISTIAN PETRU BĂLAN, SUA, membru al Academiei Americano-Române de Științe și Arte
- Prof. MARIANA ZAVATI GARDNER, Anglia, poetă bilingvă, critic literar, traducător
- MARGARET BEISSINGER, Department of Slavic Languages & Literatures 249 East Pyne, Princeton University

DTP: Doina DRĂGUȚ

Responsabilitatea privind conținutul materialelor publicate în revista *Constelații diamantane* aparține strict autorului care semnează textul.

Materialele se pot trimite la adresa:
constelatiidiamantane@yahoo.com

ISSN 2069 – 0657

www.scribd.com/doina_dragut

Adresa redacției:

Cartier Lăpuș, Bd. Decebal, bl. S2, ap. 13, Craiova, Dolj,
România, cod: 200440

Janet NICĂ

O PINIE, DOVĂ PINII

EXPERT ÎN EXCEPȚII

După unii autori - Valéry, Cohen, Barthes, Todorov, Aragon, Spitzer, Peytard, Thiry, Bally - , ARTA ar fi: abuz, violare, scandal, anomalie, nebunie, deviație, subversiune, infracțiune, greșeală. Alura moral-patologică a acestor definiții central-europene înspăimântă infantilismul nostru de plastilină. Iar noi care ,crescuți în bumbacul mioriticei naivități la grădinița cloroflei de partid, credeam că ARTA e vecină de palier cu ambrozia cerească! De! Diferență de fus orar și de lână culturală! Dar, să n-o luăm la fugă și să ne pierdem papucii! Florile, prin statutul lor hieratico-îngeresc, sunt, într-un fel, nebunia pomului. Poate că și ARTA e nebunia omului. Florile, prin fragilitatea lor volatili, contrazic butucășenia copacului. Când ele devin FRUCT, adică masă, materie, volum, cată, cu abuzul lor de maturitate, pământul. EARTĂ acea îndeletnicire care contrazice REALUL din rădăcina căruia a purces, dar pe care nu l-a părăsit. La fel, flacăra contrazice carnea lumânării, dar, fără ea, n-ar fi. Când FLOAREA, pietrificată în FRUCT, caută consensul cu țărâna, se degradează, așa cum ARTA, imitând realul, se degradează în ideologie, în scrâșnet de dinți, unealtă și armă. În lumea obișnuită, totul ar trebui să fie ÎN REGULĂ. ARTA e lumea unde NIMIC NU E ÎN REGULĂ ! Ea nu are treabă cu gravitația sau cu gravitatea. E posibilitatea de a-i construi trupului MANSARDĂ. a-i împleti tichie de aur, sau a-i încheaga, din nimic, smântână. Dar, cum vorbesc eu atât de clar despre lucruri neclare ? Sunt eu, oare, savantul ceții sau expertul întunericii? Doamne ferește! Îmi dau și eu cu presupusul. Spiritul meu e tavanul inferiorității mele, alteța micimii care mijeste în lăstarii mei de veghe.

ÎNCREMENIRE ÎN FICTIV

De la o solidaritate fictivă la una reală, e ceva cale, de la o solidaritate verbală la una efectivă, e altă cale. Se pare că noi, românii, am încremenit în vorbe, uitând că verba volant. Nu mai credem, fanatic, în Dumnezeu, dar credem fanatic în politicieni! Credem, ca orbii, în vânt, în valuri, în umbre, în etichete și în lozinci, în scânteii, licurici și-n clipa cea repede. Conducătorii noștri nu ne spun nimic, dar ne cer să-i înțelegem. Când papă banii țării, își asumă responsabilitatea, când se adună găurile negre, ni se cere solidaritate. Duritatea lor colțuroasă cere de la noi o geometrie șlefuită, fin arcuită, concretizată în curbe de sacrificiu. Ne cer să fim uniți în MUGET și-n NESIMȚIRI când iau măsuri urgente de antiprogres și de dezvoltare a crizei. Prin inteligența lor de catifea au făcut din țara noastră o țară de top. Pe primul loc, la cele rele, pe ultimul loc, la cele bune. Auziți, voi, români, și vă cruciți cum progresăm îndărăt. În economie se va continua programul JAFUL. În construcția de mașini, programul RABLA. În protecția animalelor, programul JAVRA. În justiție, programul MITA, în ordinea publică, programul ȘPAGA, în ascensiunea politică, programele PILA și NEPOTUL. În dezvoltarea forțelor de muncă se va continua programul ȘOMAJUL, în dezvoltarea rețelei de drumuri, programul GROAPA, în educație, programul TÂMPITUL iar în construcția de locuințe, programul PRIMA COCIOABĂ. Unde mai pui că toate acestea se bazează pe o prognoză optimistă, anume de creștere zero sau creștere... negativă. Curat constituțional și matematic, coane șefule! Să ne trăiți și să ne jefuiți sănătoși!

George POPA

Poezie și transpirație

Raportul dintre poezie și „transpirație” poate fi de două feluri:

- încercarea repetată de a scrie poezii - neavând vocație;
- crearea unei poezii ermetice.

Nu te poți așeza la masa de scris și să decretezi: „acum am să fac o poezie”. *Poezia autentică nu o facem noi, se face singură. Poetul cu har doar o transcrie.* Cel mult înlocuiește pe ici pe acolo - nu ideatica poetică - ci unele cuvinte mai expresive. Bertrand Lavier a spus cuvântul decisiv: „*Inspirația nu e transpirație*”.

Încă presocraticii își exprimau uimirea față de mecanismul miraculos al creației poetice. Democrit vorbește despre transa revelatoare în care intră poetul în clipa dicteului: „Tot ce un poet scrie cu entuziasm și inspirat de suflul divin este în mod superior frumos” (fr.18). Empedocle, care a scris 5000 de versuri, din care au ajuns până la noi 450, vorbea de intervenția divină: „cuvintele mele sunt cele ale unei zeițe”. Platon, în dialogul *Ion*, afirmă că poetul nu este un creator propriu zis, ci un mijlocitor, transmițător al „șoaptei divine”, asemenea Pythiei: „Nu este vorba de o artă, ci de o putere divină... Poetul înaripat, sfânt, nu se află în starea de a crea înainte de a fi inspirat de un zeu, din afara lui, dincolo de propria sa rațiune... Este un privilegiu dumnezeiesc... Poezii nu sunt altceva decât interpretării zeilor” (*Ion*, 533c-534e). Pentru Platon, inspirația este „*delir divin, o gândire înaripată*” (Fedru, 244), care „vede esența dumnezeiască din lucruri”. Ideea a

fost reluată de diverși poeți și gânditori de-a lungul timpului, precum Pindar, Shakespeare, Hölderlin, Goethe, Lamartine, Victor Hugo, Nietzsche, ș.a. „*Noi suntem din cei cu-azul fin/ Și auzirăm șoapta misterului divin... Sublimul adevăr noi l-avem din cer*”, scrie Eminescu.

Încercarea de a compune o poezie autocomandată era mult mai dificilă, mai laborioasă altă dată când se respectau niște reguli prozodice: ritm, măsură, rimă (Charles Baudelaire afirma chiar că acel ce nu are știința rimelor, nu este poet). Acum însă, cu puține excepții, „transpirația” prozodică a fost scurtcircuitată, „poezia” devenind o proză divizată în fragmente înșiruite pe verticală pentru a semăna a versificație. Mai mult, pentru a elimina orice efort, orice „transpirație”, a fost recomandat celebrul procedeu: decupezi cuvintele dicționarului, le amesteci într-o pălărie, apoi scoți la întâmplare câte unul: „asta este poezia”.

Revenind la regulile prozodice, Grecii nu cunoșteau rima, dar aveau niște reguli rafinate de metrică, adaptate ideaticii din poezia respectivă. Pe de altă parte, desigur, rima nu conferă *per se* valoare unei poezii, dar poate să contribuie inapreciabil de mult și subtil cantabilității, armoniei și logicii interne ale poemului. *Elegiile duineze* ale lui Rainer Maria Rilke nu au nici măsură nici rimă, dar ce idei poetice de mare forță și ingeniozitate metaforică ne fascinează în ele! Pe de altă parte, *Iluminările* lui Arthur Rimbaud nu sunt scrise în versuri, dar ce tulburător ritm interior de rezo-

nanță cosmică dezvoltă ideile lor poetice! Cât de poetic sună versetul: „*Și poate că adevărul ne așteaptă în jurul nostru cu îngerii săi plângând!*”

Ca atare, poezia nu e nici ritm, nici, rimă, nici metaforă, - este fluid inefabil, eter melodic, înari-pare ideatică, zbor de îngeri. Și, de fapt, poezia începe dincolo de cuvinte.

*

Poezia ermetică nu este un „dicteu”, în sensul discutat de Platon în dialogul *Ion*. Doar ideea poetică de plecare, apărută mai mult sau mai puțin spontan. Dar construcția este supusă unui travaliu prin care are loc un proces metaforic din ce în ce mai decantat, mai sublimat, pentru ca înțelesul urmărit al poeziei să devină cât mai ascuns, mai greu de descifrat.

Această constricție labirintică explică faptul că numărul poemelor unui poet ermetic, precum Stéphane Mallarmé sau Ion Barbu, sunt puține. „Transpirația poetului” în procesul de creație este urmată de „transpirația” cititorului în a încerca să dezlege rebusul. Evident, acesta are o dublă satisfacție: pe de o parte, a „travaliului” său de derebusare, de naștere a doua oară a poeziei, iar pe de altă parte, a bucuriei de a se afla față în față cu secretul poemului, dacă nu cumva poemul este excesiv de abscons. În acest caz, cititorul dă interpretarea sa, în ideea că, oricum, orice poem poate fi *opera aperta*, interpretabilă multisensic.

Se poate întâmpla și o altă alternativă. Cuiva care îi spunea lui Paul Valéry că i-a dezlegat în-

țelesul unui poem, autorul *Cimitirului marin* îi răspundea că se bucură, dat fiind că el, poetul, nu-i știe încă bine sensul. Acest lucru ar putea să aibă loc când poezia se referă la o întrebare fundamentală a vieții, a existenței în general, la care este dificil de dat un răspuns ultim.

Revenind însă la ideea de ermetism, de jocul încifrării, se pune întrebarea: nu este în lume destulă ceață, iar marile neînțeleșuri nu le vom rezolva poate niciodată, așa cum a spus-o, între alții, încă în urmă cu un mileniu, Omar Khayyam - încât mai este nevoie ca să adăugăm noi o a doua ceață?

Vorbim însă aici de poezia ermetică autentică, adică având o logică internă, și nu este vorba de o zburdălnicie metaforică făcută doar ca să impresioneze și să deruteze - „*bâiguit nărod*”, spunea Eminescu - dar fără un fir director care să le lege împreună într-un sens unitar, sau fără o intenție pasibilă de a deschide, de asemenea logic, mai multe interpretări. În zona „bâiguitului” refractar oricărui sens, oricărei coerențe interne - alături de dadaism, s-au plasat multe destruc-tivisme - precum letrismul, ultra-ismul, anarhismul, onirismul, absurdul etc. - care au scurtcircuitat, în adevăr, orice transpirație, dar și poeticul.

O denumire generică pentru novomania modernă-moder-nistă subintrantă ar fi „nu-nu”-ismul, sinonim al „*da-da*”-ismului... În cartea recentă a lui Constantin Cubleșan, *Curențe, mișcări, grupări literare și artistice din sec.*

XX (ed. Aeternitas, Alba Iulia, 2012), se pot citi, rezumativ, mostre din această superproducție „ismică”.

Un poem este creația omului, el poate încerca să arunce puțină lumină asupra misterului care ne înconjoară sau misterul interiorității noastre. Confuzia regizată, mistificarea nu poate fi neapărat o calitate. Poeziile voit încifrate pot fi doar consecința faptului că poetului nu-i este foarte clar ceea ce vrea să spună, scrie doar atras de prestigiul „poetic” al unor cuvinte sau al unor imagini.

*

Trebuie spus că, spre deosebire de arta cuvântului, unde, când poezia este veritabilă, transpirația nu poate fi evocată, în celelalte arte, efortul, deseori de lungă durată, este *sine qua non* intrinsec: în sculptură, are loc o luptă de ordin fizic cu lutul, cu marmura; în pictură cu culorile și întreaga manoperă pe care o implică crearea unui tablou; în muzică, intervine exersarea luni și ani la pian, vioară și orice alt instrument până la dobândirea măiestriei; evident ideea poetică este în toate artele intuiție, dicteu fără transpirație. De știut însă că Beethoven, pentru a găsi formula *sol-sol-sol mi* din Simfonia V, semnificând bătaia destinului la ușă („*so klopf das Schicksal an die Pforte*”), a acoperit pagini întregi de formule care nu-l satisfăceau, așa cum se poate vedea în manuscrisele compozitorului de la muzeul din Berlin.

În poezia scrisă - nici un efort fizic. Dacă în manuscrisele eminesciene descoperim un mare număr de variante, la *Lucafărul* înainte de toate, nu este vorba de „transpirație”, ci trepte suitoare către un sens ultim căutat, fiecare treaptă, fiecare formulă intermediară relevându-ne o inestimabilă bogăție a unor deschideri vizionare mereu mai uimitoare.

*

Poezia autentică nu este disponibilă oricărui capriciu pseudoteoretic. Nu este o femeie de stradă. Poezia este „frumoasa fără corp”, care rămâne fecioară și după ce ai făcut dragoste cu ea.

George FILIP
(Montreal)

a rămas în urmă boarea de salcâm
și-atingeam cu dorul celălalt tărâm
ce-l zidea în minte raiul de candori
din mit mioritic - poate din fiori...
noi eram drumeții către alte ere
la sania noastră trăgeau Cai-putere
inima din stânga, dintr-un crin de față
pulsă spre albastrul fără nicio pată
și-mi venea să cuget,

sau să strig hai-hui
dar mă răstignise gândul cel dintâi.
Soarele din ceață vâslea să răsară.
Sângele se zbate ca o Niagară
ce zbură frenetic din înalt spre jos
într-un ochi de lume plăsmuit frumos,
metaforă blândă poleită-n vers,
dar până la oază mai aveam de mers;
după-un pumn de clipe

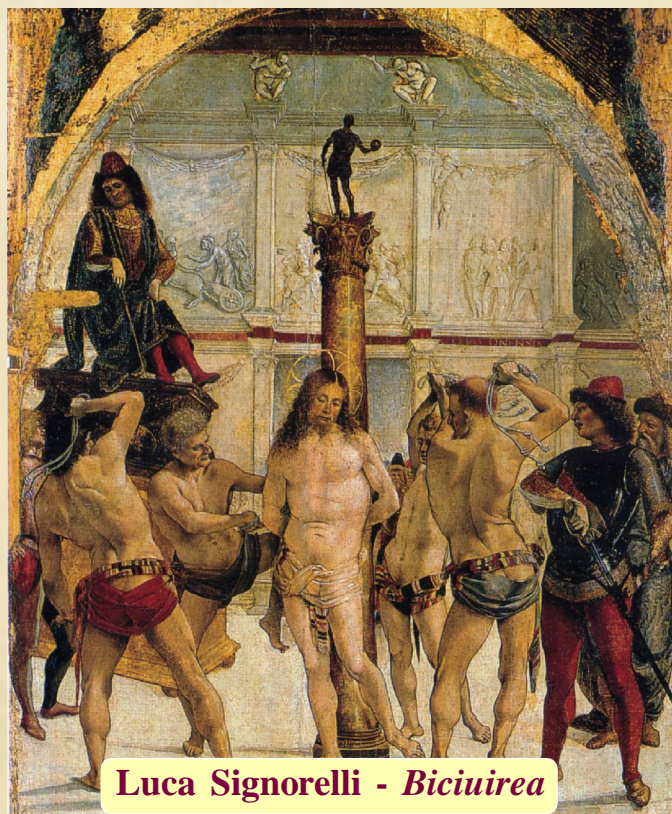
dintr-a ceții rouă
s-a ivit Cascada - o minune nouă;
ne sorbea privirea celuilalt tărâm,
mult era în urmă boarea de salcâm...
mari - minunile lumesti

Doamne, cum ni le ciopești,
De unde-ai avut putere
să topești erele-n ere
și de unde ai obidă
să supui tainele-n tihnă?
...trupurile noastre mici
în imens devin furnici
și vulcanul cel din cer
dă-n pământ cu pumn de ger
și-ngenunche-n denie
pui de pioșenie;
cerul, apa și pământul:
mai întâi a fost cuvântul
ce-a privit munții grămadă
și-a zis: facă-se Cascadă,
stavilă, să nu te vânturi
pui de umbră trecătoare
răsărit din patru vânturi
lângă marea Lui minune
să stăm smirna-n rugăciune;
mari minunile cerești
Doamne... cum le împlinești?

*

lângă acest spectacol infinit

ziua se retopește-n asfințit
și noi plecăm - plecarea e și ea
un strigăt izvorât din altă stea,
timpul inert rămâne-n timp banal
iar noi vâslim spre punctul cardinal
ce ne așteaptă peste dor și mări
spre alte miriade de-ntrebări.
Minunea opta stă-n clepsidra ei
pulsând în infinitul pantha-rei
cu pescăruși ce-n aer se înfiripă
și oamenii spoțiți în sfânta clipă
a semnului divin și efemer
ce Dumnezeu ni l-a dat din cer
și lângă-acest tărâm - orbit de vis
am semănat idei pe-un manuscris
iar între elixir și-ntre coșmar
am ascultat de gândul cel barbar:
să mergem Doamna mea în Bethleem;
de-atunci îmi strigă-n suflet un poem
uitat nescris,
ce l-am scornit în vara
când am îngenunchiat - la NIAGARA...

Luca Signorelli - Biciuirea

Al. Florin ȚENE

Metafora, ca ritm al gândirii poetice

Poezia este „timpul” izvorât din spațiul unui impuls ritmic de existență. În același moment, este un loc al metaforei. Fiindcă, în aceste condiții, metafora caracterizează gândirea poetică, fiind fundamentul acesteia. Câmpul magnetic creat de metaforă are proprietatea de a coordona semnificațiile. Astfel, prin metaforă se realizează inspirația poetică, ca expresie a gândirii. Poeții de mare anvergură au intuiția de a organiza metaforele într-un sistem, creând o profundă gândire poetică, cu un bogat fond metaforic. Când abordăm universul unei opere poetice, scriem de fapt despre forța cu care poetul a știut să-și construiască paleta sa de înțelesuri, subînțelesuri înglobate într-un sistem de semnificații, de specificitatea sa, deci despre metafora sa.

Esența filozofică, la unii poeți profunzi, se află în câmpul metaforic. Când poetul este el însuși, adică în metaforă, se realizează o apartenență intimă, de profunzime la Idee, într-un univers al conștiinței și inconștiinței. Metafora este de sorginte filozofică. Un tot filozofic și liric, inseparabil, se realizează. O impresie de atemporalitate se realizează prin metaforă, când realitatea imediată este aparent respinsă de aceasta. Gândirea poetizantă este dată de metafora în-tâmplătoare, când nu se constituie într-un sistem metaforic. În poezie, metafora este o necesitate, dar și semnul conștiinței

creatoare. Un ritm metaforic există la fiecare poet autentic, specific fiecăruia. Și Eminescu își are ritmul său metaforic, însă, diferit de cel al lui Alecsandri, Blaga, Stănescu, Virgil Mazilescu.

Universul poeziei este creat de sistemul metaforic. Prin poezia lui Eminescu, sau a lui Blaga, sau a lui Nichita Stănescu, se creează impresia că se evidențiază o disjuncție metaforică, adică o mobilitate a polilor în câmpul metaforic, o glisare de sensuri. Prin metafore, Lucian Blaga a recompus Spațiul și Timpul. Blaga efectuează însă o dublă lucrare: el nu numai că pune în evidență metafora ca o celulă poetică sensibilă, ci și ca o celulă sensibilizatoare, prin incantația de cuvinte. Însă nu abundența de metafore imprimă forța unei opere poetice, ci organizarea metaforelor, atâtea câte sunt, într-un spațiu de semnificații.

Prin metafore se esențializează o realitate, se realizează o glisare dintr-un spațiu și timp determinat spre o zonă a tangenței imaginarului și realului. Am putea spune că acest transport se duce spre mit, căci acesta are în sine raționalul ca domeniu filozofic și imaginarul ca domeniu poetic. Astfel, prin această structură a metaforei, poemul se încarcă cu semnificații de memorie a existenței, așa cum orice mit este o istorie (memorie) despre sine a umanității.

Stilul unui poet trebuie dedus

din consecvența sa la sistemul de semnificații care, în final, îl definește. Acest fapt înseamnă păstrarea ritmului său inițial. Din păcate, rareori judecățile de valoare făcute de criticii de poezie se fac din sistemul metaforic respectiv asupra acelui sistem. Marea poezie este factorul inestimabil al viabilității unei culturi, cum și al maturității sale, aceasta stă sub semnul ritmurilor distincte, de existență inițiate și fundamentale. Poetul aparține poeziei sale în virtutea faptului că el și-a contopit existența sa cu opera poetică. Chiar dacă prin aceasta nu descoperim întocmai Omul, însă, descoperim și înțelegem o esențialitate umană răsfântă în destinul creatorului. Actul creației poetice este o angajare la Infinit, iar poetul, conștient de lucrarea sa, nu va putea niciodată să fie suspendat într-un punct imobil, ori în zona confortului intelectual, adică în spațiul trăirilor dobândite pe calea ideilor recepționate. Marea autenticitate eminesciană își are aici una dintre rădăcinile sale.

Opera poetică autentică este o intervenție în Absolut, o simfonie ce vibrează în spațiu și timp definită la Spațiu și Timp infinite, ea este, în fiecare Timp al său, o structurare ce tangențiază filozofia implicată, a noțiunilor fundamentale ale existenței. În măsura în care poetul răspunde în existența sa despre existență, avem clar ritmul interior al opereii sale. Acesta, adică ritmul, nu este cadențare, ci o esență, un ritm ce

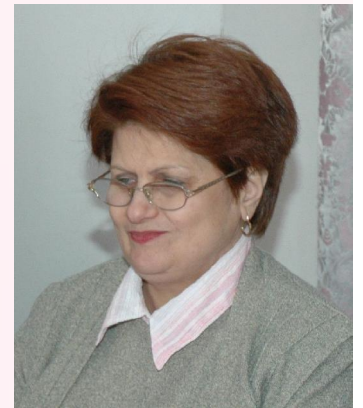

exprimă o intimitate spirituală cu poetul, prin care cititorul este sensibilizat, apropiindu-l de ceea ce rămâne inefabil, adică esență. Poetului, poezia îi devine o interiorizare și o interioritate necesare. Dacă pentru Mazilescu, poezia este un fel de expulzare a eului, pentru Stănescu ea este o adâncire a sinelui. Dar, pentru amândoi sistemul gândirii poetice disimulează realitatea, câtă vreme gândirea poetizantă a poeților din secolul XIX numește o realitate. Dar nu se poate disimula o realitate mai înainte de a-i fi înțeles esențele, de a o fi trăit printr-o experiență proprie. O profundă și puternică experiență de viață naște un sistem poetic. Nu întâmplător Eminescu, O. Goga, Nichita Stănescu, Virgil Mazilescu, Radu Gyr etc., care au trăit mari experiențe de viață, au căutat un nou limbaj poetic.

Sistemul de gândire poetică se construiește din semnificații care rămân mult timp printre noi, și apoi trec în ecou, ca un sistem de citate. Ele sunt, și devin și ale noastre, pentru că cuprind și exprimă esența umană. Deoarece este revelat eternul uman. O chemare lansată, o invitație disimulată, spre Întrebare, spre Neli-niște este opera poetică. Aceasta trezește latențe spirituale. Ea se identifică uneori cu speranța, deoarece este și ea o tensiune spirituală spre viitor.

Poetul este locuitorul opereii sale și cel care încearcă o reșezare de lumi. El este propria sa poezie. Iar Poezia este Poetul.

Doina DRĂGUȚ

Faimă temporară

cerul despicat
de aripi
crește-n zori
tăcerea
urmelor de rouă
pe copite-n iarbă
într-un aer de mirare
totul se petrece-n faimă
închisă-n formă
temporară

Gânduri ca valuri

urmele pașilor
despărțite
de nimic ori de tot
cresc și descresc
deopotrivă
gânduri ca valuri
înfășurându-mă
se revarsă deplin
prin toate încăperile
trupului meu
și mă luminează

Trecere evolutivă

răsuciri ramificate-n
infinite
într-o trecere evolutivă
mă cuprind
în liniște și în mișcare
pierdere
în dezvoltare
împlinire-n neîmpliniri

Amânarea ploii

plin de taine
gândul
se revarsă
răsucit
în jurul meu
amânarea ploii
greu apasă
pe ogor

Rotire și înălțare

adâncindu-mă
în mine
mă rotesc
și mă înalț
umerii firavi
se zbat
în aripi
chipul meu
inundă relieful
marginea
ce o credeam sfârșit
este începutul
ce se termină
într-un singur
punct

Fugă în adânc

mă desprind
de trupul meu
prin fugă
în adânc
drumurile
duse
până-n margini
de tăcere
nu se mai întorc

Risipă spre adâncuri

se șterg distanțele
dintre tăceri
absențele
alunecă
înlănțuite
într-o risipă
spre adâncuri
se irotesc
în margini
creșterile
duse
până-n cer

Poarta vântului

răgazul cumpenei
mă-nchide
valul spart
îmi dă ocol
gândurile fug
prin poarta
vântului
deschisă
mă împarte
noaptea
fără să rămână
rest

Taina inimii

cercuri
circumscrise
îmi limitează
locul
ca deschidere
de devieri
în existențe
trepte destule
până la taina inimii
cobor

Trup configurat

trupul meu
configurat
de suflet
umple golul
dimprejuri
care poate fi
un strop
de rouă
sau
o adâncire
nesfârșită

Farmec și lumină

drumul netezit
de mersul meu
nu mă mai încap
mă revarsă
înafară
în multiplicări
la nesfârșit
prin scindarea mea
de mine
adânc și tragic
mă ridic
din starea mea
și în farmec
de lumină
mă ascund
în muguri
când ning pomii
primăvara

Luca Signorelli - Crucificarea

Florin MĂCEȘANU

Picătura de pictură

Quattrocento-ul în Umbria și Padova

Secolul al XV-lea găsește Italia în toiul unor pronunțate prefaceri sociale, dar și spirituale, care duc la conturarea unor concepții în artă, dar și la modificarea statutului creatorului de artă. Odată cu Renașterea, artistul nu mai este considerat producător, ci creator. Arta este

ridicată de la nivelul de meserie și arta mecanică la acela de artă liberală și teoretică.

Artiștii au ținut seama de progresele științifice și tehnice din epoca lor, mulți dintre ei fiind renumiți savanți, literați, filosofi și tehnicieni. Pentru că **omul** devenise tema lor de predicție, ei s-au aplecat spre

studiul anatomiei ca bază a desenului, au descoperit legile redării perspectivei, precum și cele ale distribuirii luminii în operele lor.

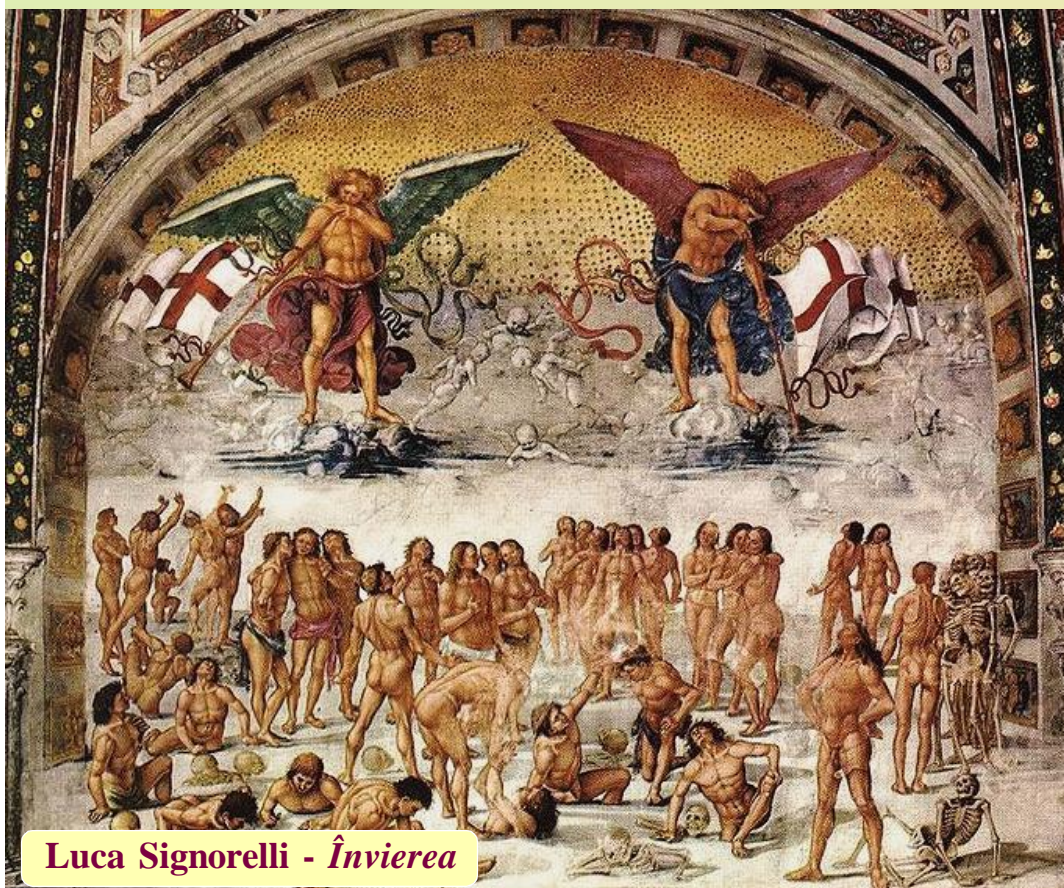
Astfel, Piero della Francesca n-a făcut propriu-zis școală, dar, sub influența sa, arta umbriană, adesea convențională și dulceagă, s-a

deschis mai mult căutărilor moderne ale formei și spațiului. Melozzo da Forlì, care devenise specialistul racursiului ilusionist în picturile de bolți sau plafoane, era cel mai apropiat de maestru, măcar prin preocupările sale tehnice dacă nu prin spirit, ca și Luca Signorelli, discipol direct al lui Piero.

Padova posedă o Universitate faimoasă prin studiile juridice și medicale. Vreme îndelungată a fost unul din centrele astrologiei atât de îndrăgite de Renaștere, dar tot aici s-a observat și gustul viu și precoce pentru Antichitate și acea curiozitate a amatorilor care și-au pus pecetea pe arta locală.

Un colecționar pasionat și fantast, pictor mediocru, Squorcione, a organizat o școală infiltrând discipolilor tineri propria sa viziune romantică asupra măreției romane. Doi dintre acești discipoli ies din comun: Nicolo Pizzolo, care a murit tânăr (1421-1453), și Andrea Mantegna.

În 1457, Mantegna îi dădea bisericii San Zeno din Verona un altar uimitor. Era în capitala goticului de curte, manifestul unei arte noi care avea să vină.

Luca Signorelli - *Învierea*

Florentin SMARANDACHE (SUA)

Bursier la... Air Force!

Odihnit în România, trebuie să plec acum să muncesc în SUA ca... bursier al... aviației militare americane - iată aici un triplu paradox: muncesc, deși sunt în vacanță; mă plătește armata, deși sunt civil; sunt bursier, deși sunt profesor, nu student!

Roma și Siracuză din... America!

07.06.2009

Abia întors din România, pe 4 iunie, joi-seara, trebuie să plec din nou la drum, duminică-dimineața, spre orașul Syracuse (pronunție: sârăchiuus sau sirăchiuus), statul New York, pentru grantul (bursă) militar - opt săptămâni de cercetări în fuziunea informației la Air Force Research Laboratory (prescurtat, AFRL, Laboratorul de Cercetări al Aviației Militare a S.U.A.; americanii își numesc aviația lor militară prin expresia *Air Force*, care se traduce prin Forța Aeriană), din orașul Rome, statul New York (în engleză, Roma se scrie Rome, deci americanii au și ei o... Romă a lor, nu doar o Siracuză - Syracuse, ambele în statul New York!).

Mi-am lăsat mașina în parcare aeroportului (*Airport Parking*) pentru 55 de zile (7 iunie-31 iulie 2009). În mod normal, parcare costă 4 \$ pe zi, dar am primit o reducere de 1 \$ pe zi, pentru că am utilizat un cupon al companiei de pe Internet care oferea acest

avantaj. Se putea face și abonament, dar numai anual, la prețul de 245 \$ + 10 \$, ceea ce însemna că m-ar fi avantajat numai dacă aș fi lăsat mașina mai mult de 85 de zile (am considerat parcare la 3 \$ pe zi).

Atacat de... oboseală și melancolie

Două zile, vineri și sâmbătă, am muncit pe rupelea ca să revin la normal cu: achitarea notelor de plată primite între timp (ca să nu fiu penalizat), transferul banilor dintr-un cont în altul, desfacerea bagajelor aduse, împachetarea pentru noua călătorie, verificarea mesajelor de *e-mail* primite, la care nu răspusesem, distribuirea prin poștă a celor trei cărți publicate: „Frate cu meridianele și paralelele”, volumul 5; „Dezert-Smarandache Theory” (Teoria Dezert-smarandache), volumul 3; „Statistical Interference” (Interferența statistică).

Mă culcam, seara, aburit!

Am plătit 15 \$ pentru primul bagaj și 25 \$ pentru cel de-al doilea. Condițiile se înrăutățesc!...

Bebe Popescu, vărul meu din

Craiova îmi spunea:

- Rămâi în țară! Uite, poți să predai la Universitatea din Craiova. Un profesor primește cam o mie de euro, iar la prețurile de aici, e convenabil!

Număr anii până la pensie, așa cum în armată (1974-1975) numărăm zilele până la liberare. Cel mai devreme aș putea ieși la pensie peste patru ani și jumătate (suma dintre vârstă și anii lucrați la Universitatea „New Mexico” să fie 75), adică la 59 de ani. Dar, aș putea lucra și până la vârsta de 62 de ani sau chiar mai mult.

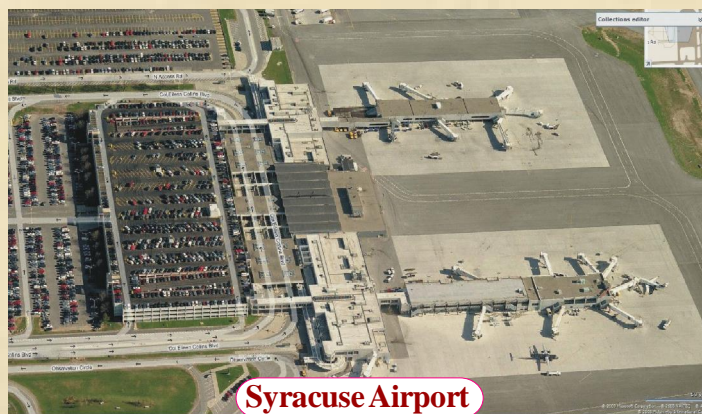
M-am săturat de străinătate!... Sunt obosit... parcă mereu aș dormi.

Am fost trei săptămâni de parte de soție, Lilia (eu în România, la mama, ea în Transnistria, la părinți), pe timpul vacanței.

Iar acum, opt săptămâni, cât voi lucra pentru *Air Force*... Mi-e greu fără soție, m-am obișnuit cu ea... Altfel, mă simt singur, părăsit de lume...

Șoferind după... MAPQUEST

La Aeroportul Internațional

Syracuse Airport

din Syracuse (foto), statul New York, sunt întâmpinat de către dr. Ervin Goldfain, cu care colaborasem la niște articole de fizică, și soția sa, Lily. Amândoi sunt născuți în România și au emigrat legal în Statele Unite, în anul 1985, prin simpla depunere a actelor la ambasadă! Nu ca mine, care, în 1988, am fugit în Turcia, plecând cu vaporul din Bulgaria, din Varna, amestecat printre turiști francezi, pentru a înșela vigilența grănicerilor.

Am înnoptat în casa lor: o clădire frumoasă, printre pomi înalți și cu multă verdețură, cu o terasă pe care era plăcut să te odihnești și să meditezi, ceea ce am și făcut.

Prima zi (8 iunie 2009) a fost cea mai grea. Eram nedecis: să merg cu taxiul (circa 160\$) sau să închiriez o mașină (cam 85 \$, plus 16 \$ benzina). Nu aveam însă nici o hartă, nu cunoșteam drumul și nu știam cum să ajung din orașul Syracuse (capitala Comitatului Onondaga, din statul federal New York) în orașul Utica (capitala Comitatului Oneida, din statul federal New York, în care se află și orașul Rome).

Cei de la agenția de închiriat mașini *Enterprise rent-a-car* mi-au făcut pe Internet o hartă MAPQUEST (serviciu american gratuit de hărți online) și-am condus cu foaia-n mână, la volan:

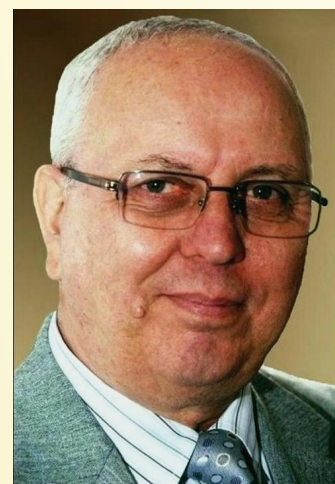
- ia-o la stânga, pe strada Geddes Nord;

- continuă pe autostrada I-690 Est, etc.

Când conduc o mașină nouă, sunt întotdeauna timorat - până mă învăț cu ea, stau crispat, încredat la volan.

Iulian CHIUU

Prefer existența de tipul $f(x)$

Psihologia nu cred că și-a identificat toate legăturile de temelie cu matematica, iar cu logica nu am știință să fi încheiat un armistițiu de lungă durată; cu filosofia, fiindcă face din *Ființă* un jalnic *Individ*, am înțeles deja de ce nu are contiguitate. Și mă gândesc la câteva argumente pe care teoreticienii patologilor personalității le împing excesiv spre simptome ori spre criterii ale unor tipare prestabilite.

Am în vedere, printre altele, *International Classification of Diseases, Tenth Revision* (ICD-10). Provocarea începe de la noțiunea de *pattern* (comportamental), în sens internațional de generator de modele; recunoașterea modelelor într-o serie de forme, adică model specific, tipar reprezentând simplificat structura unui fenomen lingvistic, psihologic, sociologic, sens rezumat adesea în expresia *trăsături pervazive*, adică extinse și persistente. În lumina prevalenței acestor considerente, personalitatea înseamnă suma caracteristicilor stabile, respectiv patternurile de răspuns comportamental (stabilitatea, constanta).

Matematic, normalitatea este o medie între extreme. Spațial, ea se referă la extensie, iar temporal se rezumă la persistentă. Iată deci cum ICD-10 ne obligă, logic, la o definiție de răspuns: Dacă omul sănătos este doar o statistică, atunci un medic care să nu pună un diagnostic și să nu dea o rețetă este doar o ipoteză. Omul obișnuit, în acest exces de clasificări, este pacient desăvârșit, ca în paradoxul lui Russel¹. Mulțimea tuturor deviațiilor de la normă este tocmai mulțimea tuturor tulburărilor de personalitate, în timp ce norma, așa cum am mai spus, este media între extreme. Dar de unde încep extremele?

Egosintonia trăsăturilor se raportează la egodistonia lor ca mulțimi care nu se intersectează; acceptarea de sine și refuzul asumării de sine. Ele definesc *Eul* tot așa cum o face și aloplastia care nu se intersectează cu

autoplastia fiindcă *Eul* vrea să schimbe lumea când ar trebui să se schimbe pe el însuși. Psihologia, prin ICD-10, consideră aceste chestiuni patternuri cu semnificație clinică, deși raportarea se face la o funcție: normalitatea ca medie între extreme.

Psihologia tulburărilor de personalitate mi se pare că se îndepărtează, contrar $f(x)$ de tip *identitate*, tocmai de relație (media între extreme) și ridică un argument fix la o putere variabilă, ca în funcțiile *exponențiale*. Să luăm, de pildă, în discuție mecanismele de defensă, definite ca procese psihologice mai degrabă subconștiente decât inconștiente, reflexe care se opun unor pulsioni să devină conștiente doar ca să nu producă anxietate.

Barieră sau filtru, mecanismul de defensă, în clasificarea Kaplan (1994), se întinde pe o plajă largă începând de la *tipul narcisic*, ori *tipul imatur* (ca în cazul pacienților borderline, ca în introecție, ca în fantezia schizoidă etc), până la așa-zisele *defense mature* (altruismul, ascetismul, umorul, sublimarea etc), de la limita normalității. Nu iau în discuție defensele nevrotice în care ne întâlnim cu afecte detașate de reprezentarea unui fapt și implicarea într-un alt lanț de asocieri [unde $f(x) \neq f(y)$], dar am îndoieli serioase că printre acestea putem socoti fără rezerve și *intellectualizarea* (ca tendință a individului de a încerca să-și domine conflictele și emoțiile prin formulări elaborate, furnizate cu predicție de fondul cultural), apoi *raționalizarea* (aproape similară celei dintâi, însă de această dată psihologii susțin că subiectul forțează o explicație logică ori moral acceptabilă pentru o reacție ale cărei motive reale îi scapă însă) și nu în cele din urmă *represia* (prin care individul încearcă o defulare a unor presiuni obsesive de conștiință).

Russel avea dreptate, așadar! Intellectualizarea, în orice situație și pentru oricine, este ea însăși consecința sumei *încercărilor* de a te ridica deasupra conflictelor și întrebărilor

prin elaborare (*problema și soluția*). Raționalizarea nu ajunge caz patologic prin forțarea unei explicații atât timp cât aceasta se arată a fi logică. Iar represia este o modalitate naturală de autoapărare a *Eului* de agresivitatea a orice este real și în schimb scapă percepției ca atare.

Activitatea intelectuală, văzută ca funcție, presupune fără doar și poate injectivitatea prin existența unei legături suplimentare în cea de a doua mulțime față de primă și, respectiv, surjectivitatea, când cea de a doua mulțime are un element mai puțin decât cea de la care s-a pornit. Tulburările de personalitate nu exclud întrutotul cunoașterea științifică, ci numai o administrează la una sau alta dintre limitele între care individul nu poate media. Și în acest caz, paradoxul lui Russel se confirmă fiindcă toate mulțimile se află într-un paradox logic.

Ori și personalitățile tulburate sunt $f(x)$ atât timp cât asociază elemente ale unei mulțimi cu un element dintr-o altă mulțime sau chiar din aceeași mulțime, adică un *domeniu* cu un *codomeniu*. Trăsăturile egosintonice ori cele aloplastice, despre care aminteam mai sus, nu schimbă în *realitate* conținutul $f(x)$, ci *exprimarea* acestei funcții fără a-i modifica graficul; ori lucrul acesta este o funcție de personalitate $f(p)$.

Și dacă fac precizarea că aici nu vorbesc despre tulburările personalității care se limitează în principal la cele paranoide și schizoide, adică la cele din Clusterul² B (predilect imprezizibil, dramatic), cu pacientul permanent în criză și în nevoia nestăvilită de exprimare agresivă, sau din Clusterul C (de tip anxios, temător), ne rămân în atenție tulburările de la limita normalității (deoarece îndreptarea lor face obiectul educației, nu al unei terapii clinice, iar individul este subiect al unui predicat, nu pacient al unei subiec-

tivități).

Probabil că tocmai din această cauză ICD-10 nu include și tulburarea de personalitate pasiv-agresivă (DSM-IV), ale cărei simptome se referă la încăpățănare, ineficiență, târăgănare, minciună etc. Pentru diagnoză, psihologii iau în calcul minimum patru simptome dintr-un total de șapte.

Probabilitatea este cu puțin sub 50% pentru că această funcție are în vedere universul problemelor, câmpul de probabilitate, funcția de condiționare, evenimente independente, variabile aleatoare și chiar operații cu evenimente, operații cu variabile, dispersii etc. De pildă, universul probelor în minciună³ este puțin relevant mai ales când sunt de luat în seamă și incidențe ale tulburărilor de personalitate depresivă (DSM-IV) de genul pesimiștilor, cazuistică diferită de aceea a anhedonicilor, a criticilor față de cea a introvertiților etc.

Probabilitatea este mai mică în cazul tulburărilor de pattern pervaziv al cognițiilor și comportamentelor negative (tip DSM-IV TR) când pentru diagnoză se iau în calcul minimum cinci simptome din șapte (dispoziție, concept de sine centrat pe lipsă de valoare și pe convingeri neadecvate, autoculpabilizatul, îngrijoratul, sentențiosul, pesimistul, acuzatorul disprețuitor față de sine). Cazurile, fără înclinație spre un sex sau altul, sunt atât de frecvente încât le putem pune sub semnul întrebării prin raportarea la limite, ca $f(x) \# f(p)$. Cel mai adesea, recunosc psihologii, pacientul prezintă tulburări cu caracteristici mixte și, cu atât mai mult, limita dintre normal și anormal devine destul de permisivă.

Mă întreb totuși dacă modificările de personalitate după o experiență catastrofică oferă suficiente aspecte clinice pentru a o califica drept patologică. Dacă urmărirea în timp a unei atari situații și datele etiologice sunt minimalizate, înseamnă să ne întoarcem iarăși la aproximări și calcule probabilistice, la clasificări excesive, nu de puține ori înșelătoare.

A începe să-mi pun întrebări în legătură cu posibile tulburări de personalitate nu de fiecare dată când un individ se adaptează cu dificultate (aici iau mai repede în seamă nivelul de cultură, credințele, datinile, moralitatea, perceperea Binelui și a Răului etc.).

Ne îngrijorează însă de fiecare dată când cineva declanșează o dorință accentuată de afirmare (în cauză poate fi oportunitatea subiectivă, calculul eficacității proiectului).

Nici dispariția dorinței de afirmare nu poate fi atât de alarmantă, mai ales în cazul introvertitului. Nici ostilitatea evidentă nu trebuie să îngrijoreze decât dacă se generalizează fără să diferențieze.

Și în aceste cazuri ICD-10 se grăbește cu diagnosticul socotind ca suficiente atitudinea ostilă față de ceilalți (nu știm dacă față de toți sau numai față de unii, ca în cazul fixațiilor ostile), retragerea socială (autoizolarea poate fi în egală măsură protest, dar și penitență), pierderea speranței (dacă nu o măsuror în durată și intensitate). Nici detașarea, precum nici retragerea socială nu pot fi hotărâtoare, însă impresia individului de a se afla constant și irevocabil la limită ar începe să îngrijoreze tot așa cum ar fi de reținut reacția opiomaniilor la consilierea psihologică după detoxifierea medicamentoasă.

Evoluția poate fi o funcție identitară, capabilă să transforme argumentul în el însuși, sau o funcție constantă, cu valoare fixă, independentă de argument. Defensă, reversibilă prin reacții, intelectualizare, represie, umor și chiar asceză, este fără îndoială un semnal optimist.

Ar fi interesant de știut cum răspunde patologia personalității situațiilor definite prin conceptul *das Insichruhen*⁴ sau prin *das Insichsehen*⁵ dincolo de profunzimile lor filosofice.

Și totuși, dacă nu există om sănătos, există sănătate. Și dacă există sănătate, există viață, iar dacă există viață, există fericire. Restul este modalitate, predicat înstrăinat de subiect.

Iată de ce, revăzând cele douăsprezece teme principale ale gândirii existențialiste, mi se pare de prisos să întreb psihologia unde este *Ființa*, tot așa cum mi se pare ilogic să întreb filosofia unde este *Individul*.

Răspunsul meu este ferm un protest: *Refuz să fiu pacientul desăvârșit al excesului de clasificări!*

Prefer, în schimb, o existență de tipul $f(x)$. Mai sigur, funcția *identitate* care transformă fără îndoială argumentul în el însuși. Omul care încetează să mai fie o funcție e un *defunct*.

¹ *Paradoxul mulțimii tuturor mulțimilor este un paradox logic.*

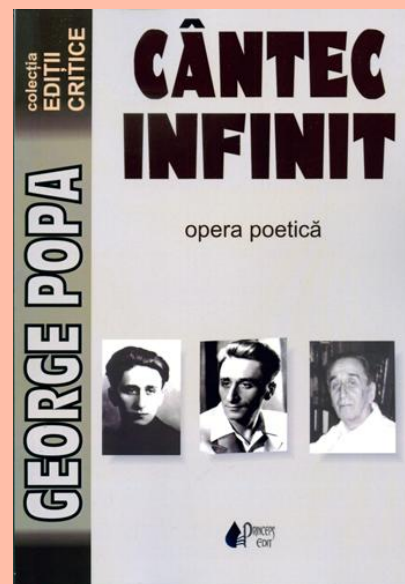
² Termenul nu este autoreferențial din moment ce conceptul a suferit o modificare de sens dacă avem în vedere că dicționarele îl explică pentru limbajul muzical pentru care a fost creat ca efect sonor prin suprapunerea mai multor tonuri și semitonuri sau numai semitonuri. (engl. *Cluster*)

³ A se vedea și studiul lui J. Piaget (1896-1980) *The Moral Judgment of the Child*, Trench, Trubner (1932), respectiv *Le Jugement morale chez l'enfant*, Paris, 1964.

⁴ *Odihnirea în sine*, germ.

⁵ *Situarea în sine*, germ.

Cărți primite la redacție

De pe coperta a IV-a

Cântec infinit

*O mână-a-nngenunchiat pe torsul nins
O orgă a răspuns în necuprins*

*Și mii de alge albe se nășteau
Și ritmic mii de alge se-aprindeau*

*Și clarele liane se-mpleteau
Și-alcătuiau statui la infinit*

*Urcam cântând prin foc, eter și mit
Sus - între inimă și negrăit*

*Și-un sens în miez de nufăr s-a aprins
Statuie-exilând în necuprins.*

George Popa

George Popa e un fascinat al ideilor. Lirica sa e o poezie de unde, de aripi și raze, are complexitate și adâncime, un fluid joc de nuanțe, un "joc filigranat" între imanentă și transcendență. Ea aduce dovada unei fine culturi și mărturia înzestrării artistului care, prin puritatea viziunii și intensitatea emoției străbătută de fior filozofic, se reflectă pe sine.

Al. Husar

George Popa concepe poezia ca un act de oficiere cu caracter sacru. Actul liric transfigurează și înobilează emoțiile și trăirile directe. Poezia sa, de rafinată muzicalitate, generoasă dăruire, înaltă tensiune ideatică, e poezia unui poet fascinat de "corola de minuni" a lumii reale și a lumii închipuite pe care poetul o trăiește cu toate fibrele sale.

Al. Călinescu

Parcurgând catrenele din *Tratatul de uimire*, permiteți-mi să-mi exprim infinite mulțumiri și recunoștință sinceră pentru rara Dvs. finețe, noblețe și incomensurabila cultură. Deci ați fi (cum mă taie capul pe mine): ori un Prinț al Spiritului, ori un Zeu al magiei creative, cam așa ceva, în tot cazul, un Mare Prieten! Așa vă simt și spun adevărul.

Svetlana Paleologu-Matta (Elveția)

Baki YMERI
(Albania)

Un mesager care ne invită să-i cunoaștem sufletul

Gheorghe Râmboiu-Bursucani ne provoacă la un experiment liric (al haiku-ului) pentru descifrarea sufletului pe ramuri de smarald, ciorchini de mărgăritare și salcâmi în floare. Poetul a debutat editorial cu volumul de epigrame *Rime Vesele* (2004). Epigramele sale sunt poeme scurte de șase versuri, care surprind un viciu omenesc. Iată că în volumul *Fulgurații*, autorul apelează la poezii și mai scurte, de trei versuri, care surprind și ele ceva esențial din natură sau din sufletul omenesc. De la epigramă la haiku, e un pas important, pentru că poetul este constrâns să creeze o imagine care să sclipescă precum o piatră prețioasă. Conform surselor de pe coperta a patra, depășind zona simplului exercițiu, cartea această vorbește de un poet frământat de esențe, matur și, în același timp, avid de a spune lumii câte ceva din frumusețile naturii și credințele sale, supunând cuvântul unor procese de decantare, prin care semantica se distilează până la cote infinitesimale. (Victor Sterom).

Astfel, poezia domniei sale capătă dimensiuni universale și devine aptă pentru a produce gânduri, uimiri, percepții și noi idei curajoase. După Artur Sil-

vestri, cinstirea memoriei unui om este o datorie sacră care-ți atestă verticalitatea și ținuta morală și te motivează ca ființă rațională, cu spirit și sentimente. Gheorghe Râmboiu-Bursucani a încercat acest lucru în haiku-urile adunate în cele șase capitole ale cărții, din care primele patru sunt dedicate anotimpurilor naturii. În al cincilea capitol, *Haiku-uri diverse*, el sintetizează primele patru capitole, realizând o înșiruire de poeme care pun în corelație ființa rațională și anotimpurile cu etapele vieții. Ciclul începe cu Facearea lumii și se încheie cu trecerea ei în neant, un lucru care mi se pare interesant: „Lumină, cer/ Pământ, luminători, viață-/ facearea lumii”; „Primăvară-n miez/ Gingășie și candoare-/ Copilărie.”; „Primăvară-n toi/ Aspirații în clocot-/ Adolescența.”; „Vara vieții/ Căutări și împliniri-/ Tineretea.”

Versul lui Bursucani nu este efemer, dimpotrivă, el exprimă revolta împotriva artificialului, un mod de revoltă împotriva trecerii în neant: „Ninge în plete/ Iarna tumultoasei vieți-/ Bătrânețe-n prag.”; „Iarna vieții/ Plată mohorâtă-/ Senectutea.”; „Se scutură de ani/ Dulcele pom al vieții-/ Trecerea-n neant.”

Un loc aparte în opusul creativ a lui Bursucani îl ocupă versurile dedicate ființei umane: „Omul spre sfârșit-/ Impotențial și nul/ Invocă moartea.”

În ultimul capitol, *Haiku-uri aforistice*, autorul reia un ciclu de poeme dedicat aceleași teme, iubirii dintre bărbat și femeie, dragoste împlinită prin bucuria adusă de copii. Cea mai mare parte a capitolului este dedicat valo-

rilor morale: „Valori morale?-/ Binele, omenia,/ Cinstea curajul.”; credinței: „Adevărat/ Credincios este cel ce,/ Știe să ierte.”

Aflat în toamna vieții, purtând pe umeri o viață fericită, împlinită prin familie, copii și versuri, Gheorghe Râmboiu-Bursucani meditează, în finalul volumului, la sensul existenței: „Oamenii-n lume-/ Adevărate stele/ dar căzătoare.” Sau: „Plouă. Pomii-și plâng/ Cu lacrimi reci de cristal/ Muribundul veșmânt.” Poetul este un dar divin, înflăcărat de povara dragostei, care iubește viața cu darurile sale: „Fruct delicios/ Sâmburele vieții/ Genul feminin.”

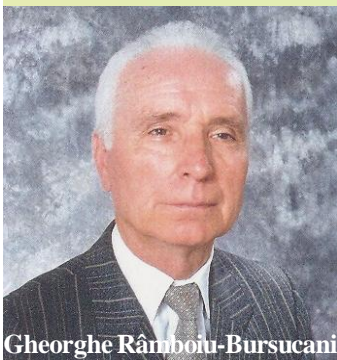
Amintirile frumoase pe care le-a acumulat îl fac pe poet să fie optimist: „Trăiesc veșnic, doar/ Cei ce lasă-n urma lor-/ Amintiri

de aur.”, după care urmează optimismul zilelor care vor veni: „Toamna, pomii-și/ Leapădă uzatu-i veșmânt/ Visând primăvara.”

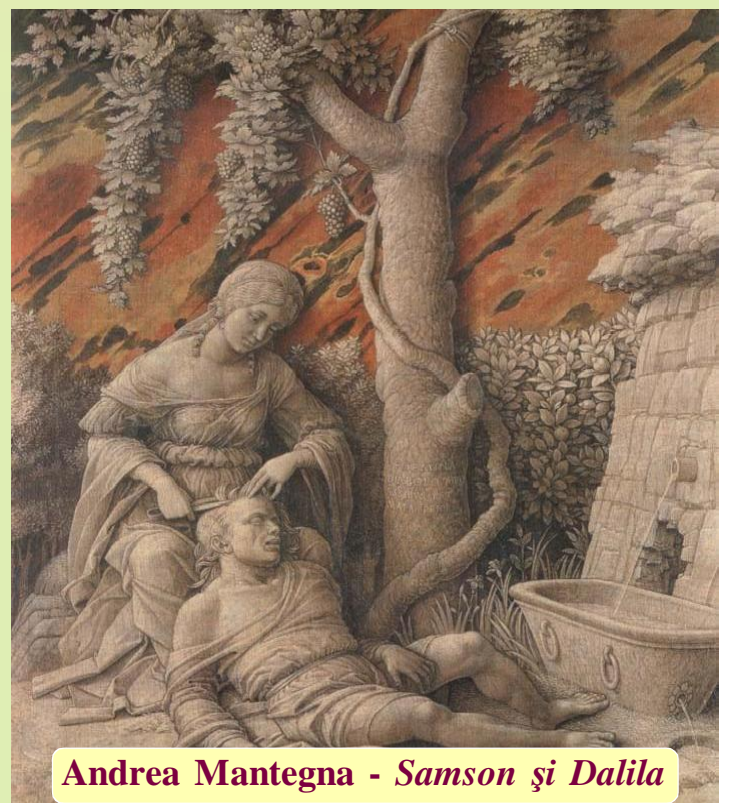
Aleasă floare, culeasă din grădina magicelei naturi, Haiku-ul, inventat în Japonia, s-a răspândit încet, încet în întreaga lume. Haijinii ascultă de un cod poetic care stipulează respectul absolut față de natură și față de semeni. Orgoliul și invidia sunt excluse.

Gheorghe Râmboiu-Bursucani este un om în care se regălesc toate aceste calități. Pe coperta cărții este reprezentată o poartă deschisă spre o plantație cu viță de vie. Este un mesaj prin care autorul ne invită să intrăm și să-i cunoaștem sufletul.

(*Gheorghe Râmboiu-Bursucani, Fulgurații, poeme haiku, Ed. Karta-Graphic, Ploiești, 2007*)

Gheorghe Râmboiu-Bursucani

Andrea Mantegna - Samson și Dalila

Dan ANGHELESCU

Poeticul între metafizică, istorie și contemporaneitate

Lirica albanezului **Sali Bashota**, unul dintre notabilii condeieri ai contemporaneității sud-est europene, este aceea a unui poet extraordinar. Abordată fiind și din perspectiva unui recent împământenit concept al *balcanității*, creația literară din această parte a bătrânului continent se singularizează, în întregime, printr-un ethos sub ale cărui orizonturi ea se vădește (cum se exprimase, cândva, Mircea Vulcănescu) și ca un *precipitat spiritual al istoriei în care spiritul re trăiește, în formă condensată, ceea ce datorează unei epoci*. Conceptul - prin prisma căruia încercăm și o abordare a poemelor lui Sali Bashota - enunță faptul că Europa este nu numai Occident, ci și Orient și, în plus, (așa cum afirmă specialiștii) subliniază și nevoia - devenită stringentă - de a *aproxima existența un profil spiritual colectiv*. Se oferă astfel o anume turnură a sensurilor existenței „unei dimensiuni fundamentale”, aceea care - deși mai reclamă „destule limpeziri și, mai ales, sinteze recuperatoare” - deschide totodată perspectiva *unei posibile fixări și într-o cheie estetică*.

Proiectate pe fondul *balcanității*, poemele lui Sali Bashota se regăsesc - și ele - purtând toate însemnele acelei amprente irepetabile de evenimente prin care e înțeleasă istoria. Și, de fapt, în această parte a lumii,

istoriile sunt izbitor de asemănătoare, inclusiv prin tragismul lor aproape endemic. În suprapunerea de orizonturi - pe care cultura dintr-un asemenea spațiu o îngăduie în percepția noastră - devine vizibilă determinanta ontologică a dăinuirii umane. Așa se face că deschiderile operate prin studiile de literatură comparată pun în lumină un eleatism al sensurilor ce configurează existența aparte, o *forma mentis* a spiritului *sud-est european*, consolidând astfel o incontestabilă categorie tipologică.

Considerate astfel, poemele lui Sali Bashota se situează în punctul nodal a ceea ce Mircea Vulcănescu numea *încheietura metafizicii cu istoria*, misterioasa *unitate* de expresie din care își fac apariția tonalități, dimensiuni și altitudini ce se situează în proximitatea celui *sublim* despre care vorbea Immanuel Kant în eseurile din perioada *precritică*. Prezența unor ritmuri, adesea destul de stranii, a unei sensibilități de o factură destul de singulară, a unui mecanism subtil și complex în care apare - sau este privit - „spectacolul” lumii sfârșesc prin a configura *aerul* atât de special al vechilor - subteran încă persistente - civilizații ce au dăinuit în *Levant*. Probabil - pe asemenea, aparent volatile, temeuri - Maria Gimbutas afirma în 1971 existența acelei *The Old European Civilization*, sub-înțelegând prin aceasta matca aurorală din care s-au născut filosofia, științele și arta.

Considerate pe un asemenea background, poemele lui Sali Bashota îmi readuc în memorie câteva din sintagmele des întâlnite în studiile și eseurile de balcanologie pe care, începând din 2008 (împreună cu Mihaela Albu și Marius Chelaru) le-am publicat în revista *Carmina Balcanica: elegiacul om al sud-estului european, perimetrul de cultură elegiacă, posteritatea imperiului romeic, tragicul sentiment al istoriei etc.*

Dar, în sublinierea prezenței lor cităm un fragment de poem: „În piața Dardaniei/ Stau de secole cu poezii cei mari/ Și nu spun nimic despre ziua de mâine...”. Într-adevăr, ce s-ar

mai fi putut spune despre *un mîine* când în 2 august 1998 poetului îi fuseseră incendiate casa, biblioteca și manuscrisele: „Și acum ard cărțile/ Mama plânge stingerea sufletului meu/.../Au intrat barbarii târând pe jos patria/ La revedere versuri împușcate/ Litere arse, manuscrise însângerate/.../ Iadul este mai frumos/ Decât viața/ La revedere tristețe/ Și acum ard cărțile...”

Și iată, surprins în poem, întregul dramatism nu al unei istorii, ci al tuturor *istoriilor* sub care s-a trăit, ori sub care încă se mai trăiește și pe aici. Toate sunt prezente în poemul/ poemele de azi, precum și în ale celor cu care (*poezii cei mari!*), iată, poetul simte că stă *de secole* într-un același dureros dialog: „Cititorul meu/ Se coc pomii durerii în grădină/ Edenul antic plin de venin/.../ Soarele Negru își revarsă razele iad-raiului fierbinte/ plin de strălucire ființa de dincolo de timp cu sufletul pe gât/ Cineva își atinge fața cu un cuțit ruginit/ Casa ia forma Ilionului antic se odihnesc trupurile/ Curtea se umple de sânge vărsat/.../ Cu coșciugul negru pe umeri unde se mai rup manuscrisele/ Plin de scrisori însângerate dansatoare cititorul meu viu/.../ Numai pentru un cântec/ Este pasăre în colivie...”.

Aceste rostiri ce induc starea de funebru peisaj interior - alături de imaginile fragilității unui întreg sistem de valori - respiră dintr-o îngândurare mereu răsfrântă și asupra *prezentului-acum*. Aproape fiecare poem din cartea lui Sali Bashota ascunde în sine și un fel de întoarcere și adăstare în sonoritatea - pe aici parcă niciodată stinsă cu totul - aparținând de străvechea și tragica melismatică a acelor *trenod*' (lamentouri) de după distrugerea imperiului *Romeic*. Distrugere de care Occidentul n-a fost cu totul străin, recent datorându-i-se și frenezia utopică prin care estul european a fost abandonat bolșevismului! Levantul și literatura lui din toate timpurile posedă o experiență spirituală, o tradiție a gândirii și o sensibilitate, mult diferite de acelea ale Occidentului. Natura

Dr. Sali Bashota

violentă ce se ascunde în erupția modernă a rațiunii - specifică lumii occidentale - sau acea supremație absolută a gândirii calculatoare (das rechnende Denken), cum o numise Heidegger, au exacerbât afirmarea individului în defavoarea integrării, rațiunea în defavoarea intuiției, știința în defavoarea religiei, generalizarea expansivă a pragmatismului în defavoarea gândirii meditative (das *bessinnliche Nachdenken*).

Aceste dezvoltări unilaterale au atins un stadiu puternic discrepant la nivel moral, social, ecologic și spiritual. Contrastul ce deosebește cele două părți ale lumii europene enunță în fond existența a două tipuri - totuși - diferite de civilizație. Și, pornind de aici, se pare că istoricul Tony Judt știe bine ce spune atunci când afirmă că ideea de *civilizație europeană*, în esență civilizația occidentală a veacului XX n-a fost mai mult decât o falacioasă iluzie. *Cultura Faustică* a mileniului doi (d.Cr), marea izbândă a gândirii eminentemente tehnice, cea mai măreață și plină de pasiune dintre toate culturile câte au fost pe pământ s-a dovedit și cea mai tragică. Vesticul Oswald Spengler a spus-o deslușind aici una dintre *problemele civilizației* (!?) percepută ca stadiu final, *amurg, declin implacabil, sfârșit, încremenire a spiritului*. Semnele fatale? Pulverizarea ideilor de patrie, tradiție, cultură, cât și valori tradiționale. Consecința directă: viitorul nu va mai adăposti un popor, ci doar o *masă de semidocși, în adunări radicale, marxiști ce se consideră gânditori și poeți*, totul culminând cu o „formă complet nouă și lipsită de viitor”, inexorabilă pentru existența umană. Și tot Spengler formula o lapidară și dantescă imagine: „istoria omului este tragică în totalitatea ei. Însă păcatul și prăbușirea omului faustic sunt mai mari decât tot ce au putut vedea vreodată Eschil și Shakespeare”.

Iată, încă o posibilă grilă pe temeuri ale căreia poate fi lecturat tragismul poemelor lui Sali Bashota! Nu e ciudat și îngrijorător că, la început de mileniu, Sali Bashota scrie: „Poezie/ Pasăre tristă în colivie/ Cine a zis că acum mama plânge/.../ vom înmormânta oare cuvintele în mare/ Renaște din nou scrumul viselor vai/ Dacă durerea sufletului descoperă uitarea cea deșartă/ Prin noaptea singulară paznicii numără stelele în ploaie/ Cuvintele își pierd înțelesul...”. Dar iată și poemul intitulat *Începutul singurătății*, parcă nu mai mult decât o reluare în lirică, evident personală, a afirmațiilor spengleriene: „Orice secol are victima sa/ coloane vertebrale sparte/.../ Și flori peste morminte/ Și morminte peste flori”...etc. E totodată limpede că tensiunile și îngrijorarea sublimată a

acestor poeme trimit implicit și către seismele și criza spirituală în plină desfășurare a contemporaneității, dar - nu mai puțin - către tulburătorul și evident actualul adagiu formulat de Arnold Toynbee: „*History is again on the move*” - *istoria este din nou în mișcare!*

Pentru a spune tot ce mai trebuie spus iată un alt poem - cu un titlu deosebit de semnificativ pentru *întâmplările* veacului abia consumat - *Ștergerea memoriei*: „Arta acum n-are rost vom trăi numai cu cerul/ Pereții existenței mele junglă arsă/ Bolile trupului nu se vindecă plămâni putrezesc/ Când ne transformăm în umbre vii.” Și aici, ca și în alte texte, apare, în varii forme și *sonorități*, dramatic *leitmotiv al morții*: „Tu acum ai murit/ Ai devenit vis topit/ Departe de cărțile arse de barbari/ Grămada cenușii se ridică la cer/ Pulberea devine cobe/ Tu acum ai murit/ coșciugul manuscriselor se izbește de poartă/ Păsările își plâng cântecul însângerat/ Cuțitul taie jumătatea feței/ Tăișul care rupe cea din urmă rugăciune/.../ Mușgaiul cuvântului se ascunde într-o fantasmă...”

Evident, poemele redau imaginea unei lumi aflate într-un indefinibil dezastru sau, între două lumi și două destine. Dar pentru că inevitabil ajungem la ideea unui anume destin, care descrie în *amănunte* tulburătoare *soarta* trăitorilor unde omul nu este altceva decât: *la poussière humaine*, pulbere umană vânturată între Orient și Occident, care nu aparține nici unuia, nici altuia, dar e călcată în picioare și de unul și de celălalt. Sunt oameni care știu o sumedenie de limbi, dar nici una nu-i a lor, care se închină la două altare, dar în fața nici unuia nu îngenunchează cu toată ființa. Sunt victimele fatale risipiri a oamenilor despărțiți în creștini și păgâni; veșnic tâlmăcitori și veșnic mijlocitori, care

poartă însă în ei o imensă cantitate de echi-voc și dubiu; buni cunosători ai Orientului și Occidentului, ai obiceiurilor și datinilor; dar disprețuiți și suspecți deopotrivă și aici și dincolo. Lor li s-ar potrive cuvintele pe care le-a scris acum vreo șase veacuri marele Djalal al-Din Rumi: *Căci pe mine însumi nu mă pot cunoaște. Nici creștin nu sunt, nici evreu, nici part, nici musulman. Nici din Răsărit nu sunt, nici din Asfințit, nici de pe uscat, nici de pe mare.*

Situat în teritoriile evanescente ale poeticului - Sali Bashota ne spune că structura esențială a valorilor lumii suportă astăzi devastatoare disoluții. Imaginea lumii apare cu un chip necunoscut, străin, *de-ne-cuprins* în acea normalitate a înțelegerii care, parcă până nu demult, aparținuse *Omenescului*. În prim-plan își face apariția acel *Ceva* înlăuntrul căruia Hannah Arendt - la începutul celei de a doua jumătăți a veacului XX - identifica „incompatibilitatea iritantă dintre puterea reală a omului modern (mai mare decât oricând înaintea, atât de mare, încât omul ar putea pune sub semnul întrebării însăși existența propriului său univers) și neputința oamenilor moderni de a trăi într-o lume pe care propria lor putere a stabilit-o și de a înțelege semnificația acestei lumi.” Suntem tentați să apunem că sfâșietoarele interogații ce răzbat din poemele lui Sali Bashota s-ar părea că vorbesc despre unul și același lucru: „...Eu și poezii ne jucăm cu arta sângelui/ Doar rolurile toponimelor le schimbăm/ Ce mult am încărunit peste versuri/ Nici fiarele nu vor miroși / Leacul sufletului lor care demult rabdă/ În Piața Revoluției închidem durerea / Cu pietre aruncăm după secole fără somn/.../ deschidem morminte/ Și toate cuvintele se rostesc ca un sacrificiu/ Despre fiarele care încet înghit lumea printr-o privire.”

Luca Signorelli - Răstignirea

Adrian BOTEZ

Un român propus pentru Nobel. Cărțile paradoxale ale lui Florentin Smarandache¹

...Avem în față două cărți, trimise nouă, într-un plic, de către un român stabilit în SUA - cu o personalitate puternică și cu o viață care, în sine, este, cum ar zice Edmund Hillary, *Înalta aventură* - o „odisee” a înălțimilor (în primul rând, spiritual-existențiale!):

1- *Frate cu meridianele și paralelele* - vol. 6, Ed. Silviana, Rm.-Vâlcea, 2010 - și

2- *Dragă domnule Rotaru - antiscrisori*, Ed. Dacoromână TDC, Buc., 2011.

Două cărți ciudate, precum autorul lor - **Florentin Smarandache**, o adevărată forță a Duhului logico-științific și informatic. În plus, este propus la Premiul Nobel pentru Literatură. Curios este, însă, faptul că, până acum, cel puțin, nu i s-a acordat, lui Florentin Smarandache, **Premiul Nobel pentru Matematică, Fizică, Informatică...** În aceste ultime domenii, cu adevărat (din câte am aflat și din câte ne putem da noi seama singuri, cu restrânsa noastră cultură„realistică”), nu există, în plan mondial, vreun cercetător care să-l merite, la ora aceasta, cu mai mare deplănatate.

Dar, pentru că am afirmat, din start, că avem de-a face cu o personalitate extrem de interesantă, atât prin operă, cât și prin crâncena aventură a unei vieți, de o ritmicitate unică a „motorului” voinței de înfruntare și umilire a destinului vitreg - considerăm că, unui român - cititor onest, îi va stârni, în suflet (sau așa credem noi că s-ar conveni...!), furtuni de mândrie și admirație, de emulație spirituală - aflând câte ceva despre existența, la limitele fantasticului, a acestui om... înainte de a afla despre cele două cărți, pe care avem de gând să vi le prezintăm, spre probarea **categoriai straniului** - care domină, în primul rând, ființa și opera literară, ale lui Florentin Smarandache - „*cercetător științific, scriitor, profesor universitar*”, de origine română, de la **University of New Mexico, Gallup Campus, New Mexico, Statele Unite ale Americii**.

...Începem, deci (folosindu-ne de datele din C.V.-ul domniei sale):

S-a născut la 10 decembrie 1954, în Bălcești (Vâlcea). Studii: A absolvit Școala Generală în Bălcești (1961-1969), apoi Liceul Pedagogic (1969-1972), în Craiova, continuând la Rm. Vâlcea, 1972-1974); diploma de învățător; stagiul militar, cu termen redus, la Medgidia (1974-1975); a absolvit Facultatea de Științe, secția informatică, a Universității din Craiova (1975-1979), ca șef de promoție; obține doctoratul în matematică (Teoria Numerelor), la Universitatea de Stat din Chișinău (1995-1997).

În Statele Unite, urmează studii de perfecționare în matematică, informatică și educație, la Arizona State University (Tempe) (1991), Pima Community College (Tucson) (1995), University of Phoenix (Tucson) (1996); obține și un Masterat în Informatică; studii postdoctorale la New Mexico State University (Las Cruces) (1998), University of New Mexico (1998, 1999), National Science Foundation (Chautauqua Program, University of Texas, Austin) (1999), și Los Alamos National Laboratory (Educational Networking Support Program) (Gallup) (1999). În iunie-iulie 2009, lucrează ca profesor cercetător vizitator la Air Force Research Laboratory in Rome, NY, SUA.

Iar între 15 mai - 22 iulie 2010, ca profesor cercetător la ENSIETA (Brest, Franța).

Activitate: A participat, ca elev și student, la olimpiade școlare de matematică, obținând premii și mențiuni locale și naționale (1967-1974) și a condus cercuri de matematică, în liceu și la universitate; a participat la Olimpiada studentăescă „Traian Lalescu”, Cluj-Napoca (1977); a participat la diverse sesiuni științifice, pentru studenți, în Craiova și Iași (1978-1979); a pregătit și selecționat echipa elevilor marocani (Rabat), pentru Olimpiada Internațională de Matematică din Paris (1983).

Profesii: În perioada 1982-1984, este profesor cooperant în Maroc, predând matematicile în limba franceză (Lycée Sidi El Hassan Lyoussi din Sefrou). Revine în țară, continuând activitatea didactică; profesor la Liceul „Nicolae Bălcescu”, din Craiova (1984-1985). În anul 1986, nu poate obține viza de ieșire din țară, pentru a participa la Congresul Internațional al Matematicienilor, de la Universitatea din Berkeley (California) și face greva foamei; publică o scrisoare de protest în *Notices of the American Mathematical Society* (Providence, RI), în care solicită libertatea de circulație a oamenilor de știință; se interesează de soarta sa Dr. Olof G. Tandberg, secretar la Academia de Științe din Stockholm, care îi telefonează din București. În perioada anilor 1986-1988, Inspectoratul Școlar Județean Dolj nu-i mai acordă post, din motive politice, fiind obligat să supraviețuiască din meditații. În toamna anului 1988, obține, cu greutate, un pașaport de turist pentru Bulgaria. De aici, trece în Turcia, unde cere azil politic. Este deținut în lagărele de refugiați politici din Istanbul și Ankara (1988-1990).

Emigrează în Statele Unite ale Americii în 1990, unde lucrează ca inginer de software, la corporația Honeywell, din Phoenix (Arizona), specializată în calculatoare (1990-1995); profesor adjunct de matematică la Pima Community College, din Tucson (1995-1997); din 1997, este asistent universitar de matematică, la University of New Mexico (Gallup), în 2003 devine conferențiar universitar, iar în 2008 - profesor universitar.

Între 2007-2009 este Șef de Departament.

În matematică, a introdus gradul de negare al unei axiome ori teoreme (vezi „*geometriile smarandache care pot fi parțial euclidiene și parțial neeuclidiene*”, 1969, www.gallup.unm.edu/~smarandache/geometries.htm), multi-structurile (vezi

„*structurile smarandache unde o structură*”

mai slabă conține insule de structuri mai puternice”), și multi-spațiile (combinații de spații heterogene) [www.gallup.unm.edu/~smarandache/algebra.htm].

Lucrările sale în **Teoria Numerelor** s-au bucurat de o anumită popularitate internațională, deoarece matematicienii români, cât și străini (din SUA, Canada, Japonia, Brazilia, Franța, China, Bangladesh, Italia, Bulgaria, Spania, Suedia, Australia, Rusia, Cehia, Olanda, Chile, India, Ungaria) au scris 29 cărți și câteva sute de articole, note și probleme propuse, despre aceste noțiuni. În 1997, la Universitatea din Craiova, s-a organizat **Prima Conferință Internațională asupra Noțiunilor de tip Smarandache**, în Teoria Numerelor, cu participarea unor cercetători din țară, dar și din Suedia, Franța, Rusia și Spania.

Publicații: Din 1970, a început colaborarea la revista școlii, „Năzuințe”, apoi la alte periodice românești și străine (veo 50 științifice și peste 100 - literare). Și-a tradus o parte din lucrări în franceză și engleză, altele i-au fost traduse în spaniolă, portugheză, italiană, esperanto, rusă, sârbă, japoneză și arabă. Colaborări cu poeme și piese de teatru, la 42 de antologii românești, franceze, italiene, americane, indiene și coreene.

Prolific autor, co-autor, editor și co-editor a 150 de cărți publicate de circa patruzeci de edituri (printre care edituri universitare și tehnice, edituri profesionale științifice și artistice, precum Springer Verlag, Pima College Press, Moorhead State University, Universitatea din Chișinău, ZayuPress, Haiku, etc.) - din zece țări și în mai multe limbi, și peste 200 de articole și note (unele se pot încărca

din site-urile de la LANL/ Cornell University <http://arXiv.org/find> și CERN), în matematică (teoria numerelor, geometrie neeuclidiană, logică), fizică, filozofie, literatură (poeme, nuvele, povestiri, un roman, piese de teatru, eseuri, traduceri, interviuri), rebus (careuri, enigmistică) și artă (experimente în desene, picturi, colaje, fotografii, artă pe computer) - în română, franceză și engleză, dintre care: **Formule pentru spirit** (debut editorial, 1981 - sub pseudonimul Ovidiu Florentin); **Le sens du non-sens, Problemes avec et sans... problemes!**, Fes, Maroc (1983); **Antichambres/Antipoésies/Bizzareries**, Caen, Franța (1989); **NonPoems (poeme de avangardă)**, Phoenix (1990); **Only Problems, Not Solutions!**, Chicago (1991); **LE PARADOXISME: un Nouveau Mouvement Littéraire**, Bergerac, Franța (1992); **Dark Snow**, Phoenix (1992); **NonRoman**, Craiova (1993); **Meta-Istorie** (trilogie teatrală), București (1993), pe care-a tradus-o în engleză, sub titlul **A Trilogy in pARadOXisM: avant-garde political dramas** (ZayuPress 2004); **Întâmplări cu Păcală** (piese de teatru pentru copii), **Fugit.../ jurnal de lagăr**, București (1994); **Collected Papers**, Vol. I, II, III, București, Chișinău, Oradea (1996, 1997, 2000); **Scieri De-fecte** (proză scurtă), Craiova (1997); **Distihuri Paradoxiste, Afinități** (traduceri), Norresundby, Danemarca (1998); **Întrebămă, să te-ntreb!** (interviuri), Târgoviște (1999); **Outer-Art** (album de artă), **Cântece de Mahala, In seven languages** (poeme), Oradea, 2000; **A Unifying Field In Logics. / Neutrosophy. Neutrosophic Probability, Neutrosophic Set, and Neutrosophic Logic**, Rehoboth, SUA (2000). A editat, printre alte-

le: **Second International Anthology on Paradoxism** (cuprinzând 100 scriitori de pe glob), și **Third International Anthology on Paradoxism (distihuri paradoxiste de la 40 poeți de pe glob)**, Oradea (2000).

A propus extinderea probabilităților clasice și imprecise la ‘**probabilitate neutrosifică**’ - un vector tridimensional, ale cărui componente sunt submulțimi ale intervalului ne-standard]-0, 1+[.

Din anul 2002, împreună cu Dr. Jean Dezert, de la Office National de Recherches Aeronautiques din Paris, se ocupă de fuziunea informației, extinzând Teoria Dempster-Shafer la o nouă teorie de fuzionare a informației plauzibile și paradoxiste (numita **Teoria Dezert-Smarandache**:

[www.gallup.unm.edu/~smarandache/DsMT.htm]).

În 2004 creează un algoritm de Unificare a Teoriilor și regulilor de Fuziune.

În fizică, a introdus paradoxuri cuantice și noțiunea de ‘**nematerie**’, formată din combinații de materie și antimaterie, ca o a treia formă posibilă de materie - prezentată la Caltech (Conferința Anuală din cadrul Societății Americane de Fizică, 2010) și Institutul de Fizică Atomică (Magurele, 2011).

Pe baza unui manuscris din 1972, când era elev la Rm. Vâlcea, publicat în 1982, a emis ipoteza că **nu există o barieră a vitezei în univers și se pot construi orice viteze** (<http://scienceworld.wolfram.com/physics/SmarandacheHypothesis.html>).

Această ipoteză a fost confirmată, parțial, pe 22 septembrie 2011, la CERN, când s-a demonstrat, experimental, că neutrinii muoni circulă cu o viteză mai mare decât viteza luminii.

Pe baza ipotezei sale, a propus o **Teorie Absolută a Relativității** - care să nu producă dilatarea timpului sau contractarea spațiului, sau alte paradoxuri relativiste, care sunt, mai degrabă, ficțiune, decât realitate. Apoi și-a extins cercetarea la o diversificare a Parametrizării Teoriei Speciale a Relativității (1982): <http://fs.gallup.unm.edu/ParameterizedSTR.pdf>.

În filozofie, a introdus conceptul de ‘**neutrosomie**’, ca o generalizare a dialecticii lui Hegel, care stă la baza cercetărilor sale în matematică și economie, precum ‘**logica neutrosifică**’, ‘**mulțime neutrosifică**’, ‘**probabilitate neutrosifică**’, ‘**statistică neutrosifică**’.

A generalizat logicile fuzzy, intuitivă, paraconsistentă, multi-valentă și logica dialetheistă la ‘**logica neutrosifică**’ (in Dictionary of Computing de Denis Howe); în mod similar, a generalizat mulțimea fuzzy la ‘**mulțime neutrosifică**’: [www.gallup.unm.edu/

Andrea Mantegna - *Suita cardinalului Francesco (Palatul Spoi)*

~smarandache/neutrosophy.htm]

În literatură și artă a fondat, în 1980, curentul de avangardă numit **paradoxism**, ca un protest împotriva totalitarismului - curent care are mulți adepți în lume. Constă în folosirea excesivă, în creații, a contradicțiilor, antitezelor, antinomiilor, oximoronilor, paradoxurilor. A introdus '**distihul paradoxist**', '**distihul tautologic**', '**distihul dual**'. Experimente literare a realizat și în drama sa **Patria de Animale**, unde nu există niciun dialog, iar în **O lume întoarsă pe Dos**, scenele sunt permutate, dând naștere la un miliard de miliarde de piese de teatru distincte! Piesele lui s-au jucat în România (Teatrul I. D. Sârbu din Petroșani, Teatrul Thespis din Timișoara), Germania (la Karlsruhe), și Maroc (la Casablanca, unde **Patria de Animale** a obținut Premiul Special al Juriului Internațional):

[www.gallup.unm.edu/~smarandache/a/Paradoxism.htm].

În 1993, a efectuat un turneu în Brazilia (Universitatea din Blumenau etc.).

La bibliotecile de la Arizona State University (Tempe) și University of Texas (Austin) sunt depozitate manuscrise, reviste, cărți, fotografii, casete, videocasete, privind activitatea sa creativă, în două colecții speciale, numite **The Florentin Smarandache Papers**.

Invitat să conferențeze la U. Berkeley (2003), NASA Langley Research Center-SUA (2004), NATO Advance Study Institute-Bulgaria (2005), Jadavpur University-India (2004), Institute of Theoretical and Experimental Biophysics-Rusia (2005), Bloomsburg University-USA (1995), University Sekolah Tinggi Informatika & Komputer Indonesia-Malang și University Kristen Satya Wacana Salatiga-Indonezia (2006), Universitatea Minufiya (Shebin Elkom)-Egipt (2007), Air Force Institute of Technology Wright-Patterson AFB in Dayton [Ohio, USA] (2009), Universitatea din Craiova - Facultatea de Mecanica (2009), Air Force Research Lab și Griffiss Institute [Rome, NY, USA] (2009), COGIS 2009 (Paris, France), ENSIETA (Brest, Franța) - 2010, Academia Română - Institutul de Mecanică a Solidelor și Comisia de Acustică (București - 2011) etc.

A prezentat lucrări la multe Conferințe Internaționale de Fuziune a Informației ori a Sensorilor { Australia - 2003, Suedia - 2004, SUA (Philadelphia - 2005, Seattle - 2009, Chicago - 2011), Spania - 2005, Italia - 2006, Belgia - 2007, Canada - 2007, Germania - 2008, Scoția - 2010}.

A prezentat lucrări și la Conferințele Internaționale IEEE GrComp (Georgia State University at Atlanta - 2006, Kaohsiung National University in Taiwan - 2011).

În anul 2011 a primit Premiul „Traian

Vuia”, al Academiei Române pentru Științe Tehnice, apoi **Doctor Honoris Causa**, de la Academia DacoRomână din București - 2011, și de la Universitatea Beijing Jiaotong (BJTU) din China - 2011, iar în 2010 - **Medalia de Aur pentru Știință**, de la Academia Telesio-Galilei din Anglia, acordată la Universitatea Pecs, din Ungaria.

AFILIERI: membru al Societății de Științe Matematice din România (1980-); Mathematical Association of America (1983-1990); American Mathematical Society (1992-); Academia Oamenilor de Știință Români (1993-); ARA (1999-); Poetry Society of America; Uniunea Scriitorilor Români; International Poets Academy (India); La Société Les Amis de la Poésie (Franta); Association „La Licorne” (Franța); Académie Francophone (Franța); Societatea Română de Haiku; Academy of American Poets; Modern Languages Association (SUA); Centre d'Études et de Recherches Poétiques Aquitaines (Franța); International Writers and Artist Association (USA); World Union of Free Romanians (Anglia); Free Romanian Writer Association (Franța); World Academy of Arts and Culture (SUA); Liga Culturală Oltenia; East and West Literary Foundation (SUA); World Poetry Society (India); World Poetry Research Institute (Corea); Societatea Mihai Eminescu (Australia); referent la Zentralblatt für Mathematik (Germania) (1985-).

Premii: A obținut 16 premii literare, dintre care: **Premiul special la proză**, Concursul Național Marin Preda, Alexandria (1982); **International Eminent Poet**, Madras, India (1991); **Diplôme d'Honneur en poésie fantastiste**, L'Académie des Lettres et des Arts du Périgord, Franța (1992); **La Médaille d'Argent pour l'ensemble de son oeuvre**, Bergerac, Franța (1992); **Grand Prix, 4-Edizione del Premio Internazionale di Poesia e di Narrativa Goccia di Luna**, Bastremoli, Italia (1993); **Premiul de Excelență al Revistei Haiku**, București (1997); **Best Poet Award of Rio Grande Press**, Amarillo, Texas, USA (1998); **Premiul revistei „Lumina”**, pentru eseu și contribuții personale, Novi Sad, Iugoslavia (1998); **Diploma de Onoare a Societății Anton Pann**, Rm. Vâlcea (2000); **Premiul „Podul lui Traian”**, la Festivalul Internațional **Drumuri de spice**, Uzdin, Iugoslavia (2000).

A fost nominalizat pentru Premiul Nobel în Literatură, pentru anul 2011, pentru cele 75 de cărți literare publicate (vezi <http://fs.gallup.unm.edu//2011NobelPrizeInLiterature-nomination.pdf>).

A vizitat 40 de țări, despre care a scris în memoriile sale (vezi Galeria Foto: <http://fs.gallup.unm.edu/photo/GlobeTrekker.html>).

BIBLIOGRAFIE:

Sute de articole, cărți și recenzii s-au scris despre activitatea sa internațională.

Cărțile pot fi încărcate din:

Biblioteca Digitală de Științe: <http://www.gallup.unm.edu/~smarandache/eBooks-otherformats.htm> și din Biblioteca Digitală de Literatură: www.gallup.unm.edu/~smarandache/eBooksLiterature.htm.

...Acestea sunt „veștile” de pe Internet.

Acum, trebuie să mărturisim că, atunci când am văzut, pe copertă, titlul: „**Frate cu meridianele și paralelele**”, vol. 6 - gândul ne-a zburat la un Josef Conrad (cu **Proscrisul din Arhipelag...**), la Karel Čapek, cu **Impresiile sale de călătorie** (din Spania, Italia, Olanda, Danemarca, Suedia, Norvegia...) - ...ori la Jean Bart al nostru, cu **Europolis-ul** lui... sau, chiar, la „călătorul” nautic Radu Tudoran!

...Nu. Nu e nimic din toate astea.

Cartea are XI capitole: 1 - **Pe aripile... zborului, în Dayton-Ohio!**; 2 - **Paradoxuri în „Noul Mexic”**; 3 - **În Bălceștiul natal, România**; 4 - **Bursier la... Air Force**; 5 - **Fortul Stanwix**; 6 - **În orașul lui Bill Gates**; 7 - **Cascada Niagara**; 8 - **Alaska**; 9 - **Yellowstone**; 10 - **Un oltean la Paris**; 11 - **În Marea Caraibilor**.

...La prima vedere, nu avem de-a face cu călătorii spre niște spații noi, fascinante, obsesive etc. - pare că ni se dau doar stricte și seci informații, extrase dintr-un ghid turistic (mediocru), ori internetistico-mecanice (deci, „**la îndemână**” oricui... și total neutrale, de parcă autorul nu ar călători într-o geografie reală și într-o istorie vie, ci într-o geografie televizată și într-o istorie extrem de vagă, complet virtualizată!): „*Long Island Sound (estuar în Oceanul Atlantic, între statele New York și Connecticut), lângă orașul Bridgport*” (p. 36); „*Orville (1871-1948), Wilbour Wright (1867-1912), SUA: la 17 decembrie 1903, la Kill Devil Hills, în statul Carolina de Nord, cei doi frați din Dayton, Ohio, au efectuat, pe rând, fiecare, câte două zboruri în linie dreaptă*” (p. 40); „*Cutremurul din 1964 a provocat 100 de morți, iar străzile 4 și 5 din Anchorage au fost distruse. A avut magnitudinea de 9,1 pe scara Richter și a durat 4,5 minute*” (p. 141); „*În hotelul «Căpitanul Cook», un tablou despre moartea exploratorului britanic, cunoscut sub numele de Căpitanul Cook, în Golful Kealakeua, din Hawaii, la 14 februarie 1779. El a explorat Noua Zeelandă (între 1768-1771), a descoperit insulele Hawaii (denumite de el Sandwich, în cinstea sponsorului expediției sale), în 1778 - și a navigat în Oceanul Arctic*

→
 între 1772-1775” (p. 136); „*Portul Anchorage are cea mai mare mare din lume*” (p. 149); „*În religia creștină, vinul reprezintă sângele lui Hristos, proclamat ca atare la consiliul din Lateran, în 1215*” (p. 181); „*Insula Jamaica e descoperită de Columb, în anul 1494, dar colonizată slab de spanioli*” (p. 192) etc.

Deși aceste informații - „*de ghid turistic*”/”*agenție turistică*” (contactată direct sau pe/prin Internet)! - ori de dicționar de buzunar! - supra-abundă (dând impresia puternică a unei realități artificiale, pur livești: s-ar insinua, printre rânduri, sugestia că, în zilele noastre, nici nu merită să te miști din patul tău comod, putând urmări, „*pufos*” și fără niciun risc aventuroso-existențial asumat - „*spectacolul lumii*” la TV, ori navigând pe Internet!) - cei care ar afirma că **omul** lipsește din carte - s-ar înșela amaric!

Greșit! Omul există, și încă din plin, cu nenumărate ofuri, și amărăciuni, și nostalgii de... ne-neutralizat (pe lângă contactele, profund înviorătoare, cu oameni majori, din breasla cercetării științifice... precum prof. univ. dr. Zhang Wenpeng, David Schmidley, președintele UNM/Univ. New Mexico, prof. univ. emerit dr. Paul Wang etc.)! Dar, când și când, omul își presară, în text, chiar și „*impresii organice*”, provocate de climă („*Am un frig în mineeee ...de parcă mi l-a băgat cineva cu o pompă!*”, p. 155), sau convingeri viscerale, „*de mațe împesitrițate*” („*Să nu-i văd și să nu-i aud pe niciun coleg de la Universitate... nu le deschid e-mail-urile... sunt în vacanță. Mi-s dragi ca sarea-n ochi [mai ales cei de la administrație]!*”, p.

137)... - însă (prea rar, din păcate!) și cu poezie discretă, „în flux scurt”, „telegrafic” (precum este și existența umană, în acest univers demențial de grăbit!)... - ...firavă, adevărată, delicată: „*În împărăția apelor, meduzele amintesc de niște balerine*” (p. 154).

...Pe oriunde peregrinează, cu conferințele sale (despre propriile revoluții, în matematică ori în fizică și-n logică-informatică) - din Ohio până în Alaska, ori de la Paris și până în Caraibe -, românul Florentin Smandache duce cu el necazul și sentimentul de revoltă, contra nedreptății (real-imediate sau potențiale), trăind în cadrul unei societăți umane grav și teribil de penibil „*deraiate*” spiritual („*Acum știu de ce oamenii beau și-i înțeleg: să uite de viața asta mizerabilă și fără sens, manipulată de cei bogați și cu pu-tere. Merg pe la conferințele astea ca să-mi pun creierul la contribuție, să nu lenevească. Să fiu permanent în situații de învățare, asimilare și creație*” - p. 177; „*Sunt prea bătrân pentru lumea asta, pe care n-o mai înțeleg*” - p. 190) - și amintirea strâmtorării sau chiar strâmtorarea endemică - traduse, toate, în obsesia „*costurilor*” - de la onorarii de conferință și până la produse ori servicii: „*Am primit, ca onorariu, un cec de 250 \$*” (p. 16); „*Cu autobuzul 24 (biletul 2 \$), ajung din centru la Space Needle (Acul Spațial); 16 \$ intrarea*” (p. 114); „*E sâmbătă și am fost în Utica, la Walmart, ca să-mi cumpăr o păturică subțire (10 \$), o lingură și un cuțit (dar n-am avut încotro, a trebuit să iau un pachet de patru bucăți, din fiecare - 1 \$ + 1 \$)*” - p. 91; „*Lilia voia și ea să vândă căciuli și ciorapi împlețiți de ea, însă îi trebuia aprobare de la primărie, iar taxa*

era scumpă (100\$)” (p. 138); „*Un film despre mirabila auroră boreal. 8, 75\$ intrarea*” (p. 145); „*Plecat cu trenul din orașelul Seward. 119 \$*” (p. 152); „*Plătesc 17 euro pentru numai două beri*” (p. 176); „*Mi-e foame și cumpăr un sandwich de 3,80 euro (cu salam, brânză și puține vegetale)*” (p. 183); „*Te-agață vânzătorii peste tot. Și niște prețuri mai mari ca-n America (n.n.: în Jamaica/Montego Bay)! Fostele colonii engleze sunt scumpe. 4 \$ intrarea pe plajă*” (p. 189); „*Pe plaja Groovy, din Montego Bay, o gustare la restaurant - preț ridicat*” (p. 189) - și (deși nerecunoscută!) expresia nostalgiei originilor: „*Am fost pe destule litoraluri, pe 3-4 continente, dar cel mai mult mi-a plăcut (fără nicio chestie de patriotism) la Marea Neagră; Eforie Nord a fost plaja mea preferată. Parcă mai îngrijit, mai animat și plin de viață. Mi-amintesc de gogoșa înfuriată cu ciocolată (dulce ca mielea, caldă), de peștișorii mărunți, prăjiți, ce-i ronțaiam și-i înghițeam ca pe semințe, de porumbul copt, ori bând bere și mâncând mici la terasă*” (p. 189); „*Închiriem un taxi pentru o zi: 120 \$ și mergem la Ocho Rios (Opt Râuri - în spaniolă)*” (p. 191); „*20 \$ intrarea, de persoană, pentru un tur de 45 de minute la Grota Verde*” (p. 195) - totul, dublat de amintiri matriceale: „*Îmi aminteam de Peștera Muierii, din Polovragi, județul Gorj, unde am fost în tabără când eram în clasa a șaptea. Aici se ascundeau în special femeile și copiii, când năvăleau turcii; bărbații erau plecați la oaste, să lupte*” (p. 197); „*Cumpărăm (2,5 \$/100 g) rom jamaican*” (p. 200); „*Taximetriștii îți spun un preț când te urci în mașină și-ți cer alt preț (mai mare!) când cobori!*” (p. 210) etc. etc.

...Nimic, nici măcar Parcul Yellowstone, nu-l trezește pe autor dintr-o stare de apatie (de fapt, o atitudine profund „resentimentară”) și abulie „anti-socială” și „anti-cosmică”, în care însăși natura „*se prezintă*” ...ne-conform cu standardele de „*cost*” (...de energie a atenției!) și „*imagine*” servită - normale (cel puțin așa ne creează impresia autorul volumului, un adevărat „*grogard*” napoleonian, în lumea pigmeilor escroci „*capitaliști*” ...cam troglodiți, în mentalitatea lor, exclusiv „*profitardă*”) - de pe un mal și de pe celălalt, al Atlanticului: „*Maluri de piatră la gheizere (s-au format) și o baltă ca un abis care duce în fundul pământului. Când erupe, se-aude vuuu, vuuu... parcă-i infernal. Mai degrabă interesant, decât frumos, la Yellowstone*” - s.n. (p. 163); „*La 6,20 dimineața, am ajuns la Paris. Am schimbat în aeroport 300 \$ și am primit 169 \$ (aproape jumătate!)*” - s.n. (p. 173)...

→
 Andrea Mantegna - Agonia în grădina

...Și își încheie cartea, aparent triumfalist, în realitate chinuitor - cu, mereu, aceeași obsesie (cât reactiv-conștientă, cât subliminală) a „costului capitalismului”: „Am ajuns a doua zi în Dallas, la Motel 6 (58,89\$, iar taxiul de la aeroport 28 \$). Veni, vidi, vici! Am câștigat experiență de viață, noi informații și impresii” (p. 220).

...„Am câștigat experiență și impresii...”

Poate... Mai curând, și-a completat colecția de nemulțumiri și frustrări socio-financiare și... cosmice!

...Pentru că nu există, nicăieri în carte, semnele „călătoriei inițiatice”. Cel puțin, nu în ce privește spațiile - de „dincolo de Atlantic”, sau... „vest-europene” (...ceea ce nu-i major diferit, ca mentalitate a profitului și a batjocoririi valorii autentice, într-o lume dominată, tot mai înspăimântător, de ignoranță și de impostură! - ...la Paris, îi povestește, „pe servefele”, unui amic „de breaslă” - dr. Athanasios Chantis, cercetător în materie condensată, „grec după tată, rus după mamă, s-a născut în Uzbekistan, dar a trăit în Grecia”: „I-am spus cum e ridiculizată Ipo-teza Smarandache - că nu există viteză limită în Univers”) - s.n., p. 173)! În schimb, călătoria spre „inimă” (neafată!) a satului său natal, Bălcești (pentru a se auto-recupera spiritual-existențial!) tentează o acțiune de „regressus ad uterum”. Nereușită - și revelatoare de **total nereușită adaptare la lume**, din pricini de dezrădăcinare: „Nu-mi mai place în România, nu mă pot adapta în America...” (p. 84).

...Acest volum 6 al cărții „călătoriilor” bombănitoare, ale celui care-și ascunde frustrările identitare, în cercetări furibunde, scântietoare (mai curând ...explozive!) - ascunde, în fapt, un Ahasverus al spațiilor pe care nu le poate umple cu sine - și al minții pe care n-o poate goli (întru descoperiri pur-ideatice!), îndestul de febril, pentru a nu-și mai aminti problemele identității umane... ale Patriei (uneori negată, dar mereu evocată!).

La fel stau lucrurile și în cazul cărții de „antiscriori” - „Dragă domnule Rotaru”. Titlu: „Un mare cărturar și om de suflet, ION ROTARU” - apoi: „Omul Rotaru s-a dovedit modest, popular, deschis și de-o cultură enciclopedică. (...) M-a cuprins și pe mine în această capodoperă” (p. 4) - n.n.: **Istoria literaturii** ...hmmm.

Când am citit aceste prime rânduri, mai mult decât apologetice, parcă extatic-religioase (se simțea febra celui ce-și caută, în viață, eul modelar obiectivat!) - ne-am zis: „Ce Dumnezeu, doar am fost coleg de filială **USR** cu Ion Rotaru, la Bacău! Mi-a mâncat

un ceas întreg, apoi, la Focșani, într-un restaurant de întâlnire a scriitorilor, povestindu-mi, cu o vulgaritate de gândire de-a dreptul grețoasă, cum și-a tăiat el scroafa, de Crăciun...! Ce-mi vine dl Smarandache cu tămâierile astea... «contra firii»? Probabil, plătește cu vorbe frumoase, faptul că Ion Rotaru l-a prins în grotesca și atât de fetid-meschina lui «Istorie...»”.

...Nu. Nici de data asta, prima impresie nu era valabilă. Ciudat și surprinzător (ca totdeauna!), Florentin Smarandache, „de la începutul anului 1988”, când purta „o corespondență înversunată” cu Ion Rotaru, sau, mai degrabă, cu umbra ne-scriitoare/încăpățânat și îndelung tăcută a criticului băcăuano-bucureștean (care a asasinat promoții întregi de liceeni români, cu „Analizele și sintezele” lui atât de insipide, că-ți venea să-i strângi de gât pe examinatorii „administrativi” de la bacalaureat, care-ți cereau să le știi... „pe de rost!”) - devine, pe parcursul cărții, o entitate de Duh independentă! Se demonstrează, astfel, de către un **paradoxist**² (Florentin Smarandache se situează în poziția de ctitor-părinte al acestui curent **avangardist**, zice-se... - ...**snob**, zicem noi! - pentru care România și Terra, mai ales în momentele acestea de degringoladă axiologică și spirituală TOTALĂ, de impostură intelectuală din ce în ce mai agresivă, eclipsând grav orice valoare de Duh autentică, răstălmăcind amenințător, brutal, semantica tuturor mesajelor de Duh! - **nu este pregătită** și, deci, de care, **deocamdată**, cel puțin, **NU ARE NEVOIE!** - ... poate doar în mediile celor invertiți cu Duhul... -, **academicii**” smiorcăți!), **paradoxul de a-și forma personalitatea PRIN NEGAREA MODELULUI**: când Florentin Smarandache ajunge la acrostihul „**NU MAI AM RĂGAZ PENTRU NIMIC**” - apare și independența sa ființială și expresivă; prin negarea „modelului”, se afirmă noua ființă spirituală, explodată (cvasi-tragic! - mânăjită/pângărito-sfințită de toate umorile uterine ale șovăielilor sălbatice și ale îndoielilor sinucigașe!) din crisalida propriilor adulări paradoxale: „Vreau să vin în Piața Aviatorilor să vă epatez, sunt cinic. Am fugit în America să mă ratez cu succes! (...) M-am gândit paradoxist de multe ori paradoxist la corespondența noastră paradoxist. Câte scrisori paradoxist v-am trimis? Paradoxist! De aceea, paradoxist, îndrăznesc să paradoxist cu Dvs. (...) de câte ori nu l-ați citat în (n)a(s)mintita d-voastră D-voastră d-Voastră istorioară literară (istoriucă, adică poveste)? (...)”

P.S.: Aveți o poză la îndemână și **îndepiciorul d-voastră**” (p. 107).

...Și își sfârșește procesul de... „de-placentizare rotariană” și de auto-identificare

(amar-ratată, întru...anti-literatură, precum „elvețianul” româno-evreu Tristan Tzara!) astfel: „Vă răspund într-o doară... (n-am zis: într-o doagă!). (...) Ați înțeles, dar, c-am primit romanul dvs. Scrieți foarte plastic, cu vocabular bogat, atrăgător, iar ca semne de punctuație folosiți... virgula (unora?)” - s.n. (p. 117).

Noroc că dl Ion Rotaru, Dumnezeu să-i ierte grelele de pagini păcate, avea o sensibilitate de... pachiderm! Altfel, iritantul „părinte” de curent avangardist l-ar fi tras în frigarea... morală, cu acea... **paranteză otrăvită!**

...Deocamdată, **aspectul ludic** domină (cu excesivă autoritate), asupra **dimensiunii estetice a textului**. Nu știm, încă, dacă Florentin Smarandache va putea să iasă (curând), din starea infertilă de frondă permanentă, și să devină un **CREATOR AUTENTIC ȘI, MAI ALES, CONSTANT**. Șanse ar avea. Destule! Tocmai am vorbit despre modul cum s-a autocreat un om, Florentin Smarandache, prin... Florentin Smarandache și umbrele sale damnate. Con-damnate (**om și umbră**) la co-existență și la eternă căutare, eternă peregrinare... „**Neutrosofil**”³ Florentin Smarandache, „**frate cu meridianele și paralelele**” eului său, atât de brutal și, totodată, atât de timid sondat și... niciodată aflat-fixat, definitiv...!

...decât în **FORMULE** (...pline de geniu, e drept!).

Paradoxal...???!!!

¹ - Florentin Smarandache, **Frata cu meridianele și paralelele** - vol. 6, Ed. Silviana, Rm.-Vâlcea, 2010 - și **Dragă domnule Rotaru - antiscriori**, Ed. Dacoromână TDC, Buc., 2011.

² - «Paradoxismul a pornit ca un protest antitotalitar împotriva unei societăți închise, România anilor 1980, unde întreaga cultură era manipulată de un singur grup. Numai ideile lor conta. Noi, ceilalți, nu puteam publica aproape nimic. Și-atunci am zis: hai să facem literatură... fără a face literatură! Să scriem... fără să scriem nimic. Cum? Simplu: literatura-obiect. „Zborul unei păsări”, de pildă, reprezenta un „poem natural”, care nu mai era nevoie să-l scrii, fiind mai palpabil și perceptibil decât niște semne așternute pe hârtie, care, în fond, ar fi constituit un „poem artificial”: deformat, rezultat printr-o traducere de către observant a observatului, iar orice traducere falsifică, într-o anumită măsură».

³ - **Neutrosafia** este o nouă știință din domeniul filozofiei care studiază originea, natura și scopul neutralităților, precum și interacțiunea acestora cu diferite spectre de idei. Neutrosafia a fost introdusă de Florentin Smarandache în 1995.

George BACIU

VASILE CONTA - 130 de ani de la trecerea în eternitate -

S-a născut în satul Ghindăoani [1], comuna Bălățești, județul Neamț la 15 noiembrie 1845, descendent al unei familii de preoți. Urmează cursurile Școlii primare de la Tg. Neamț, unde îl are coleg pe Ion Creangă, iar mai apoi Academia Mihăileană [2], unde va lua bacalaureatul abia în 1868 pentru că, în 1862, întrerupe studiile și însoțește o trupă de actori prin întreaga Moldovă, timp în care scrie o piesă de teatru jucată la Botoșani, iar în 1875 traduce piesa „Miss Multon” de Ad. Belot. În 1864, reia studiile liceale, petrecându-și vacanțele la Cahul, unde tatăl său, preotul Grigore Conta, era protoiereu [3]. La finele acestor vacanțe, se simțea atât de bine încât credea că a scăpat definitiv de boala crudă ce-l chinuia (T.B.C.). Conta n-a folosit aceste vacanțe numai în scopul întremării sale fizice, ci a cules *poezii populare din împrejurimi*, pe care le-a strâns într-o colecție intitulată „*Cântece basarabene*”.

După absolvire, funcționează ca profesor suplinitor la Catedra de filosofie. În același an, 1868, se înscrie la Facultatea de Drept din Iași. În octombrie 1869 obține o bursă din

partea „*Societății pentru încurajarea junimii române la învățătură*” („Pogor-Fătu”) și este trimis pentru studii comerciale în Belgia, unde urmează cursurile Institutului de Comerț din Anvers, pe care le încheie în 1871, iar după obținerea diplomei studiază și dreptul, dobândind, după numai un an, titlul de doctor în drept al Universității din Bruxelles. Revenit în țară, Vasile Conta va practica avocatura și va obține, prin concurs, Catedra de Drept Civil a Universității din Iași.

Și pentru că Mihai Eminescu era la studii în Belgia (1870-1872), Vasile Conta îi trimite «Cântecele basarabane». Eminescu îi răspunde: «*Mi-ai trimis, domnule Conta, un prieten sincer ca să mă iau în ceasuri lungi și plictisitoare. A fost o revelație pentru mine „Cântecele basarabene”. Multe din ele samănă cu cele din Moldova de sus. Ah!, cum aş dori să văd această parte înstrăinată.*» [4].

Dragostea lui Conta pentru Basarabia va fi afirmată public imediat după 1877, când rușii și-au manifestat intenția de a răpi din nou cele trei județe din sudul Basarabiei. Conta, acum profesor universitar și filozof de renume european, își folosește condeiul în apărarea Basarabiei și scrie în acest scop trei articole: «Basarabia», «Chestia Orientului» și «Viitorul României pregătit de domnul Brătianu și Kogălniceanu». Toate trei, dar mai ales ultimul, a avut un mare ecou, fiind reprodus în toate ziarele. Degeaba însă. Nu s-a mai putut face nimic. Dreptatea era din nou îngenucheată de forța oarbă a celui mai tare. Basarabia a rămas în continuare și este și astăzi, o rană vie în trupul țării noastre.

Începând din 1875, traduce și adnotează legi, practică avocatura, publică în *Convorbiri literare* prima sa lucrare filosofică, *Teoria fatalismului*, studiu ce apare în 1877 și în limba franceză, la Bruxelles, apoi *Teoria ondulației universale* (1877), *Încercări de metafizică* (1878). Ultima lucrare a fost tradusă în 1880 în limba franceză la Bruxelles, cu titlul definitiv *Introducere în metafizică*.

Filozof de talie internațională, fost ministru [5], profesor universitar la Iași, Vasile Conta este una dintre figurile proeminente ale culturii noastre progresiste. În 1873 ocupă postul de profesor de drept civil la Facultatea de Drept a Universității din Iași. Din 1873 frecventează ședințele *Junimii* [6], unde susține «prelecțiuni populare», apreciate de mari oameni de cultură, printre care și Mihai Eminescu, pe atunci redactor al *Curierului de Iași*.

Bolnav de ftizie, efectuează o ultimă călătorie în Italia, înainte de a muri, la 22 aprilie 1882. Corpul său a fost transportat la Iași și înmormântat la cimitirul «Eternitatea». I s-au făcut funeralii naționale.

În ziua aceea, bunul său prieten Mihai Eminescu scria în ziarul *Timpul* un necrolog mișcător. *Convorbiri Literare*, revista în care își publicase pentru prima dată operele filosofice, l-a omagiat prin pana lui Iacob Negruzzi, iar revista *Contemporanul* își încheia astfel necrologul sau: «*Țara românească a pierdut, pe unul din cei mai însemnați oameni ai săi*».

Gânditor patriot, statornic ancorat în problematica timpului său, Vasile Conta s-a manifestat ca un militant pentru progresul multilateral al tănărului stat național, pentru apărarea și consolidarea independenței, pentru dezvoltarea industriei, a comerțului autohton, a învățământului și a culturii.

Opera sa filosofică s-a format, în condițiile orientării materialiste a științelor naturii în țara noastră, sub influența materialismului francez, a materialismului vulgar și a cuceririlor științelor naturii, în special a darwinismului. Ideile lui ateiste au avut un ecou în țară, în cercurile progresiste ale vremii, găsim adepți printre oamenii de știință, ca și în rândurile tinerilor.

În perioada studiilor în străinătate luase contact cu operele unor gânditori ca Spencer, Darwin, Tylor, Buckle, J. St. Mill, Macaulay, A. Comte și cu ideile lui L. Büchner, K. Vogt

Vasile Conta

și J. Moleschott, îmbrățișând evoluționismul și materialismul. La acea vreme, Titu Maiorescu manifesta serioase rezerve față de posibilitatea creației filosofice românești originale, îndemnând mai degrabă la acumulări și asimilări teinice din filosofia europeană.

Lucrările sale filosofice s-au tipărit și în limba franceză la Paris, Bruxelles și Iași, bucurându-se de apreciere dincolo de granițele țării. Filosofia materialistă a lui Vasile Conta, ideile lui ateiste au avut un ecou în țară, în cercurile progresiste ale vremii, găsind adepți printre oamenii de știință, ca și în rândurile tinerilor; pentru unii dintre aceștia ea a constituit o punte de trecere spre concepția marxistă. Operele sale filosofice principale, publicate în timpul vieții sau postum, au apărut atât în românește cât și în franceză, mai toate bucurându-se de prefețe sau recenzii elogioase ale unor mari gânditori români și străini. Astfel, *Teoria fatalismului*, apărută în românește în anii 1875-1876, va fi tradusă în limba franceză de D. Rosetti-Tescanu, cu o prefață de L. Büchner, va apărea la Paris în 1895; *Originea speciilor*, apărută în *Convorbiri literare* în anul 1877, va fi tipărită în limba franceză în 1888, la Iași; *Încercări de metafizică* (1879) va apărea și în franceză, la Bruxelles, în 1880 cu titlul *Introduction a la Métaphysique*. Postum vor apărea: *Bazele*

metafizicii (în limba franceză, în traducerea lui D. Rosetti-Tescanu cu titlul *Les fondements de la métaphysique*, Paris, 1890); *Întâiele principii care alcătuiesc lumea* (în limba franceză cu titlul *Premiers principes composant le monde*, 1888, Iași) ș.a. Prima ediție a operelor complete ale lui Vasile Conta apare în 1914, coordonată de Octav Minar, la Editura C. Sfetea, București, și cuprinde, pe lângă operele menționate, scrisori, acte și manuscrise inedite (poezii, cugetări, discursuri parlamentare, articole politice, studii juridice, proiecte de lege și regulamente, însemnări, note explicative). Sunt publicate, în această ediție, scrisorile primite de Vasile Conta de la L. Büchner, Ch. Darwin, E. Haeckel, O. Liebmann, E. Tylor, E. Zeller, H. Ulvici, E. Reich, J. Lubbock, B. Müller, N. Morisson, H. Delboeuf, Elttruh. Între edițiile operelor filosofice ale lui Vasile Conta se numără: Opere filosofice (Editura Cartea Românească, București, 1922, ediție îngrijită de Nicolae Petrescu); Opere filosofice (ediție îngrijită de N. Gogoneață, Editura Academiei, 1967); Scrieri filosofice alese (ediție îngrijită de Nicolae Gogoneață, Editura Minerva, București, 1975) ș.a. Lucrările lui V. Conta au fost recenzate de numeroase reviste străine de prestigiu printre care: *Revue Philosophique*, *La Critique Philosophique*, *La Revue de Belgique*, *Athaenum*, *Menschentum*,

Journal d'Hygiene ș.a. De o mare atenție se vor bucura în țară operele filosofului român din partea lui Mihai Eminescu, Iacob Negruzzi, I. Nădejde etc. care vor puncta elogios realizările lui V. Conta nu numai în filosofie, dar și în conferințe publice, articole și discursuri parlamentare.

Vasile Conta a încercat să realizeze o sinteză materialistă a marilor descoperiri făcute de științele naturii în secolul al XIX-lea, elaborând o teorie generală a evoluției pe care a intitulat-o *Teoria undulațiunii universale*. Evoluționismul lui Vasile Conta are, în ansamblu, un caracter mecanicist, dar cu toate acestea, concepția lui conține și unele elemente dialectice. În domeniul sociologiei, Vasile Conta a suferit influența lui Herbert Spencer, adoptând necritic „teoria organicistă”.

A fost cel dintâi filosof român care a pus bazele unui sistem filosofic propriu, original.

În concepția sa, există un determinism universal, care se manifestă în toate domeniile: natură, conștiință, economie și viața socială. Determinismul social este explicat prin apelul la datele istoriei, economiei și ale statisticii. Istoria este o știință care ne arată „legătura de cauză și efect sau legătura de evoluțiune ori metamorfozare ce există între faptele sociale ce se succed în curgerea vremii”. Ea a încetat de a mai fi „o poveste a faptelor eroice ale unor oameni de seamă”, care acționau „după bunul lor plac”, istoria căutând acum legi, legăturile dintre „faptele sociale”. Dezvoltarea, progresul sunt rezultat al mișcării undulatorii, care se înfăptuiește prin apariția și dispariția formelor materiale deosebite calitativ unele de altele; pe calea înlăturării vechilor forme materiale și a apariției unor forme noi, perfecte, pe calea luptei noului cu vechiul, în succesiunea permanentă din procesul evoluției formelor materiale, fiecare fenomen dispare odată cu apariția altui fenomen perfect, exemple fiind luate din dezvoltarea ideilor sau procesul adevărului. Izvorul dezvoltării se află în interiorul fenomenelor, „în fiecare ființă vie, evoluțiunea complexivă rezultă mai cu seamă din echilibrul și lupta forțelor interne, adică a acelor forțe care se nasc din interiorul forțelor ce evoluează”.

Militând cu fermitate în favoarea determinismului materialist, gânditorul român a fost un adversar intransigent, al teoriilor indetermiste, în special al teoriei liberului arbitru, care puneau la baza lumii voința, indiferent cum era concepută, ca o forță oarbă, inconștientă, ori ca o forță conștientă naturală sau supranaturală. În concepția sa asupra determinismului se manifestă clar două tendințe: pe de o parte combate volunta-

Andrea Mantegna - Camera degli sposi

rismul indeterminat, iar pe de altă parte repudiază „fatalismul religios”, predeterminarea. Împotriva teoriei liberului arbitru, Conta afirmă că toate fenomenele sunt conduse de legi imuabile „fatale” care exclud întâmplarea și libertatea voinței; fatalismului religios îi opune o concepție ce admite într-o oarecare măsură libertatea de acțiune a omului, bazată pe cunoașterea cauzalității problemelor.

Fiind împotriva indeterminismului, Conta relevă de la început legitatea fenomenelor lumii, afirmând că toate fenomenele de care se ocupă științele pozitive «sunt regulate de către legi inflexibile». Respingând liberul arbitru el exclude deplina libertate a voinței: «Prin urmare nu există nimic din ceea ce s-a numit voință liberă, lumească sau dumnezeiască».

Deși Conta își îndreaptă eforturile spre a demonstra legitatea fenomenelor psihice și a celor sociale, el urmărește în primul rând să argumenteze ideea că determinismul recunoscut în domeniul fenomenelor fizice există și în celelalte domenii. Este evident că făcând clasificarea legilor, el recunoaște specificul legității fenomenelor psihice și sociale, dar nu asupra acestui specific își concentrează atenția. În ultimă instanță el se limitează la extinderea ideii determinismului asupra altor domenii, așa încât, trăsăturile determinismului susținut de el sunt similare trăsăturilor acelei concepții care a apărut mai devreme, fiind condiționată de dezvoltarea mecanicii și fizicii. El are meritul de a fi adus argumente convingătoare în sprijinul determinismului social. Deoarece nu s-a preocupat de specificul legii societății și a conceput necesitatea ca un lanț neîntrerupt de cauze și efecte, Conta a ajuns inevitabil la un determinism metafizic, denumit de el, fatalism. În concepția sa, fatalism înseamnă o necesitate absolută în fața căreia voința omului este neputincioasă, fiindu-i subordonată complet.

Filozofia materialist dialectică a folosit termenii obiectiv, obiectivitate, care exprimă mult mai precis însușirile legilor de a fi proprii lucrurilor, de a nu putea fi desființate sau modificate de oameni.

Termenul de fatalism utilizat de Conta se apropie foarte mult de obiectivitate, obiectivism; el păstrează însă o anumită nuanță metafizică imprimată de caracterul filozofiei materialiste, care l-a consacrat. Noțiunea de legi fatale se opune, în concepția lui liberului arbitru. Categoria de lege fatală este incompatibilă în filozofia sa cu noțiunea de voință liberă sau dumnezeiască, dar în același timp și cu întâmplarea.

Pentru a dovedi determinismul fenome-

nelor psihice Conta le-a împărțit în două mari grupe: a) procesele psihice care condiționează cunoașterea; b) procesele psihice care determină comportarea omului.

Meritul lui în analiza acestor probleme constă în aceea că a văzut determinismul proceselor psihice în activitatea de reflectare ce se realizează cu ajutorul reflexelor, că a dovedit cu date științifice caracterul logic al fenomenelor psihice. Orice acțiune reflexă, fiind un fenomen curat fiziologic, atârână cu totul de cauze materiale adică de forțele naturale ale materiei. «Și fiindcă aceste legi sunt stăpânite de legi fatale, urmează că și acțiunile reflexe iau naștere și se execută în chip real».

Conta admite existența unor reflexe despre care avem cunoștință și consideră acțiunile omului ca fiind mijlocite de conștiință, deosebite deci de mișcările corpurilor neînsuflețite. Referindu-se la o piatră împinsă de un uragan ce se va rostogoli de pe dealuri până ce se va așeza într-o vale sau la un loc adăpostit și la un om surprins de un asemenea uragan, care va fugi și se va ascunde, după ce va chibzui poate în deplină cunoștință, Conta insistă doar asupra identității mișcării corpurilor neînsuflețite și a celor dotate cu conștiință, din punctul de vedere al acțiunii cauzale, fără a releva specificul determinismului la ființele vii, la cele înzestrate cu conștiință în special (deși recunoaște acest specific).

Filozoful român vede unilateral legătura organismului cu mediul, ca o legătură univocă: condițiile externe determină toate acțiunile omului, chiar dacă aceste acțiuni sunt rezultatul uneia sau al mai multor cauze, chiar dacă aceste cauze sunt cunoscute de om. «Din natura fatalismului rezultă că, dacă noi am cunoaște cu precizie toate cauzele care au să influențeze asupra cutărei persoane la cutare moment din viitor, am putea prezice asemenea cu precizie, tot ce acea persoană are să simtă, să gândească și să facă în acel moment, întocmai cum putem prezice apropierea unei comete sau momentul fazelor lunii ori al eclipselor de soare și lună.»

NOTE:

[1]. Străveche așezare de răzeși, comuna Ghindăoani este atestată documentar odată cu lupta de la Hindău din 1395, când voievodul Ștefan I Mușat a biruit oștile ungare conduse de Sigismund de Luxemburg, care se retrăgea din fața Cetății Neamț pe care nu reușise s-o cucerească. Poate fi considerată o Posadă a Moldovei, lupta de aici fiind atestată de frescele de pe mormântul lui Ștefan I Mușat, de la biserica din Rădăuți.

[2]. **Academia Mihăileană** a fost prima instituție de învățământ superior din Moldova. A fost înființată la Iași de domnitorul Mihail Sturdza,

cu ajutorul lui Gheorghe Asachi și a mai multor oameni de cultură ai vremii. Inaugurarea sa a avut loc la 16 iunie 1835.

La început cursurile erau de 4 clase (2 inferioare și 2 superioare), dar cu timpul au ajuns la 7 clase. În cursul superior se predau la început filozofia și dreptul, iar mai apoi s-au înființat catedre pentru toate ramurile științifice (chimie, matematică, arhitectură, etc.). Printre profesorii care au predat aici s-au aflat personalități de primrang ale culturii românești: Mihail Kogălniceanu, Ion Ghica, Ion Ionescu de la Brad, Eftimie Murgu, Damaschin Bojinca, Cristian Flechtenmacher, etc.

În 1847, Mihail Kogălniceanu deschidea cursul său de istorie națională și, cu toate că făcea multe menajamente rușilor, datorită abordării sale naționaliste, a fost oprit să mai continue. Protectoratul rusesc încerca să oprească dezvoltarea conștiinței naționale românești prin intermediul unui institut superior de învățământ, de aceea Academia a fost transformată într-o școală inferioară de limba franceză. Cu toate acestea, din Academia Mihăileană s-a dezvoltat mai târziu, cu mari greutate, viitoarea Universitate din Iași.

[3]. La vremea respectivă, sud-vestul Basarabiei a aparținut României (Cahul, Ismail și Bolgrad). Părintele Grigore își începuse cariera preotească în satul Ghindăoani (com. Balțăești) din județul Neamț. Dar pentru că îi îndemnase pe țărani să-l dea în judecată pe arendașul moșiei la Divanul din Iași, acesta, uzând de prevederile Regulamentului organic, pe atunci în vigoare în Țările Române, l-a surghiunit din sat. Stabilit la Târgu-Neamț, ajunge protoieru al acestui ținut, apoi, în 1965 a fost numit protoieru la Cahul. În urma războiului Crimeei, în 1856 s-a încheiat la Paris pacea prin care, printre alte prevederi favorabile, României i s-au restituit trei județe din sudul Basarabiei.

[4]. http://ro.wikipedia.org/wiki/Vasile_Conta.

[5]. Activitatea politică a lui Vasile Conta va înregistra puține, dar semnificative episoade, ce vor stârni și destule controverse. În anii petrecuți în Belgia, el condusese o organizație studentească ce își manifesta sprijinul pentru Comuna din Paris (1871) și aderase la Internaționala I. În țară, împreună cu Xenopol, va trece în rândurile Partidului Liberal, condus de Ion Brătianu (1879). În același an va fi ales deputat, iar la 20 iulie 1880 devine ministru al Instrucțiunii Publice și Cultelor, calitate în care va propune un proiect de reformă privind instrucția și educația. Prevăzând măsuri îndrăznețe pentru contextul economic, social, politic și cultural al României acelei epoci, printre care: accentul pus pe învățământul profesional, agricol, industrial, economic; scoaterea religiei din liceele de băieți; înființarea de licee pentru fete și dreptul acestora de a urma studii universitare, taxe școlare pentru învățământul secundar; mărirea normei de predare și un examen de capacitate mai sever pentru profesori, un sistem de sancțiuni aspre pentru cei care încălcau respectivele prevederi etc. Proiectul de lege nu va fi sprijinit de primul ministru Ion Brătianu și de liberali, fiind respins în Parlament. La 10 aprilie 1881 demisionează din guvern și activează ca membru al Curții de Casație.

[6]. Care avea ca președinte pe V. Pogor, cel care îi facilitase bursa de studii în Belgia.

Uiorel MARTIN

La poale de Caraiman

Păcat

Cad ploii de stele. Noaptea pe alei
Îndrăgostiții se mai sărută încă;
Mai murmură izvoarele pe stâncă...
Pădurea mai păstrează pasul ei.

Pe ia ei subțire de româncă,
Pe ochii-i însetați, de patimi grei,
Melancolia florilor de tei
Brăzdează o neliniște adâncă.

Te-ncercănează dorul când îl suferi;
Cuvintele năvalnic se perindă
În desfrunzite cioburi de oglindă;

Pe lacuri nasc mereu aceiași nuferi...
E-atâta noapte-n noi și-n poezie,
Păcat că Eminescu nu învie!

Mintea

Abruptă catedrală de stânci întretesute
Cu fire de iubire subțiri ca de mătase,
Cu-ncrengături de gheare și licăriri sticloase,
De ageri ochi sălbatici la pândă pe redute.

Sub fruntea ta înaltă ideile mițoase,
Aridă-mpletitură de reguli neștiute,
De patimi ancestrale, învolutează-n cute
O mare de neliniști cu valuri furioase.

Lumină ce pătrunde prin tainice unghere,
Să scoată praf de aur în tomuri drămuț,
Care găsește drumuri și leac pentru durere,
Aripă avântată în zbor spre infinit.

Făptură-nnobilată ca apa de izvor,
Gândirea te înalță deasupra tuturor.

Veac târziu

Scriu pe lună nouă ca la-ntemeierea
Firului de iarbă din pământ și nor,
Lacrima de rouă parcă-mi dă puterea
Să-mi anin la tâmplă veacul trecător.

Inima-mi visează stâlpi înalți de poartă,
Viile pe dealuri veșnicească făclii;
Din iconă, mamă, vino de mă iartă,
Pentru toate câte nu-ți mai pot greși.

Freamăt

Frunza freamătă-n pădure ca arcușul pe vioară.
Pe o miriște, desculță, spre o pajiște de vise,
Mi-am văzut copilăria umplând sânul de caise;
Nu mă mai încap haina ce-o purtam odinioară.

Cred că m-a uitat și dealul și cireșii mă uitară,
Doar pârâul care-n undă și în doruri mă-mpletise,
Printre pietrele bătrâne îmi șoptește, pare-mi-se,
O poveste cu o zână - fată simplă de la țară.

Bucuros azi m-aș întoarce ca să intru-n haina veche,
Dacă marea de secunde și de ore m-ar lăsa
Și nu mi-ar lega la tâmple ghiociei și flori de nea...

Numai dorul mai colindă cu cireșe la ureche,
Neputând singurătatea și tristețea să îndure,
Când de-o veșnicie-ntreagă frunza freamătă-n pădure.

Lacrimă de floare

E viața repetare de-nceputuri
Și nu știu dacă merită trăită,
Când fiecare clipă chinuită
E ca o sinucidere de fluturi.

Te perpelești ca peștele pe plită
Și scoți nămol din veninoase ciuturi,
Când florile iubirii îți le scuturi
Într-un amurg de toamnă ruginită.

Încremenit pe ciobul tău de stea,
Tu ai doar libertatea de-a răbda
Și-a te preface-n pulbere și vânt,

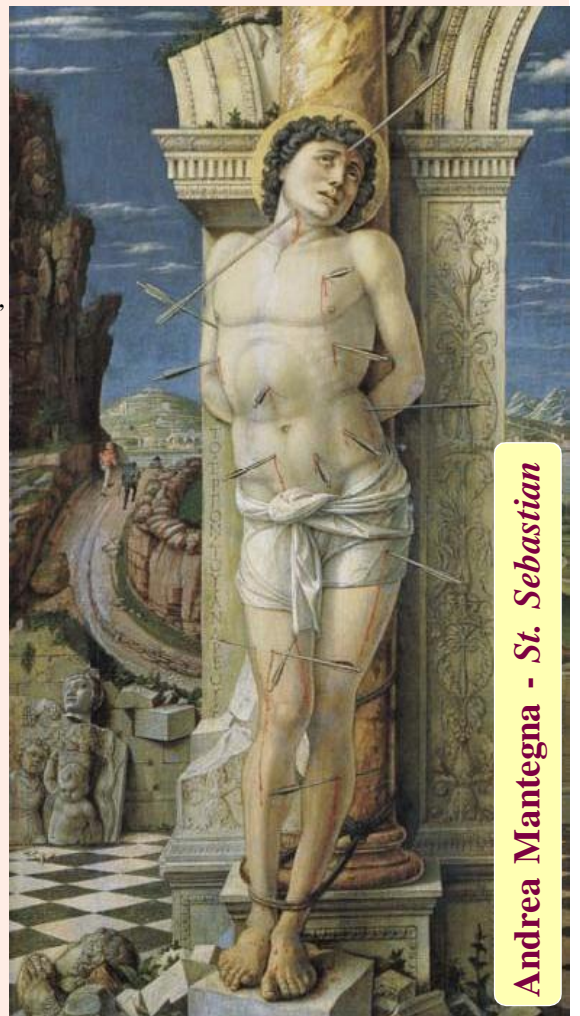
Plămadă-a lui nimic și niciodată,
Tu, izvorât din dragoste curată
Ești lacrimă de floare și cuvânt.

Cheia

Închide-mă în cerul minții tale,
Îngenunchat de patimă, discret;
Romanță dăltuită din petale
Și mărăcini orânduți buchec.

Închide-mă-n făptura ta de geană
A timpului trecut și viitor,
Sau în secunda trupului, vicleană,
Ce răscolește lutul din ulcior.

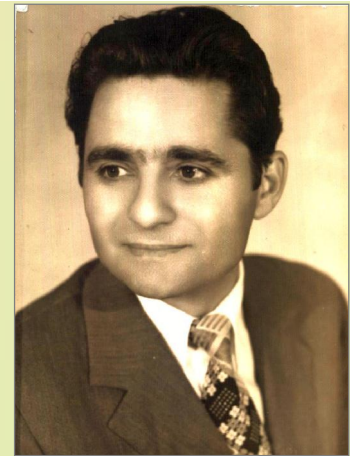
Închide-mă în cutele făpturii,
Visând la preaneliniștea din prunci,
Închide-mă-n sărut, în colțul gurii,
Încuie-mă și cheia s-o arunci!

Andrea Mantegna - St. Sebastian

Constantin E. UNGUREANU

Titu Maiorescu și I. L. Caragiale

Despre apariția lui Caragiale la „Junimea” și participarea scriitorului la ședințele renumitei societăți, „o adunare privată de iubitori ai literaturii și ai științei, de iubitori sinceri”, aflăm din jurnalul lui Titu Maiorescu, „Însemnări zilnice”, publicat de I. Rădulescu-Pogoneanu, fost elev al acestuia. Din aceste „Însemnări zilnice”, reiese că scriitorul I.L. Caragiale participă pentru prima dată la seratele „Junimii”, acasă la Titu Maiorescu, în ziua de vineri, 26 mai 1878, alături de Eminescu, Slavici, Ronetti-Roman și de sărbătoritul Vasile Alecsandri, premiat pentru poezia „Ginta latină”, la Concursul de la Montpellier. „Splendidă seară!” - exclamă Titu Maiorescu. După momentele poetice prezentate, nelipsind „Frumoase poezii ale lui Eminescu, urmează interesanta cozerie („causerie”) a lui Vasile Alecsandri”. Când îi înșiră pe toți participanții de la acea serată, Titu Maiorescu nu scapă să menționeze despre Caragiale că este „un bun traducător al «Romei învinse»” de Parodi. Mai precis, cu cinci zile înainte, avusese loc prima reprezentare, pe scena Teatrului Național din București, a tragediei „Roma învinsă” de scriitorul francez Alexandru Parodi, într-o foarte bună traducere efectuată de Caragiale, fapt pentru care a primit sarcina, din partea direcției Teatrului Național, de a face și alte traduceri precum și revizuirea unei traduceri aparținând altcuiva. Cu toate acestea, Caragiale mărturisise că ar fi fost introdus, la „Junimea”, de Mihai Eminescu încă din toamna anului 1877, de când începuse să colaboreze la „Timpul”. Mentorul „Junimii” îi invită pe redactorii de la „Timpul”, M. Eminescu, I.L. Caragiale și Ioan Slavici, la familia cumnatului său, doctor Wilhelm Kremnitz, la masă. Cina capătă aspectul unei serate literare la care mai participă amicul lui Caragiale, Ronetti-Roman și Chibici-Râvneanu.

Sâmbătă, 11 noiembrie 1878, Titu Maiorescu pleacă la Iași, însoțit de Eminescu, Caragiale, Slavici, Nica și Olănescu, pentru banchetul „Junimii”, la împlinirea celor cinci-

sprezece ani de la înființare (1863). Primii trei merg pe cheltuiala lui Titu Maiorescu („cei dintâi 3, pe socoteala mea”). Aniversarea are loc duminică, 12 noiembrie, prilej pentru Slavici de a citi „Gura satului”, iar pentru Caragiale, „O noapte furtunoasă”. „În casa mea, nota Iacob Negruzzi, el citi întâi și-ntâi «O noapte furtunoasă», faimoasa comedie care a făcut o revoluție întregă în teatrul românesc”. Nu-și poate nimeni închipui ce efect a produs această piesă citită de însuși Caragiale, în cercul „Junimii”. „...și spre marea noastră petrecere, afirmă același, ne-a citit așa de bine piesa sa, «O noapte furtunoasă», că ne-am tăvălit cu toții de răs”. Pe 18 ianuarie 1879, are loc premiera comediei „O noapte furtunoasă” la Teatrul Național din București, pe 21 ianuarie, se reprezintă din nou cu unele modificări făcute de Ion Ghica, directorul teatrului, pentru care autorul protestează vehement, iar piesa este scoasă de pe afiș. Întâmpinat de Ion Ghica, aflat în cabinetul său, cu vorbele „Ieși afară”!, Caragiale i-a răspuns cu expresii insultătoare. Cu alte cuvinte, la injurie răspunde tot cu injurie. După prima reprezentare, Titu Maiorescu oferă o masă în cinstea autorului al cărui trac atinsese stadiul cel mai înalt în timpul spectacolului, fiind fluierat și huiduit.

Cu prilejul turneului lui Ernesto Rossi la București, Caragiale este invitat de Titu Maiorescu la masa oferită în cinstea înaltului oaspe. „Eminescu n-a venit, fiindcă i se părea că nu e bine îmbrăcat”.

De Paști, aprilie 1879, tot pe cheltuiala lui Maiorescu, plecând cu familia, îl ia și pe Caragiale la Viena, „întâia privire asupra civilizației pentru el”, unde vizitează biserici, muzee și asistă la spectacolul feeriei... „Visul unei nopți de vară”, la Burgtheater, spre marea sa bucurie.

Comedia „O noapte furtunoasă” este tipărită, cu unele modificări, în „Convorbiri literare”, octombrie-noiembrie 1879, cu următoarea dedicație: „D. Titu Maiorescu este cu adânc respect rugat să primească dedicarea

acestei încercări literare, ca un semn de recunoștință și devotament ce-i poartă autorul ei”. În același an, Caragiale citește, la Titu Maiorescu, acasă, „Conul Leonida față cu reacțiunea”, prilej pentru Iacob Negruzzi de a face unele observații: „Farsa lui Caragiale a plăcut foarte mult ieri la «Junimea», dar autorul n-ar trebui să bată în aceeași strună”. Apare în „Convorbiri literare”, februarie, 1880.

Așa cum reiese din „Însemnări zilnice”, comedia „O scrisoare pierdută” a făcut obiectul lecturii autorului în mai multe întruniri ale „Junimii”, 23 septembrie, 1884: „Seara, la noi (Titu Maiorescu), Vasile Alecsandri, Z. Cantacuzino, Philippide alde Th. Rosetti, Burghele, Chibici. Caragiale ne-a citit excelenta lui nouă comedie în patru acte”; Miercuri, 3 octombrie 1884: „Aseară, domnul și doamna Sturdza la mine, alde Th. Rosetti, Hașdeu, Alecsandri. Caragiale a citit din nou „O scrisoare pierdută”; Miercuri 24 octombrie 1884: ...plecat din București cu Th. Rosetti, B. Ștefănescu-Delavrancea, Chibici și Caragiale la Iași; „Joi seara banchetul «Junimii»”: „Mare efect lectura lui Caragiale, «Scrisoarea pierdută!». Până la 1 noaptea”. „În preziua premierei, prin mijlocirea lui T. Maiorescu, «O scrisoare pierdută» a fost citită la Palatul regal în prezența reginei Carmen Sylva”. Încântată de frumusețea piesei, își exprimă dorința de a participa la premiera acesteia. Marți, 13 noiembrie 1884, are loc prima reprezentare a comediei „O scrisoare pierdută” de I.L. Caragiale, la Teatrul Național din București. Participă regina și Titu Maiorescu. „Succes mare, autorul de două ori chemat... Lume, de nu mai încăpea. După reprezentare, supeu la noi, cu Caragiale, Slavici, Balș, Bianu, Th. Rosetti și Mandrea cu damele, Olănescu, Chibici, Nica”. Au loc unsprezece reprezentații la rând. „O scrisoare pierdută” este dedicată prietenului său, Petre Th. Missir, cu prilejul publicării în „Convorbiri literare”, februarie-martie 1885.

Vineri, 15 februarie 1885, în a 45-a zi aniversară a nașterii lui Titu Maiorescu, Caragiale a citit noua și hazlia sa farsă de concurs „D-ale carnavalului”, Un juriu din care făceau parte, între alții, Vasile Alecsandri. B. P. Hașdeu, Titu Maiorescu, premiază comedia „D-ale carnavalului”. Miercuri, 27 februarie 1885: „Aseară M-e Callimachi, Negruzeștii, Zizina și Fl. Marian din Bucovina, la mine, la masă. Și Caragiale căruia alaltă-seară i-am dat la Comitetul teatral premiul de 1200 franci pentru farsa în trei acte, «D-ale carnavalului»”.

„În luna Rusaliilor, 13 mai 1885, notează Titu Maiorescu, de dimineață până către ora 2 noaptea, terminat de scris critica asupra comediilor lui Caragiale”. Apare studiul lui Titu Maiorescu, „Comediile d-lui I.L. Caragiale”, publicat în „Convorbiri literare”, lucrare în care autorul își dezvoltă unele principii estetice, valorificând idei din Aristotel, Kant, Hegel și Schopenhauer. Acest studiu s-a născut din necesitatea de a-l apăra pe marele dramaturg de atacurile din presa vremii, acuzat de imoralitate. Maiorescu dezbate două idei importante: raportul dintre artă și realitate și condiția moralității în artă. Studiul lui Titu Maiorescu apare ca prefață la volumul „Teatru”, de Caragiale, în Editura Librăriei Socec.

Lectura dramei „Năpasta”, la „Junimea”, se petrece în ziua de duminică, 17 decembrie, 1889: „...deseară la noi mare societate pentru lectura noii drame în două acte a lui Caragiale, «Năpasta». Am stat sara până după 1 din noapte cu Caragiale. Citirea dramei «Năpasta» este reluată după o săptămână, 24 decembrie 1889: «Năpasta» de Caragiale cetită încă o dată, tot mare efect. Până la 12 noaptea. Anicuța a suportat foarte bine, vie”. Pe 3 februarie 1890, are loc premiera dramei „Năpasta”: „Sara, prima reprezentare a dramei lui Caragiale, «Năpasta», la Teatrul Național. Eu singur. Anicuța în pat”. „Petit succes d'estime”. Jucată nu se poate mai rău, afară de ocașul Ion (Nottara). Aristizza Manolescu absolut stupidă, el, Manolescu, revoltător de fals”. „În «Năpasta», va spune Aristizza Romanescu, m-am întâlnit cu cel mai mare nesucces din cariera mea”.

Este o mare satisfacție pentru junimiști și îndeosebi pentru Titu Maiorescu de a descoperi, în persoana lui Caragiale, un adevărat talent, un autor dramatic original. Din „Însemnările zilnice”, constatăm că Titu Maiorescu i-a admirat scrierile lui Caragiale, impresiile lui sunt constante și niciodată nu revine asupra lor, dramaturgul se bucură de o atenție binemeritată, binevoitoare și generoasă, dar nu același lucru în cazul omului Caragiale: „Aseară cetit actul I din opera «Hatmanul Baltag», de Caragiale și Negruzzi.

Foarte amuzanți Caragiale cam nerușinat cu ceilalți” (Sâmbătă, 27 noiembrie/9 decembrie 1882); Ceartă între Negruzzi și Caragiale, pentru modificări necesare (la opera lor). Caragiale violent, grosolan și inutilizabil” (Martie, 1884); „Seara, «Junimea», Caragiale lipsit de tact, ca la mahala, în discuția cu Alecsandri...” (Sâmbătă, 17/29 martie 1884). Și Duiliu Zamfirescu, într-o scrisoare către Titu Maiorescu, Roma 11 octombrie 1889, notează: „...grosolănia lui Caragiale și naivitatea mea mă făceau să sufăr groaznic”. La fel, Iacob Negruzzi, în „Amintiri din „Junimea””: „...și când Caragiale cu cuvântul său tăios și caracterul său necruțător pocnea pe vreun tânăr ce cetea o compunere așa cu vreo observație atingătoare și puțin politicoasă în formă, lățea deodată un sentiment penibil în toată adunarea”.

Conferința cu titlul „Gâște și găște literare” ținută la Ateneu, 9 mai 1892, articolele „Două note” (1892) și „Ironie” (1890) duc la ruptura lui Caragiale de Titu Maiorescu și încetarea colaborării la „Convorbiri literare”. „Ironie” se referă la sărăcia materială a lui Eminescu și la nepăsarea acelora care l-au lăsat totdeauna în lipsă, deși-l puteau ajuta cu toată dignitatea, deși apropierea lui le-a făcut cinste și profit - și încă le face”. Este o replică în termeni cam violenți la unele afirmații ale lui Titu Maiorescu pe marginea biografiei eminesciene. „Două note” sugerează indignarea scriitorului privind modificările făcute în versurile lui Eminescu după „cerea câtorva persoane”; „pe când artistul era cu mintea bolnavă, s-au făcut în opera lui publicată în volum îndreptări, purgări și omisiuni cu desăvârșire arbitrară”. De asemenea, și conferința „Prostie și inteligență”, ținută la Clubul muncitoresc, este o ieșire împotriva lui Titu Maiorescu.

Scrisoarea lui Caragiale expediată din Berlin, 18.XII.1906, este un răspuns la scrisoarea lui Mihail Dragomirescu prin care acesta îi anunță „divorțul” de Maiorescu. Iată ce-i comunică I.L. Caragiale: „Te mai felicit apoi că în fine ai divorțat. Eu eram sigur că așa o să se isprăvească dragostea. Trebuia odată onestul june ageamiu să-și deschidă ochii și să vadă cât e de falsă bătrâna proxenetă sulemenită cănită și magiunită să se hotărască odată a-i da un categoric adio-oriental, precum merită o așa paciaură lipsită de cea mai elementară omenie, și precum i s-a întâmplat de atâtea ori”. După cum observăm, limbajul este destul de dur.

Aceste manifestări necontrolate, violente (prin vorbe) ale lui Caragiale față de Titu Maiorescu sunt considerate de Vladimir Streinu „atacuri foarte josnice”, iar de Șerban Cioculescu, „deplasate și fără efect”. Titu Maio-

rescu a procedat ca și în cazul polemicii cu C. Dobrogeanu-Gherea, n-a răspuns în vreun fel acestor ieșiri din partea lui Caragiale, dimpotrivă și-a păstrat o constantă admirație față de opera dramaturgului.

Una din cauzele înstrăinării lui Caragiale și a altor scriitori de societatea „Junimea” este părăsirea literaturii de către aceasta, iar conducătorii junimiști erau factorii politici influenți. Iacob Negruzzi explică, în „Amintiri din Junimea”, acest aspect: „Aceste întruniri mi-e teamă că vor ajunge în curând sporadice, mai ales din cauza politicii în care mulți din noi sunt vârați cu și fără voie. A face și politică și literatură cu egală pasiune, a urmări, adică două scopuri paralele cu același interes nu este cu puțință și se poate prevedea cu siguranță că politica are să învingă, în paguba literaturii”.

Mihail Dragomirescu, plecat de la „Convorbiri literare”, a întemeiat revista „Convorbiri critice” și intenționa, să dedice un număr al revistei lui Caragiale tocmai în luna în care Maiorescu își serba ziua de naștere. În scrisoarea din 7 februarie 1908, către Mihail Dragomirescu, Caragiale recunoaște calitatea sa de junimist, „sunt elev al «Junimii»”, regretă ieșirile lui față de Titu Maiorescu, deplânge „momente de-njosire sufletească” și scoate în evidență marile calități ale criticului, situându-l în prim planul culturii noastre, alături de B.P. Hașdeu. Caragiale refuză a i se dedica un număr omagial în „Convorbiri critice” din 15 februarie 1908, în schimb îi trimite următoarea telegramă: „Din toată inima ca pe frumoasele vremi ale tinereții, un bătrân școlar urează ilustrului învâțător la mulți ani cu sănătate și veselie. Trăiască Maiorescu!”

Ce-i unește totuși pe cei doi scriitori? Atât Maiorescu cât și I.L. Caragiale, cărora li se alătură M. Eminescu, au fost dușmani neîmpăcați ai „formelor fără fond”, ai superficialității și demagogiei politice, ai beției de cuvinte.

Cu toate acestea, Caragiale a lăsat posterității, în „Câteva păreri anonime”, „Epoca” (1897) poate cel mai impresionant și autentic portret al lui Titu Maiorescu: „D-l Titu Maiorescu, în afară de strălucitul lui talent de orator de catedră și de tribună parlamentară, este un mare literat, om cu înzestrare intelectuală în afară de orice concurs” (fără egal).

Referindu-se la Caragiale, Mihail Dragomirescu conchide: „Arta lui dramatică și nuvelistică poate servi de model pentru toate timpurile; și cine-și dă seama de bogăția de forme, cele mai multe din ele desăvârșite, ale povestirilor sale... nu poate șovăi un moment să vadă într-însul pe unul dintre cei mai mari artiști literari ai tuturor vremurilor”.

Felicia JIPESCU

Era zi de ÎNVIERE

„Un glas rostogolit în noaptea-zi anunța în cântecul ce se apropia de casa noastră, cu vibrații din ce în ce mai puternice: «CRISTOS A ÎNVIAT!»”.

Așa își începe „povestea” femeia de 88 de ani, Tudor Floarea, născută în Constanța, într-o familie care avea să numere 10 copii.

Mama cedase bucuria slujbei de Înviere tatălui pentru că născuții ei, spălați în albia din lemn și primeniți în hăinuțe curate, aveau nevoie de prezența ei ocrotitoare.

Cei mai mari dintre frați știau că tata trebuia să vină de la biserică și să le aducă lumină și se prefăceau că dorm, dar stăteau cu urechile ciulite să audă cum se apropie de ei, din depărtare, vestirea Învierii. Repetau în gând cuvintele care știau că se vor auzi curând în cântarea celui care, parcă, aducea din lumea sfinților marea veste. Așteptau cu nerăbdare ca să-l aducă în casă pe „Cel Înviat”. Nu reușeau să se prefacă în somnie mult timp și încordările lor se eliberau în mișcări agitate în patul în care, mici și mai mari, își odihneau trupșoarele.

Era momentul în care, în șoaptă, nevasta își dojenea bărbatul care i-ar fi trezit copiii culcați. Ca un apostol cuminte, după ce își împlinise misiunea, bărbatul cu ochii albaștri lăsa urma glasului său să cânte singură în liniștea camerei. Apoi așeza pe masă, lângă bucatele pregătite din timp, sfânta pască. Două ouă se ciocneau parcă în taină și consfințeau marea răspuns: „Adevărat a înviat!”.

Mai mestecau cei vestiți că-

teva vorbe, odată cu aromele pufoase ale cozonacului și apoi se culcau: mama, pe marginea patului copiilor, ca să le fie aproape micuților, iar tatăl, în alt pat.

După ce se sculau, urma ritualul spălării cu apa în care fusese pus un ou roșu pentru ca să fie mereu roșii în obraz, mâncau pește, pentru ca să fie tot anul iuți ca peștele, ciocneau ouă, transmitându-și neîncetat: „CRISTOS A ÎNVIAT!” - „ADEVĂRAT A ÎNVIAT!”.

Din capul mesei, tata le încuraja bucuria. Era o întrecere în strângerea ouălor, cu care să plătească la roată, leagănul care-i bucura pe copii. Grijă mare acordau și pentru îmbrăcămintea copilășului din lut, caloiianului, care urma ritualul îngropării și căruia i se cânta: „Caloiță, Iță / Trup de coconiță / Te caută măta / Prin pădurea deasă / Cu inima arsă”. Ceremonialul se încheia într-o atmosferă de sfințenie, în care micuții își asumau rosturile maturilor, împărțind pentru sufletul celui trecut în neființă po-mana cuvenită.

*

Dând la o parte cortina timpului, pe scena vieții, revăd un drum de taină, pe care porniseră două vârste: un cunosător - o bătrânică ageră, cu tenul alb și părul nins, având ceva din chipul sfințelor - și un neinițiat - o fetiță zglobie, cu ochii căprui, larg deschși spre tot ceea ce vedea.

Bunica povestea nepoatei un fel de legendă, pe care mulți o știau, dar fiecare o trăia în mod special.

Erau zilele premergătoare sâr-

bătorilor de Paște, zile de post și smerenie. Primăvara trebuia să-și reverse re-învierea peste sufletele oamenilor. Liniștea și cumpătarea sălășluiau în casele lor.

Într-o zi luminoasă, copila a fost anunțată că se va merge la sfânta împărtășanie. Trupul ei micuț a fost pregătit minuțios: spălat în albia de lemn, cu apă care parcă mirosea a busuioc, părul i-a fost împletit în codițe și fiecare lucrășor cu care a fost îmbrăcată era nou și respira aerul de roz de mugur.

Și au pornit pe drumul cel mare, mergând alene, pe jos, în tăcere, spre casa Domnului. Ochii mari priveau mirați la tot ceea ce se perinda prin fața lor - case proaspăt văruiute, garduri vopsite de curând, grădini pline de flori, oameni curați și fericiți. Într-un cartier marginal al Constanței, Palas, biserica, ascunsă după căsuțe, strălucea de frumusețe. În marea casă, se săvârșea o slujbă de taină, se primea sfânta împărtășanie și toți oamenii se „împăcau” între ei și își urau sărbători ferice.

Pe o cale a acestui drum inițiat, începea zborul îngerilor. Întorși de la biserică, toți copiii alergau desculți pe pământul primăverii, mimând, cu brațele lor micuțe, mișcările aripilor îngeruști. Fuseseră purificați prin spălarea matinală și apoi „îngerăți” prin sfânta împărtășanie. Sufletele lor curate pluteau într-un univers mirific, cerând trupurilor micuțe să se înalțe spre marea lumină.

Peste câteva ore, spre seară, drumul pornea iar, din Brătianu

spre cimitirul Palas. Un coș mare pregătea bunica. Lumânări, chibrituri, tămâierul, tămâia, uleiul pentru candelă, fitil nou, flori multe (mai ales albe - liliac, coprine sau narcise albe, zambile, lalele și chiar crenguțe înflorite) și nelipsitele ouă vopsite.

Se deschidea o poartă mare spre un alt tărâm. Nu mai era seară, nu se apropia noaptea, ci era o lumină de nedescris, care unea spirite întrupate și nu numai. În ochii fetiței, se vedeau, ca într-o oglindă, miile de flăcărui de la lumânări și candelă. După apus de soare, în întuneric, era lumină. Era zi de mare sărbătoare... Era zi de ÎNVIERE !

Plecați din timp și rostuiți în strane, oameni de diferite vârste vibrau pe aceeași lungime de undă, orchestrată de blândul și iubitul părinte. Toți veniseră să ia lumină din lumină și adevăr din adevăr.

Apoi urma drumul în sens invers, de la biserică spre case, drum care se transforma, pe aproximativ 4 kilometri, într-o adevărată procesiune. Nu mai era timp comensurabil în ore, sau era un singur timp al învierii, când, cu mic cu mare, purtau cu sfințenie spre casele lor, marea lumină.

Și lumina în suflet și simțire intra în casele lor și le aducea beatitudinea sfântă.

Obiceiurile sunt ontologice. Mi le-au transmis străbunii mei, iar, astăzi, eu le transmit tinerilor, neuitând nicio clipă de cei care au fost.

EI și NOI, rădăcini și coroană, ieri și azi, cer și pământ - îl avem pe Iisus ca model.

Dumitru HURUBĂ

Cam singur printre poeți...

Ion Pachia-Tatomirescu, Elegii din Era Arheopterix, Editura Dacia XXI, (Col. Poeți contemporani, 2011)

Dacă nu e singurul (n-ar fi mare minune...), **Ion Pachia-Tatomirescu** se află în tot mai minuscula tabără a veteranilor care se luptă să păstreze insula poeziei simțitor-românești cu plăcute reminiscențe antonpannești, în pacificul lirico-halucinant actual. Iar în ceea ce privește înrudirea poemelor sale cu poezia marinsoresciană, nu există îndoială.

Dacă proza, în general, își mai păstrează ținuta și statutul între limitele respectului față de sine, de tradiție și față de cititorii contemporani, poezia, aproape cu agresivitate, se adresează (și) unei categorii de cititori care, oricum, se depărtează cu nepăsare, ca să nu-i spun... spaimă, de lectura ei. Majoritatea covârșitoare a poezilor de azi, fie din porniri teribiliste, fie din dorința aprig-dureroasă de a evada din iadul (sau, caz ceva mai fericit, purgatoriul) anonimatului, se scâlâmbăie paralic prin ghiveciul postmodernismului condimentat prosteste cu doze de suprarealism exacerbate. Mulți autori fără să conștientizeze ce li se întâmplă. Rezultatul? Tomuri-tomulețe și plachete-plachetuțe întregi de ineptii lirice - bine măcar că sunt tipărite în tiraje intime! - aruncate pe piața cărții într-un vâlmășag de autori mai familiarizați cu spiritul și litera google-ui decât cu gramatica limbii române. Ei s-au constituit, iar procesul e în plină și viguroasă desfășurare, într-un soi de cruciadă doritor-devastatoare a preceptelor, canoanelor și tradiției literaturii naționale, lăsând la o parte reconsiderările și demolările... Aceasta având în vedere și că, tatomirescian vorbind (și scriind), „...totul înaintează/ după legea cohorței de omizi/pe frunze de dud...” (**Ba are rost...**, pag. 10)... Cohortă de omizi?!? Interesantă sintagmă-metaforă, dar și genială, nu?

Din fericire, așa zice, la Tatomirescu, situația diferă. Din multe puncte de vedere. În primul rând, pentru că el a trecut de etapa căutării cu disperare a propriei identități lirice, sau/și personalități artistice, fiind suficient de priceput într-ale creației, încât să ne facă șiret cu ochiul scriind: „Dincoace de ferestre, Verbul calcă/țanțoș,/până ajunge/ la marginea ninsă,/de unde-naintează pru-

dent, pe/parte de-argint-viu, carosabilă,/ logosabilă,/și verbos-abilă/a hârtiei,/făcându-se apoi nevăzut printre/hematiile/ din auriculul drept/ al Poemului...// (**Verbul calcă țanțoș**, p. 7). După acest citat, îmi permit să afirm, un pic aprioric poate, că în cea mai mare parte, cel puțin poemele din acest volum, sunt „dirijate” deliberat pe un carosabil-logosabil și verbos-abil cu scopul nemărturisit, dar ferm, pentru ca autorul să-și sedimenteze/ consolideze personalitatea și autonomia față de infuzia așa-zisei poezii moderne și moderniste. În acest context, dar și ca o prelungire a zicerii „cine are urechi și ochi”, poetul se revoltă pe bună dreptate după ce constată că „stelele nu citesc” poezie, „oceanele n-o citesc”, „îngerii nu citesc”, „brusturii nu citesc”, „abisurile pacifice nu citesc”, „galaxiile nu citesc...” „(...) Și ce/rost are/să mai scrii Poezie,/dacă Ea, Însăși,/nu se mai citește...?” (**Ce rost are... dacă stelele nu citesc...**, pag. 9). Așadar, lucrurile sunt puse la punct: din moment ce nu se mai citește poezia, la ce să mai fie scrisă? Nu e deloc un joc de cuvinte, sau o enumerare simpatic-neliniștitoare, ci un semnal de alarmă grav, iar autorul aplică pe loc strategia salvării ei printr-o atitudine lirică eliberată de tarele care au făcut-o tot mai puțin accesibilă. În acest context, recurge chiar la un sprijin-argument indubitabil: „Eminescu i-a văzut adeseori pe-acei/oameni-fantă, alcătuiți din/antimaterie, «heinizând voios la/ lună», dar cu non-cuvinte,/cu necuvinte-baionete-atârând în/brâu...” (**Rostește-te, vârcolac...**, pag. 12). „Oameni-fantă, antimaterie”? - oho!, situația nu e deloc liniștitoare, ba, după toate astea, mai vine și... heinizarea... Aferim!, nu?, că doar suntem în Balcani nu în Anglia...

Trecând la un alt registru ideatic, însă fără a se desprinde în totalitate de un *modus vivendi* „ținând aproape” de personalitatea poetului, Ion Pachia-Tatomirescu dezvoltă dezinvolt o evadare în astral, o proiecție interesantă a eului circumscris în celest și într-un fel de... *quod erat demonstrandum*: Călător în/ munți, omul,/călător neîncetat, din

munți, râul ./Poetu-i înaripat de vulturi-triftongi și se/ bucură cu temeinicit rost, în plaiul râului/ de munte ./Poetu-i însetat de privighetori și se/ bucura ~ cu temeinicit rost, în seara/ râului ./ Poetu-i imitat de ciocârlii și se bucură/ în dimineața râului, printre grânele oarzanțe.” (**Înaripat de vulturi-triftongi...**, pag. 20), ca și în cazul următor: „...poemul meu pornește/pe văile Genunii și le albește/în toate punctele cardinale-ale/ființei, mai mult, ori mai puțin/pudrată,/sau fardată cosmic,/în armoniile gamei celeste a/izvoarelor, în sinesteziile/deltelor fundamentale, .../(**În somnul real, nu-n somnul din imm...**, pag. 14) ș.a.m.d. De altfel, se poate afirma că lirica poetului este o permanentă imixtiune/„atac” la natură, la univers, mai corect spus, fiindcă există în mai toate poemele cel puțin inducția umanterestrului în celest, în fapt o osmoză foarte interesant realizată expresiv-epic: „Plâng în pântecul-peșteră:/peștera răsună ca biserica din/Voroneț,/ca zidurile celui mai pur albastru-de-cer...” (**Raiul meu cât o sprânceană, cât o pleoapă...**, pag. 81); ca și în acest frumos poem cu... vestigii lirice din lumea duo-ului Lucian Blaga - Emil Botta: „Mă bucur că am prins primăvara/asta, extraordinară, a pădurii de/ brad, de stejar și de aluminiu,/primăvara asta de aur,/în care defecta pedală/de accelerație a timpului/este reparată/de Atoatefabricant...!” (**Bucuria de a fi se repara pedala de accelerație a timpului, indiferent de lemnul putred...**, pag. 64), însemnând, între altele, întoarcerea la condiția de Om a poetului, la bucurie, la înălțările sale sufletești. Și nu doar atât: poetul aproape-aproape devine prozaic scriind: „Și toate cele bune trebuie să-nceapă/o dată cu primăvara,/o dată cu 8 Martie,/sărbătoarea obosită, deși nare/somm...!” (**8 Martie**, pag. 83), poem care - nu singurul, e adevărat - face... trecerea la palierul erotic: „Într-una din existențele anterioare,/fost-am leu/ de junglă mai periculoasă/decât oricare alta./(...) Așadar, fost-am leu/și tu fost-ai gazelă pentru mine -/și alergai exemplar

prin iarba-/nspicată, întrecând calul cu vânător/ cu tot./până când te-am prins/cu caninii mei de-un alb/preasfâșietor/chiar de coapsa-ți ca o harpă(...)" (**Somn cu mărturii canine...**, pag. 84), însă un erotism căruia i-ași spune specific lirico-tatomirescian, în care poetul nu iese, pentru că nu-i convine?, din contextul relației om-natură-univers. El înțelege, astfel, o existență interferențiată și interferențibilă în care conștiința de sine nu mai este o paralelă, ci un dat: „În urmă cu câteva secunde/s-a născut verbul a (se) peșteriza,/pentru că, la începutul mileniului al/treilea, vreau să locuiesc nu într-un/ fulger/ci, aidoma strămoșului,/într-o peșteră amenajată/pentru electrizante simpozioane...” (**A (se) peșteriza**, pag. 90). Dacă mai exista vreo urmă de îndoială, acum lucrul devine cert: poetul este parte indisolubil-terestră de unde se poate lansa în oricare dintre lumile Universului și reveni la matrice fără să-și piardă valoarea de ființă umană.

Și să nu uit: **Elegii din Era Arheopterix** este, sper să nu greșesc prea mult, una dintre cărțile de poezie, cel puțin dintre cele apărute în ultimii ani, nu numai doldora de metafore și de simboluri frumoase și elegante, ci și de inovații și invenții lingvistice - de care autorul se folosește fie pentru a da anumite semnificații textului, fie, cel puțin aparent, pentru a se amuza. Iată și doar câteva mostre: *verbosabil, logosabil, heinizând, tren de haos, a peșteriza* (apropro de titlul primului poem din volum: **Verbul calcă țanțos...**), *invidare, Ahașunuenu, paradoxiste, gordiană* (acest feminin nu l-am găsit în DEX...), *merurrit, îmbumbit, ghion, Cometă glonțuitoare, horezător, lamurstea, orcile (insomniei), veluroasele palatale, tuturor ființătoarelor* etc., etc. etc. Chestiunea în sine nu se constituie, neapărat, în găselnițe de efect, ci este o extrapolare a reprezentativității poeziei tatomiresciene, care-i asigură acesteia un plus de șarm, de luminozitate, de facilitare - de ce nu? - a receptării. La urma urmei e un joc simpat, dar și un *ce* care o personalizează: „Sărbătorile arată calitatea/ neamurilor: împodobesc nouă/pământuri,/împloură nouă ceruri,/ pun ciocârlii în vocale, agață cireșe la urechi,/răstignesc pe inimi cocorițe...” (**8 Martie...**, pag. 83). *Împloură!* Superbă filigranare a ideii din poem...

Nu știu de ce anume, și recunosc cu regret sincer că nu am citit alte volume de versuri ale lui Ion Pachia-Tatomirescu, dar a-mi face *mea culpa* ar fi un non sens. E suficient sau nu, citesc pagină după pagină și, aproape în fiecare poem, găsesc-regăsesc „giumblușucăria” (iată că m-am molipsit lingvistic...) poetului care injectează ici-acolo, adeseori

„în punctele esențiale”, fie o doză de malițiozitate discret-camuflată cu o broderie mucalit-surprinzătoare, fie cu un epitet inocent, dar cu ramificații ideatice mușcătoare. Redau aici (**Floare de salcâm...**, pag. 94), un exemplu de subtilitate lirico-social-patriotică în care se circumscriu afirmațiile mele de mai înainte: „*Salcâmii-nfloriți, coafași cu fierăstrăul, cu gaterul “performant,/de mână,/aliniați în marginea trotuarului/bituminos, mi-au reclamat azi-/Dimineață/ existența unei viclenii/gravitaționale, nelioială, colaborând/cu o anumită concavitate a norilor/albi - caiere imense/din bărbile sfinților valahi... Am/uitat să vă spun/că vă aflați pe pământul Daciei de Aur...*” Și încă, iată cum indisolubilitatea om-spațiu-timp este „rezolvată” de poet: „*A (se) peșteriza mai vreau să/însemne și miraculoasă mușă-/Prezent/pentru asamblarea armonică,/spațială, a marii conducte ce se/cheamă Timp - cu partea numită/Trecut,/în stânga cibervocalei rupestre, cu/parte ce i se zice Viitor,(...)*” (**A (se) peșteriza**, pag. 90). Nu e noutate în acest volum de versuri, Tatomirescu fiind clar obsedat de această tematică însemnând, în primă, dar și în ultimă instanță, existență - materială sau spirituală, sau și o prelungire a ei. E o dorință a fiecăruia dintre noi, mărturisită sau nu, chiar dacă, sau, mai ales că: „*Densitatea cânilor pe kilometrul/pătrat a crescut enorm,/decibelii lătratului la semeni - /pe centimetru pătrat de timpan*” (**Jumătate-n flăcări și Eul Întreg...**, pag. 91), lupta devenind astfel tot mai aprigă, dar și victoriile mai frumoase și mai binefăcătoare.

Dar, ia să vedem ce ne mai spune poetul într-un poem care nu anunță cine știe ce eveniment, chiar dacă începe cu o semiînjurătură, iar umorul și malițiozitatea sunt, cel puțin aici, perfect complementare: „*de ce Muma-Aerului,/te-ai apucat tocmai astăzi,/ să-mi strici sărbătoarea de stil/vechi, clonând pasărea Arheopterix,/ reptilo-zburătoarea aceea,/frumoasă ca Nina Cassian/ce zbură proletcultist,/din Casa Scânteii, în Pădurea/Băneasa,*” (...) (**Clonă**, pag. 99) Ehe, aici nu mai vorbim despre ironie, ci, deși poate greșesc, despre o anumită duritate (și răfuială?) și un moment de imoralitate de care Nina Cassian a mai fost acuzată cu ceva timp în urmă... Însă, trebuie să recunoaștem că nimeni - cel puțin din cât cunosc eu -, nici un poet nu a considerat ca un anume comportament al poetei să fie materie primă pentru un poem... Mă rog... Din... șoc, însă, poetul își revine și ne liniștește cu versuri precum: „*Ce-ai zice dacă-n somnul din/ această dimineață cu privighetoare,/te-aș îmbrăca/într-un fagure de aur,/plin de polenul Edenului nostru cel/de toate zilele, de toate câmpiile,/de*

toate cântările,/apoi/vioara-trup și-aș mângâia-o cu/ arcus, ul unui fulger cât Dunărea/ mea limpede/cu moruni fosforescenți...?” (**În fiecare hexagon al fagurelui-trup...**, pag. 86). Frumos, nu? De fapt, cred că, în cel mai mare procent, acesta este poetul Ion Pachia-Tatomirescu, liric, sentimental, îndrăgostit - așa cum și șade bine unui creator de frumos, statut pe care el, din nu-știu-ce motive, nu-l prea agreează.

Și până aici, însă exemplele-argument pot continua în ceea ce privește multilateralitatea lirică tatomiresciană. Din acest punct de vedere **Elegii din Era Arheopterix**, este un summum de domenii „atacate”, implicit cu... ramificațiile acestora, unele subtile, altele clare și acide. La acest capitol intră, așa cum s-a putut sesiza și până aici, zona social-politică și chiar... administrativă, unde, la fel, poetul pare deplin familiarizat cu un fenomen post-decembrist care se manifestă asemenea unei pecingini incurabile: „*Vino, la mine, lebdă-vocală/să te mint - sunt parlamentar,/lucrez și cucăi cât pot în Casa/ Poporului, între minciunile/supreme...!*” (**La chemarea lebedei galactice...**, pag. 101); sau: „*De ce sencearcă/democratul tril-Arheopterix/cât toată Revoluția - prea iute/ștearsă din memorie, efect de taxă/pe valoare adăugată - fătătoare de mancurți prin ogrăzi...?/ Azi ne doare-n cot/(...)*” (**Era Arheopterix... III**, pag. 106)... Deși sună oarecum depășit și banal, înțelegem repede și corect că Ion Pachia-Tatomirescu, vrem-nu vrem, ne convine sau nu, este un poet al cetății - important și activ în treburile colectivității/societății, lucid și responsabil, conștient și informat, el, nu rareori se erijează într-un fel de... portdrapel în lupta pentru obținerea și păstrarea identității naționale. Nu trebuie decât să fim ceva-ceva mai atenți și vom descoperi perpetuu exteriorizarea unui tip de patriotism mai degrabă agresiv decât patetic, atitudine care îl și prinde foarte bine pe poet: „*Ștergeți urmele imperiilor/de pe Noi/de pe mare,/de pe blândul meu/Popor Pelasg,/ adică Valah - dacă nu v-a lăsat/memoria istoriei,/epigonilor...!*” (**Ordin de toamnă**, pag. 113). De-aici și apropierea lirico-atitudinală de Adrian Păunescu, de-aici și, cum spuneam, individualitatea și personalitatea inconfundabilă a poetului. Pachia-Tatomirescu este un poet important, un poet de a cărui maturitate artistică nu putem avea dubii, ci doar certitudini.

Acest nou volum de versuri - **Elegii din Era Arheopterix**, ce titlu sudat de conținutul cărții!, deși la prima vedere nu ar părea - constituie, cel puțin pentru mine, o ieșire în decorul semnificativ al literaturii române care nu trebuie să treacă neobservat de critica literară...

Ioana STUPARU

Sfinte firi vizionare

Cunoscut pentru modestie, dar, mai ales, ca om de omenie, **Geo Călugăru**, poet, prozator, critic literar, membru în USR, conducător timp de câteva decenii al Cenaclului Literar *Ioan Tețca*, în cadrul Centrului Cultural al M.I.R.A., iar de câțiva ani coordonator al Cenaclului literar *Octavian Goga*, în cunoscutul sediu Calderon, a îmbogățit piața cărții, în 2011, cu volumul de proză *Sfinte firi vizionare*, Editura Perpessicius. Cartea este o monografie istorico-literară, dedicată poezilor eroi Cezar, Constantin, Titus și Nicolae T. Stoika și a apărut sub egida Fundației literar-istorice „STOIKA”, al cărei președinte este economistul Stoica Florian Laurențiu.

Lansarea cărții a stârnit un deosebit interes, astfel că, pe 20 ianuarie 2012, rotonda Muzeului Național al Literaturii Române a devenit neîncăpătoare. Conform prezentărilor făcute de domnul Florian Laurențiu Stoica, în sală s-au aflat reprezentanți din diferite ramuri ale culturii, printre

care: scriitorii Ion Lazău, Lidia Lazău, Gheorghe Grosu, Elis Râpeanu, Florica Gh. Ceapoiu, Constantin Bălăeț, Ion Gabriel Pușcă, Ioana Stuparu, Doina Bârcă, Gheorghe Marin, Daniel Mihău, Vali Horișcă; actorii Ion Dichiseanu, Gheorghe Arcudeanu, etnologul Ioan T. Alexandru, realizatoarea de programe Radio România Cultural Lidia Laic, preotul Moise, împreună cu cinci membri ai corului Patriarhiei Române; jurnaliști etc.

De asemenea, conform prezentărilor lui Geo Călugăru, au fost invitați să vorbească despre cartea „Sfinte firi vizionare”: Foarea Necșoiu, scriitoare, profesoară la Liceul Matei Basarab, Ion C. Ștefan, scriitor, director al Editurii Arefeana, George Stanca, jurnalist, realizator programe tv., Emil Lungeanu, scriitor, secretar general la revista *Literatorul*, Victor Gh. Stan, scriitor, director Editura Destine, coordonator al Cenaclului Literar Destine, Marian Dumitru, scriitor, director al revistei *Cronica Fundațiilor*, Doina Ghițescu, actriță.

Domnul Florian Laurențiu Stoica a făcut un mic expozeu despre poezii eroi din familia sa, apoi despre Fundația literar-istorică „STOIKA”, ce are ca siglă Stema Heraldică ȘTEFAN STOIKA de Veneția de Jos, dată de Principele Gheorghe Rakoczy în anul 1649 februarie 13 Alba Iulia. Din micul expozeu a reieșit că lucrarea scriitorului Geo Călugăru, referitoare la familia Stoika, nu este singulară, dovadă fiind alte volume aflate pe masă. «Cântecul religios „Sfinte Dumnezeule” și „Cuvine-se”, interpre-

tate cu dăruire divină de membrii corului Patriarhiei Române, ne-au introdus cu brio în ceea ce ne-am propus să prezentăm astăzi», au fost cuvintele de apreciere și mulțumire pe care le-a adresat domnul Florian Laurențiu Stoica, atât corului cât și preotului Moise.

Pornind de la dezvăluiri referitoare la titlul cărții, Geo Călugăru a făcut următoarea afirmație: „Fie că este vorba de artiști sau de oameni simpli, fiecare se întreprinde, la un moment dat, de unde vine, care-i sunt rădăcinile? Și, pe bună dreptate, această carte stând mărturie. Studiind materialul documentar despre eroii ce au luptat până la jertfa supremă, eroi care aveau viziuni, care credeau în ceva, mi-a venit inspirația pentru titlul *Sfinte firi vizionare*. Au întru-chipat, prin modul în care și-au trăit viața «acele sfinte firi vizionare», despre care Eminescu, punând față în față prezentul decăzut și trecutul luminat de glorie, spunea în poezia *Epigonii*: «... Voi credeți în visul vostru / Noi nu credem în nimic»” (pag. 316).

Scriitoarea Floarea Necșoiu a fost prima care și-a spus impresiile. Spicuirii: „Această monografie istoric-literară, ce îmbogățește creația lui Geo Călugăru este un pios omagiu adus eroilor poezii Stoika, aducând în carte nume de domnitori, actori, scriitori, eroi. Am găsit în carte numele: *Densușianu, Vlahuță, Perpessicius, Macedonski etc.* Prin conținutul său este un volum impecabil. Am aflat, astfel, ce simte o mamă când are un

erou în familie, când îi pleacă un fiu pe front, când îi moare un fiu erou; cartea devine un fascinant document al mai multor decenii, mai multor veacuri. Închei cu versul: *Carte frumoasă, cinstei cui te-ai scris!*”.

S-a observat că această carte a fost privită, în special, cu sufletul. Demonstrează cu prisosință Ion C. Ștefan, prin exemplele sale referitoare la arborele genealogic al familiei Stoika, la: „pomul vieții, adică, exemple luate din comuna mea natală Arefu - Vâlcea, unde în casele oamenilor mai în vârstă, și nu numai, pereții camerelor sunt împodobiți cu țesături naționale, covoare de pe care pomul vieții este nelipsit. La poalele pomului se află copiii jucându-se, iar la vârful pomului este țesut chipul lui Dumnezeu”.

George Stanca: „Am observat un lucru extraordinar în ultimul timp, nevoia de a ne așeza identitatea. Este apreciabil faptul că se fac monografiile ale satelor, ale familiilor, ceea ce arată valoarea unui popor. De exemplu această carte în care este vorba despre o familie de români, carieră militară, nume de oameni de seamă. Încă o poveste cu care ne putem mândri noi românii, de a scoate la iveală ceva din neamul nostru. Mulțumim în numele întregului popor, atât cât pot eu mulțumi în numele lui”.

Emil Lungeanu: „Am rămas foarte impresionat de corul Patriarhiei, parcă aș fi asistat la o adevărată slujbă de pomenire

a fraților Stoika - iar asta după ce, în urmă cu câteva zile, la Mănăstirea Sf. Ana din Orșova, mi-a fost dat să particip la o slujbă de pomenire a lui Eminescu însuși. După cum există sfinți militari, tot așa avem și poeți soldați. Zicea Nichita «Poetul ca și soldatul / nu are viață personală. / Viața lui personală / este praș și pulbere». Unii «puriști» cred de aici că poetul nu mai poate fi și altcineva în același timp. Dar această carte te convinge că pentru a fi poet nu contează cât scrii. Nu știu până unde ar fi ajuns cu opera Constantin Stoika dacă nu ar fi pierit așa de tânăr, dar atâta cât a scris a fost deja destul pentru a-l valida definitiv ca poet în istoria literaturii. A fost o plăcută surpriză când am primit cartea și îl admir pe domnul Geo Călugăru pentru nobilul dumisale demers monografic. Asemenea oameni de o modestie augustă riscă adesea să fie subestimați; or, cartea aceasta este un mare travaliu, din care ceea ce se vede aici e doar vârful aisbergului. Ea face genealogia unei familii care s-a umplut de glorie; așa zice că această străveche spiță aproape că este o replică românească a familiei de Vere, despre care scriam în romanul «Fantoma Shakespeare». Ceea ce citești aici este o istorie vie, cu încrucișări și ramificații de umbre ilustre, bunăoară Macedonski și mulți alții. Am învățat multe lucruri noi citind această carte. Ea are și marele merit să apară într-o epocă în care nu se mai pune preț pe rădăcini. Or, dacă nu ai rădăcini, te ia vântul. Faptul că Geo Călugăru cultivă rădăcinile celor patru frați Stoika îi face cinste. Felicitări pentru această nouă reușită editorială *Perpessicus!* Urez acestui volum un destin la fel de glorios ca al familiei Stoika!”.

Laurențiu Stoica: „Am semnale că sunt documente cu familia Stoika de pe la o mie o sută sau nouă sute și ceva. Se cercetează spre a se afla cât mai

multe date”.

Geo Călugăru: „Prin prefața scrisă de Sorina Dascălu, această carte este un gest pios pentru familia Stoika. Concoranța dintre vorbe și fapte o exemplifică printr-un fragment de la pag. 310: «Pentru paza acestor porți sacre, și-a jertfit viața și sublocotenentul Constantin T. Stoika, în ziua de 23 Octombrie 1916. Cu numai trei zile înainte, în ultima însemnare făcută în jurnalul său, el oferea o elogioasă evocare a cultului eroilor neamului, cult ce trebuia păstrat cu sfințenie, ținând vii, sacre amintiri ale celor căzuți în mod eroic. Țara în aceste clipe istorice, are trebuință de aceste amintiri sacre. Dacă toți ne-am gândi cu iubire la morții scumpi, vom putea să ne împropătăm puterile sufletelor încercate îndestul acum». Ultimele cuvinte adresate camarazilor, cu cele din urmă puteri, fiind grav rănit au fost: «Înainte la creastă! Apărați-o cu viața, iubiiții mei camarazi!»” (Însemnări din zilele de luptă, de Constantin Stoika).

Victor Gh. Stan: „Avem aici un arbore genealogic și un fântânar cu numele Geo Călugăru. A muncit, a intrat prin rădăcina arborelui și a scos lumină documentată. A scos date cu ciutura, cum s-ar zice. Conținutul cărții este presărat cu nume de oameni care s-au devotat culturii neamului românesc. Avem aici pe fântânarul Geo Călugăru și pe asistentul de lumină Laurențiu Stoica, prin al cărui aport pecuniar a apărut această carte”.

La invitația lui Geo Călugăru, actrița și poeta Lidia Lazu, cu dăruirea care o caracterizează, susține un scurt recital poetic.

Cu aceeași sensibilitate și dăruire, actrița Doina Ghițescu prezintă din cartea *Sfinte firi vizionare* (pag. 221), poemul **Imn Păcei**. Acest poem a fost publicat de Const. T. Stoica în volumul „Poezii”, Chișinău, 1928, pag. 85.

Marian Dumitru lansează un îndemn publicului să-și cerceteze originea familiei, să caute cât mai mult, și vor descoperi fapte im-

portante din viața înaintașilor lor. „Iată ce întâmplare nobilă și fericită a declanșat această carte. Faptul că am ajuns în anul 2012, spune că personalitățile care vin în această țară sunt din niște familii sănătoase, cu credință în Dumnezeu. Această importantă carte de memorialistică, face o mare cinste lui Geo Călugăru, starostele Cenuclului Octavian Goga. Este o carte de istorie, am aflat multe lucruri despre această nobilă familie, cel puțin în spirit, care se întâlnește cu familii de seamă. Grănicerii, așa cum erau membrii familiei Stoika, dețineau pe atunci funcții considerate de elită”.

Ion Dichiseanu: „Aveam șapte ani când eram cu părinții în lagăr. În acea perioadă l-am cunoscut pe Pamfil Șeicaru. N-am să uit niciodată, că atunci când am venit în țară, tata ne-a pus să sărutăm pământul românesc, la Curtici, la graniță. Domnilor, am constatat că suntem mai buni după ce citim viețile oamenilor de seamă”.

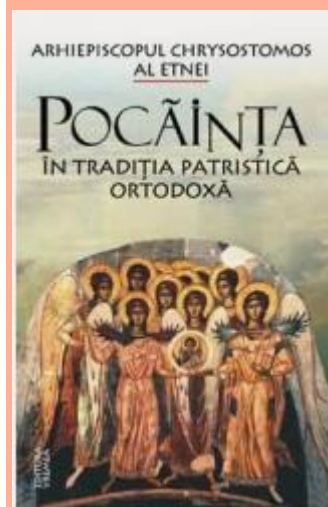
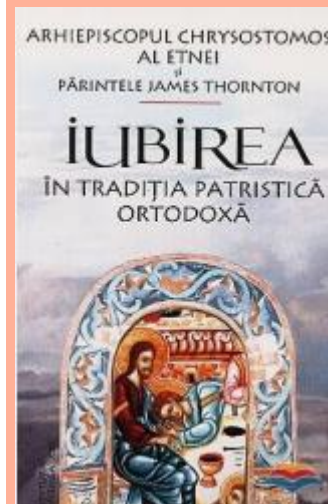
Doina Bălcă: „Sunt onorată să particip la această frumoasă manifestație. Îl felicit pe dl Stoica, fiindcă a pus la dispoziție dlui Geo Călugăru materialele «Sfătuitori în taină ai lui Dumnezeu». Și îl felicit pe autor, referitor la numele despre care se vorbește în carte”.

Apoi, Doina Bălcă a citit o poezie din creația proprie. Și tot din creația proprie a citit poetul Daniel Mișu, o poezie dedicată eroinei din Gorj, Ecaterina Teodoroiu.

Din partea Academiei Dacoromâne, Marian Dumitru a oferit Fundației „Stoika”, volumele: Revista nr.1 „Studii și Cercetări de Dacoromânică”, Editura Dacoromână, 2011 și „Octavian Goga”, Editura Dacoromână, 2011 - monografie de Ion Dodu Bălan, iar din partea Fundației Eminescu a oferit revista „Cronica Fundațiilor”.

Evenimentul s-a încheiat cu mulțumirile și urările de bine adresate publicului, de domnul Florian Laurențiu Stoica.

Cărți primite la redacție de la Ed. UREMEA

Ion C. HIRU

Anul Caragiale

Credeai c-am murit, neică?!

Când Ion Luca Caragiale împlinea, în ianuarie 1912, vârsta de 60 de ani, întreaga presă românească a închinat numere festive Jubileului autorului memorabilelor piese de teatru „*O scrisoare pierdută*” și „*O noapte furtunoasă*”. Teatrul Național din București și cel din Craiova, teatrul *Comedia* și multe altele, au prezentat piesa „*O scrisoare pierdută*”. Sub președinția domnului Gheorghe Diamandy, a avut loc, pe 30 ianuarie, un Festival dedicat lui Caragiale, festival onorat de prezența A.S.R. Prințesa Maria și copii acesteia, Prințesele Carol și Prințesa Elisabeta, precum și de ministrul Instrucțiunii Publice. S-au organizat, de asemenea, serbări grandioase, timp de trei zile.

Și, pentru că, în acea duminică a sfârșitului de ianuarie 1912, maestrul urma să sosească de la Berlin, în gară se pregăteau să-l întâmpine, cu mare pompă, scriitorii, actorii, elevii și studenții scoși de la cursuri, printr-un ordin al ministrului, care spunea: „*Sărbătorindu-se un scriitor așa de mare, aprob ca elevii cursului superior, ai liceelor, să-i iasă în întâmpinare*”. În aceeași zi, urma să aibă loc un alt festival, unde, pe lângă alte manifestări, avea să se citească și să se vor-

bească despre opera acestui adevărat Everest al literaturii române. Luni seara, toate teatrele aveau să joace piesele maestrului. Marți, urma marele banchet oferit de Societatea Scriitorilor. Regina organizase la Palat o serată literară, dedicată lui Caragiale.

Dar maestrul Caragiale nu a vrut toate aceste onoruri. A refuzat să participe la aceste manifestări omagiale și a interzis chiar și prietenilor săi apropiați să contribuie în vreun fel la organizarea tuturor acțiunilor. Directorul revistei „*Flacăra*” din acel an 1912, Constantin Banu, îi adresase maestrului, la Berlin, următoarea telegramă: „*Vă felicit și vă urez ani mulți și noroc, cu prilejul jubileului. „Flacăra” apare în număr festiv. Rog colaborare sau împuterniciți pe Vlahuță să ne dea concursul pentru răușită bună*”. Răspunsul telegrafic al lui Caragiale a fost: „*Regret. Imposibil amândouă. Mulțumesc atenție*”.

Alexandru Vlahuță, cel mai apropiat maestrului, își oprește colaborarea la orice manifestare, refuzând să mai acorde sprijinul promis la organizarea Jubileului. Bun prieten al lui Caragiale, Vlahuță și-a dat seama de ce era nemulțumit genialul artist, mare dramaturg, neîntrecut orator și ziarist, i-a înțeles măhnirea. Fiindcă am pomenit de talentul de orator al lui Caragiale, se știe că acesta vorbea pe înțelesul tuturor, dar, în același timp, folosea o limbă română impecabilă, era obsedat de corectitudinea frazelor și avea un mare succes, datorită puterii zdrobitoare a raționamentelor și a ironiei lui fine.

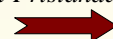
Refuzul maestrului de a participa la propriul Jubileu i-a șocat pe toți. Dar, cum să nu refuze Caragiale această sărbătorire, organizată cu atâta fast? Cine erau cei ce îl omagiau acum, oare nu aceiași care, cu ani în urmă, îi refuzaseră primirea în Academia Română? (Marele Caragiale a fost primit ca membru al Academiei post-mortem!) Nu-și putea călca în picioare orgoliul, mândria rănită, dar adevărul este că maestrul era reținut la Berlin și de boala care-l chinuia și care îi va aduce sfârșitul, în luna iunie a aceluiași an, 1912. Emil Gârleanu, la festivalul de la

Teatrul *Comedia*, spunea aceste cuvinte premonitorii: „*Suntem fericiți, totuși, că noi începem șirul acestor sărbători pe care românii le vor reînnoi, din zecimi în zecimi de ani, întru cinstirea scriitorului care va trăi totdeauna*”. Într-adevăr, iată că a trecut un veac de la trecerea în neființă a lui Caragiale, departe de țara dragă, departe de poporul pe care l-a iubit. Au trecut o sută de ani de la dispariția Colosului, apărut în literatura română, după cum spune Petre Lucusteanu, „*fără ca niciun herald să-l anunțe; va dispărea, din nefericire, fără să lase continuatori*”. Și, așa completa eu, nici imitatori. Căci, dacă marele nostru Eminescu a fost imitat, chiar și cu multă stângăcie, maestrul Caragiale nu a putut fi imitat, nu poate fi imitat și nici nu cred că va putea cineva să-l imite vreodată, pentru că numai el a reușit să scoată în evidență esența, caracterul oamenilor, năravurile politice, sociale ale vremii. Toate personajele lui, toți Miticiei, Popeștii, Cațavencii, Bibiciei, Cetățenii Turmentați i-au nemurit numele.

Atunci, în ianuarie 1912, maestrul n-a vrut, a refuzat să fie sărbătorit de Tipăteștii, Trahanachii, Brânzoveneștii, Zoițicile și Zițele pe care el, cu un talent ieșit din comun, i-a ridiculizat și i-a disprețuit. Iertată să-mi fie îndrăzneala, dar dacă azi, la un secol de *ne-murire*, ce a urmat morții lui biologice, l-am întreba pe maestru dacă ar dori să fie sărbătorit, aniversat, preamărit, laudat, precis ar răspunde, cu aceeași indignare de atunci: „*Stimabililor, nu mă treziți, lăsați-mă să mă bucur de lungă mea odihnă. Nu mai vreau să-mi revăd personajele cum se plimbă prin Parlament, pe străzi, prin parcuri, la spectacole, în localuri, prin televiziuni, mai mult, hălăduind prin unghere exotice ale lumii, vorbind un patos de «țărișoara mea, România» pe care au dezbrăcat-o de agricultură, industrie, instituții de învățământ și de sănătate, vorbind de «poporul suveran», dar tratându-l ca și când n-ar exista, despre «numărul steagurilor», ca în Parlament, unde o Zoițică, precum Pristanda*

I. L. Caragiale

al meu, pune semnul egal între 80 și 160 de participanți la ședință. Nu mai vreau să văd că sunt și acum folosite, de diverși «onorabili», cuvintele lui Rică Venturiano, «Angel radios, de când te-am văzut întâiași dată pentru prima oară, mi-am pierdut uzul rațiunii!», pe motivul că, deh, oameni suntem... Nu mai vreau să văd Pristandalele de la Jandarmi, politicienii corupți din vremea de astăzi, cum spionează «revoluția», pentru ca apoi să aud că iar «pupat toți Piața Endependenți». Lăsați-mă în pace!”

În fiecare cuvânt al lui Caragiale, în fiecare replică, se poate observa o lacrimă, de răs sau de durere, fericirea și nefericirea, pentru că ele alcătuiesc **viața** și aceasta a fost ilustrată prin diamantul inegalabilului său talent. Când spunem Caragiale, spunem Ceahlăul, străjerul Moldovei, spunem uriaș care străjuiește granițele literaturii române. Maestrul s-a cununat cu Nemurirea. Să-l sărbătorim, popor român! Lăsați-i pe Tipătești, Trahanachi, Farfurizi, Cațavenci, pe Zoițicile, Mițele, Zițele, pe Leonizi și Efimițe, lăsați atmosfera viciată, aerul îmbâcsit de minciuni pe care ei le proclamă adevăruri, căroră ei îi spun inteligență; de imoralitate despre care ei spun că-i cinste. Nu ei îi sărbătoresc veacul de nemurire.

Legat de aceasta, în amintirile sale, Octavian Goga, arată sfaturile ce i le dădea nenea Iancu: „*Ți-am spus de-atâtea ori, nu te mai bate cu proștii, că te răpun... Ce crezi tu, pe urma cui am suferit eu în viață? Pe urma deșteptilor? Prostia, suverana prostie, e totdeauna mai tare. În zadar lupți frumos cu tăieturi fine de floretă, el lovește greu cu lăstarul în moalele capului. Și în zadar risipești spirit și vervă, el e tare ca piatra. Cum să-ți spun, prostul are o concepție telurică a vieții. Uite așa își înfundă spatele*

I. L. Caragiale

și trec pe deasupra lui toate curente (...)
Nimic mai greu decât să cârmuiești proștii.
Ei au un instinct de împotrăvire organică”.

Ecaterina Logadi, fiica lui Caragiale, spune, amintindu-și de tatăl său, de felul cum lucra, cum își găsea inspirația: „Avea o mare curiozitate pentru oameni, și de la ei își găsea sursa de inspirație pe viu. Un tic, o vorbă izbitoare, le nota în memoria lui perfectă, cu intenția de a le utiliza cândva. Totuși, multe din acestea le întrebuița doar în povestirile lui orale. Predilecția lui era pentru oamenii simpli și le căuta compania cu o curiozitate neobosită. Putea să stea ore întregi cu o babă ramolită, cu zarzavogioaica din piață, cu țărani sfătoși, cu meseriași muncitori de tot felul. Căci, spunea el, «oamenii ăștia au darul să nu spună niciodată prostii, înveți multe de la ei». Îi urmărea cu atenția binevoitoare pe care nu o avea totdeauna cu cei din preajma lui, adică cu intelectualii. Oamenilor simpli le studia accentul, le descoperea hazul, le dibuia filozofia, obiceiurile rămase din străbuni, și, mai cu seamă, le prețuia natura-lea și sinceritatea.”

Politica și moravurile din zilele noastre l-ar indigna la maxim pe maestru, așa că i-ar denunța și i-ar ridiculiza din nou, fie ei bărbați ori femei, fie pe cei din Opoziție sau pe cei care lingușesc Puterea, i-ar înfieră pentru că, sub cortina demnităților, posturilor ce le ocupă, păcălesc și umilesc Poporul Suveran. Cuconi și cuconițe de prin Parlament și guvern, niște șantajști ce acționează ca Agamiță Dandanache, Zoițiți ce n-au altă treabă decât să „facă politică”, Tipătești sclifosiți și imorali, ce-i numesc cu scârbă pe nemulțumiții din Piața Universității, „țărani”, „viermi”, „ciumpalăi”, toți ar fi biciuiți de ironia lui Caragiale.

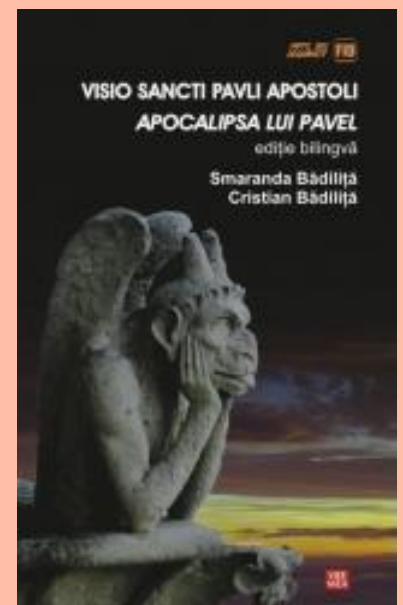
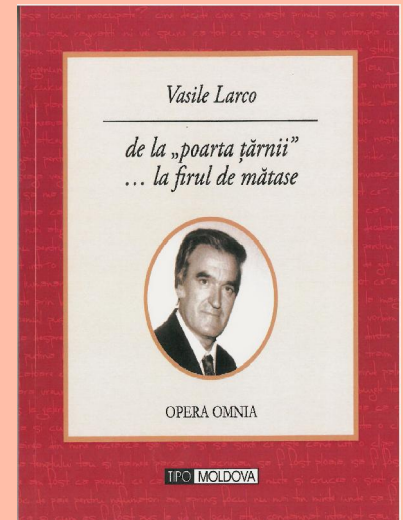
Credeai c-am murit, neică?!

Câtă asemănare, Doamne, parcă opera lui ar fi fost scrisă ieri, personajele de atunci seamănă cu cele de acum, aceleași apucături, aceiași ipocrizie, același fond sufletesc. Toți și toate oglindesc o realitate mizerabilă. Și, cel care suferă din cauza asta, este poporul român. Cred că ar trebui să ne imaginăm cum marele Caragiale îi amenință pe toți, zicând: „*Fie-vă teamă de condeiul meu!*” și cum apoi, cu surâsul său ironic, ne întrebă: „*Ce credeai, că am murit, neică?!*” V-am auzit intelectualul vocabular presărat cu succesuri, almanaha, branconieri, impetuos necesari, arbori argumentali și mai ales vorbind despre acea rasă productivă de vaci „Einstein”.

N-am murit, neică! Vă supervizez de aici, din veșnicia rece a țintirimului, luminat de luceafărul Eminescu.

Încă n-am murit, neică!

Cărți primite la redacție

Tifina Nica ȚENE

Cheia Bătrânei

Stă bătrâna gârbovită
pe o bancă sub un tei,
toate tristețile lumii
stau ascunse-n ochii ei.

Se gândește neîncetat
la căsuța ei umilă
ce i-au vândut-o copiii
ca să-și construiască vilă.

Dar în vilă n-are loc,
i-au făcut lângă grădină
cămăruță cu un geam
să privească spre lumină.

„Fii, măicuță mulțumită
să ne-ajuti pe fiecare!
Cine astăzi ți-ar mai da
farfuria cu mâncare?”

Că dacă ai îmbătrânit
nu este a noastră vina,
vila se-ntreține greu
și vrem să schimbăm mașina.!”

În clipele de răgaz
ascunzând o cheie-n mână,
se îndreaptă către casa
unde a fost, cândva, stăpână.

Numai cheia i-a rămas
că în rest toate sunt duse,
casă, tinerețe, soț,
sunt durerile-i nespuse.

Lung privește printre gard
și își vede viața toată,
simțind cum din ce în ce
de puteri este lăsată.

Însă, într-o dimineață,
au găsit lângă grădină,
moartă, pe bătrâna mamă,
tot strângând o cheie-n mână.

Copil de corcodușe

E iarnă, Doamne și e frig
Un vânt tăios mă biciuie pe față,
Nu pot să cred și nici să înțeleg
Că acuma sunt la margine de viață.

Nepoata mă tot trage înapoi
Cu chipu-i blând și fin ca de păpușe
Și lângă ea îmi pare foarte rău
Că nu mai sunt copil de corcodușe.

Să prind iar fluturii pe deal
Și mama să mă strige îmbufnată,
Să ascult același cântec din caval
Redevenind copilul de altădată

Gânduri de primăvară

Este dis-de-dimineată
cerul cu lumina-i clară
mă face să mă gândesc,
în ianuar, la primăvară.

În pădure, printre frunze,
au răsărit ghiocei
ce mă luminează-n suflet
că tare mi-e drag de ei.

Când cireșii își vor deschide
florile în primăvară
eu mă rog la Tine, Doamne,
ca nimeni să nu mai moară!

Premiile acordate de Liga Scriitorilor Români pentru cărțile apărute în 2011

Comisia de acordare a premiilor Ligii Scriitorilor a luat în considerare toate cărțile sosite de la autori, editate în anul 2011, indiferent din ce organizație profesională fac parte. În acest context, comisia a hotărât să acorde următoarele premii:

Poezie

Să vii și mâine, de Iulian Patca

Semnele Timpulu, de Elisabeta Iosif

Rănită, umbra mea, de George Ioniță

Șoapte cu aripi de înger, de Catinca și Costel Neacșu

Armuri de vis, de Emilia Tudose

Împliniri, de George Echim

Volu de debut în proză

Ochi de copil, de Maria Lucia Rebreaan (Belgia)

Proză

Îmi amintesc și îmi imaginez, de Mariana Brăescu Silvestri

8 proze scurte, de Zeno Ghițulescu

De vorbă cu inima ta, de Vasile Dorin Ghilencea

Taumaturgul și Mir, de Florin Oprea Avram

Proprietatea e sfântă, de Emil Bucureșteanu

Interviuri

De vorbă cu stelele, de George Roca (Australia)

Eseu

1001 cugetări, de Ilie Bucur

Critică literară

Trandafirii deșertului, de Mariana Cristescu

Între Thalia și Minerva, de Al. Florin Țene

Pomul cu litere, de Menuț Maximilian

Neliniști prin timp, de Doina Drăguț

Istorie literară

Marin Sorescu - în scrisori și documente inedite, vol. III, de George Sorescu și Emil Istocescu

Poezii pentru copii

Anotimpul jocului, de Tifina Nica Țene

Parfumul dimineților, de Gheorghe Vicol

Monografie, jurnal literar, enciclopedie, dicționar, studii

Anotimpul trăirilor albastre, de Viorica Popescu

Pagini din istoria fanfarelor din Valea Jiului, de Ioan Velica

Mănăstirea Bârsana, de Nuțu Roșca

In honorem profesorului Ioan Hentea, de Onufrie Vințeler

Personalități Române și faptele lor - 1945-2000, de Constantin Toni Dârțu

Anuarul Filialei Timișoara - Banat a Ligii Scriitorilor, de Doina Drăgan și Elena Anucuța.

Vechi soiuri românești de viță de vie, de dr. Ion Pușcă

Luminișuri, de Elena Buică (Canada)

Antologii
Poeți clujeni la cumpăna de mileniu, de Dan Brudașcu

ANTOLOGIA scriitorilor români contemporani din întreaga lume, de Ligya Diaconescu

Lumina cuvintelor, de Claudiu Șimonai

Traduceri
Mariana Zavati Gardner pentru traduceri în limba engleză a volumelor semnate Tifina Nica Țene, Gavril Moisa și Iulian Patca.

Comisia de jurizare

George PETROUAI

Trinitatea creștină – o dogmă imposibil de explicat

Două sunt scopurile pe care le urmărește orice religie, că-i politeistă, henoteistă sau monoteistă:

1) Să-i facă pe oameni tot mai buni cu ajutorul moralei artikulată pe dogme, acele adevăruri imuabile și indiscutabile, având rang de postulate pentru credincioși;

2) Să-i facă fericiți pe toți aceia care cred cu tărie într-o binemeritată răsplată pentru exemplaritatea ascultării poruncilor divine de-a lungul vieții.

Desigur, în calitate de „religie a religiilor” (Petre Țuța), creștinismul își are numeroasele sale dogme statornicite mai degrabă de Tradiție decât de Scripturi (ebraice și grecești), iar Trinitatea sau Sfânta Treime este una din dogmele creștine fundamentale, extrem de incitantă prin geneză și evoluție, dar mai ales prin îndărătnicia translogică cu care refuză imixtiunea raționalului și explicabilului în structura sa intimă.

I. Figurează termenul Trinitate în *Biblie*?

Din capul locului trebuie spus că termenul Trinitate nu figurează în *Biblie*, fapt de care ne asigură lucrări dintre cele mai prestigioase ale creștinătății:

a) *New Catholic Encyclopedia* (Noua Enciclopedie catolică) subliniază că Trinitatea „nu este precizată în mod direct și nemijlocit în Cuvântul lui Dumnezeu”;

b) *The Illustrated Bible Dictionary* (Dicționarul biblic ilustrat) la rândul lui susține: „Cuvântul Trinitate nu figurează în *Biblie*. El nu a fost introdus în mod oficial în vocabularul teologic al bisericii decât în secolul al IV-lea).

Totuși, să fie conținută în mod clar această noțiune în *Vechiul Testament* (Scripturile ebraice)? Nu, căci *The Encyclopedia of Religion* (Enciclopedia religiei) recunoaște că „Biblia ebraică nu conține doctrina referitoare la Trinitate”, iar în lucrarea *The Triune God*

(Dumnezeu triunic), iezuitul Edmund Fortman clarifică lucrurile într-o manieră categorică: „Nu există nici o dovadă că vreunul dintre scriitorii sacri ar fi presupus măcar existența unei Trinități în Dumnezeu”.

Cât privește *Noul Testament*, iată ce afirmă același Edmund Fortman: „Scriitorii *Noului Testament* (...) nu formulează nici o doctrină oficială a Trinității și nu prezintă nici o învățătură explicită potrivit căreia într-un singur Dumnezeu ar exista trei persoane divine egale...”

Acest punct de vedere este susținut atât de *The New Encyclopedia Britannica* („Cuvântul Trinitate nu figurează în *Noul Testament*”), cât și de istoricul Arthur Weigall în lucrarea *The Paganism in Our Christianity* (Păgânismul în creștinismul nostru): „Nu trebuie să uităm faptul că Isus nu a menționat nicăieri vreun fenomen asemănător, că termenul Trinitate nu apare nicăieri în *Noul Testament* și că această idee de origine complet păgână (subl. mea, G.P.) n-a fost adoptată decât după 300 de ani de la moartea Domnului nostru”.

II. Originile Trinității creștine

Afirmația de mai sus a lui Arthur Weigall ne obligă să ne îndreptăm atenția înspre problematica deosebit de complexă și subtilă a influențelor generale exercitate asupra creștinismului, din care vor ieși la lumină acei factori speciali care au contribuit nemijlocit la afirmarea conceptului de Trinitate în noua religie universalistă.

Prima parte a cărții mele *Confesiuni esențiale*, carte apărută în anul 2007 la Editura *Echim*, tratează tocmai vasta problematică a izvoarelor creștinismului. În scopul unei cât mai lesnicioase înțelegeri de către cititori a acestei chestiuni de-o importanță majoră pentru configurarea istoriei umane, enormul aparat informativ avut la dispoziție l-am struc-

turat pe trei mari capitole:

1. Elementele pregătitoare ale creștinismului;
2. Influențele exercitate asupra creștinismului primitiv;
3. Factorii care au contribuit nemijlocit la răspândirea creștinismului.

Pentru alcătuirea primului mare capitol al acestei investigații, am avut în vedere prețioasa afirmație a lui Clement din Alexandria (dascălul lui Origene) și a altor scriitori creștini, care cu toții sunt de părere că creștinismul a fost pregătit de trei elemente principale: înțelepciunea Egiptului faraonic, filosofia greacă și cărțile sacre ale iudeilor.

În subcapitolul *Înțelepciunea Egiptului antic*, am insistat pe *influențele unidirecționale* (acele raporturi, de pildă cu vechii evrei, în care Egiptul dă, fără a primi ceva notabil în schimb) și pe *influențele bidirecționale* (acele raporturi cultural-artistice în cadrul cărora Egiptul nu este doar emițător, ci și receptor - raporturile statornicite cu cultura egeeo-cretană, cu cultura clasică greacă și cu cultura elenistică), iar în subcapitolul *Filosofia greacă*, în mod firesc preocuparea mea s-a îndreptat spre cele trei faze ale stoicismului (vechi, mediu, neostoicismul roman), atât datorită existenței în această filosofie a *logosului* - principiu activ preluat din filosofia lui Heraclit din Efes, cât mai ales datorită impresionantelor sale principii morale privind obștea, solidaritatea umană, fraternitatea și iubirea, într-atât de asemănătoare cu cele din morala creștină.

Cel de-al doilea capitol - *Influențele exercitate asupra creștinismului primitiv*, se concentrează pe misterele orientale (eleusine, isiace, cultul lui Mithra) și pe secte și partide. La subcapitolul *Secte și partide*, se acordă atenția cuvenită *Gnosticismului* și *Esenismului*. Din următoarele motive:

a) În ceea ce privește relația dintre Tatăl și Fiul, gnosticii avansează două concepții:

- a1) Tatăl și Fiul întruchipează una și

aceeași persoană, Dumnezeu cu două nume diferite. Conform acestei concepții, care a alimentat *erezia monarhiană*, Tatăl s-a întrupat om și a suferit sub numele Fiului;

a2) Cealaltă concepție, care - așa cum se va vedea în continuare - reprezintă primul pas pe direcția constituirii Trinității, susține că Tatăl și Fiul sunt persoane diferite, dar că și unul și celălalt îl reprezintă pe Dumnezeu unic și infinit. Prin urmare, susțineau gnosticii, Fiul nu poate decât să fie consubstanțial Tatălui.

b) Cu toate că scrierile esenienilor (*Manuscrisele de la Marea Moartă*, descoperite în anul 1947 în peșterile de la Qumran), continuă să fie dezavuate de oficialii creștinismului, iată opinia lui Ion M. Stoian în al său *Dicționar religios*: „Esenienii erau membrii unei secte iudaice apărute la mijlocul secolului al II-lea î.Hr., caracterizată prin comunitatea bunurilor și cu oarecare influență asupra creștinismului primar (subl. mea, G.P)”.

Cu precizarea că nu-i vorba doar de „oarecare influență asupra creștinismului primar”, de îndată ce principiile esenismului se regăsesc intacte în însăși fundamentele creștinismului: esenienii erau organizați pe principiul comunității de avere, propovăduiau dragostea față de semenii, trăiau în sărăcie, împărțeau pomeni, se îngrijeau de bolnavi, se botezau și-și alegeau un sfat format din doispezece membri, ceea ce de îndată ne duce cu gândul la cei doisprezece apostoli ai lui Iisus.

Mai mult de-atât, fapt care - după marea descoperire de la Qumran - *pe mulți bibliști i-a făcut să vadă în creștinism un esenism adaptat*:

b1) Esenienii reprezentau pătura de jos și făceau o opoziție înverșunată în Sinedriu (Sanhedrin), tribunalul suprem al vechilor evrei. Prin urmare, esenienii și-au pus din plin amprenta asupra *creștinismului popular* (Iisus nu se adresa săracilor și nu le recomanda bogățiilor smerenia și renunțarea la bunurile pământești?), singura formă de creștinism la acea vreme, căci *creștinismul cult* a apărut de îndată ce s-a format elita bisericească;

b2) Zecile de suluri și sutele de fragmente descoperite la Qumran, ilustrează nu doar frapante asemănări între *Epistolele* lui Pavel și *Apocalipsa* lui Ioan, pe de o parte, și textele eseniene (scrise în limbile ebraică, aramaică și greacă), pe de altă parte, ci și marile asemănări dintre pildele din *Predica de pe munte* și maximele eseniene;

b3) Se știe că Ioan își deschide *Evanghelia* cu Cuvântul, mai exact cu întruparea Cuvântului. Dacă ne situăm analiza în afara

unei inspirații miraculoase, atunci e greu de admis că un fost pescar neinstruit putea avea cunoștințe despre concepte heraclitiene sau despre elemente din filosofia lui Filon alexandrinul.

Dar lucrurile se schimbă radical atunci când cineva se integrează într-un mediu propice, așa cum se pare că s-a întâmplat cu apostolul Ioan: Ajuns la Efes, este de presupus că el a stabilit contacte fecunde cu secta esenienilor, plecată din Ierusalim după cucerirea orașului de către romani. De asemenea, este de presupus că Ioan n-ar fi făcut pasul decisiv, adică identificarea lui Iisus cu logosul, dacă direct ori tot prin intermediul esenienilor, el n-ar fi fost influențat de *filonism*, acea subtilă concepție a lui Filon din Alexandria, care l-a marcat și pe apostolul Pavel.

Nu insist asupra factorilor care au contribuit la răspândirea creștinismului (dispariția cetăților-state și apariția comunităților creștine), întrucât nu au relevanță pentru apariția și consolidarea Trinității.

Totuși, merită amintit că - după modelul esenienilor - viața în interiorul comunității creștine a înregistrat în acel timp de început pilduitoare realizări: punerea în comun a bunurilor și repartizarea lor după nevoi, iubirea semenilor, îngrijirea bolnavilor, întrajutorarea comunităților, precum și deplina egalitate între membrii comunității, indiferent de sex și rang social, astfel - pentru prima dată în istorie! - femeia devenind egală bărbatului și sora lui moral-spirituală.

Notă: În mod eronat s-a pus semnul egalității între comunism și primele comunități creștine. Căci, după cum prea bine știm, comunismul s-a dovedit sterilizant și criminal în comparație cu acele celule inițiale ale iubirii faptice...

*

Așadar, Trinitatea creștină și-a tras seva nu doar din religiile păgâne (triada Isis-Osiris-Horus la egiptenii antici, respectiv Isis-Serapis-Harpocrates după elenizarea triadei și pătrunderea ei impetuoasă în lumea romană, Iștar-Sin-Șamaș la babilonieni, Anu-Bel-Ea la mesopotamieni, Brahma-Șiva-Vișnu la indieni), ci și din filosofia platoniciană.

Dar iată punctul de vedere al câtorva specialiști cu privire la această chestiune:

1) Istoricul Will Durant: „Creștinismul nu a distrus păgânismul; el l-a adoptat (...). Ideea de Trinitate divină a provenit din Egipt”;

2) Siegfried Morenz în cartea *Egyptian Religion*: „Pentru teologii egipteni, Trinitatea era cea mai importantă disciplină (...). Ei considerau o asemenea reunire de dumnezei drept o singură ființă, despre care se poate vorbi la singular. În felul acesta se constată că forța spirituală a religiei egiptene dezvăluie legătura directă cu teologia creștină”;

3) În *Prefața* cărții *History of Christianity*

(Istoria creștinismului) de Edward Gibbon, se poate citi: „Dacă este adevărat că creștinismul a triumfat asupra păgânismului, nu este mai puțin adevărat că păgânismul a reușit să corupă creștinismul. Biserica din Roma a înlocuit deismul pur al primilor creștini (...) prin incomprehensibila dogmă a Trinității”;

4) Maurice Lachâtre în *Dictionnaire Universel* despre influența exercitată de Platon: „Trinitatea platoniciană care nu a fost, de fapt, ea însăși decât un fel de aranjare, de nouă dispunere a triadelor mai vechi ale poeziei care existaseră înainte, pare să fie în realitate Trinitatea filosofică, rațională, adică Trinitatea de atribute care a dat naștere triplicității de ipostaze sau de persoane divine ale bisericilor creștine (...). Această concepție a Trinității divine a filosofului grec (...) se găsește pretutindeni în religiile păgâne”;

5) Andrews Norton afirmă în a sa *A Statement of Reasons* (Expunere de motive): „Noi putem să reconstituim istoria funestei doctrine și să descoperim originea sa nu în revelația creștină, ci în filosofia lui Platon (...). Trinitatea nu este o doctrină predată de Cristos și apostolii săi, ci o născocire datorată platonicienilor târzii”.

III. Dezvoltarea în timp a doctrinei Trinității

Iezuitul Edmund Fortman, pe care l-am citat mai sus, are într-un totuși dreptate atunci când afirmă că nu există dovezi biblice și istorice din care să rezulte că vreunul din scriitorii sacri sau anteniceeni (Justin, Ireneu, Clement din Alexandria, Tertulian, Hipolyt, Origene), „ar fi presupus măcar existența unei Trinități în Dumnezeu”.

Iată, spre exemplificare, convingerile câtorva dintre ei în această chestiune:

1) Justin (decedat în jurul anului 165 e.n.) era de părere că, înainte de-a veni pe pământ, Iisus a fost un înger ce fusese creat și care era „diferit de Dumnezeu care a creat toate lucrurile”. De unde concluzia lui Justin: Iisus îi este inferior lui Dumnezeu, căci „el n-a făcut niciodată decât ceea ce Creatorul (...) voia ca el să spună sau să facă”;

2) În chip asemănător, Clement din Alexandria (mort în jurul anului 215 e.n.) vorbea despre Iisus în existența sa preumană ca despre „o creatură”, convins fiind că Fiul urmează „imediat după Tatăl - singurul care este omnipotent”, dar că nu este egal cu Tatăl;

3) La rândul lui, Tertulian (mort în jurul anului 230 e.n.) promova adevărul despre supremația lui Dumnezeu: „A fost un timp când Fiul nu a existat (...). Înainte de orice

lucru, Dumnezeu era singur”.

Primul mare pas înspre formularea și constituirea Trinității se face de-abia în anul 325 e.n., an în care împăratul Constantin i-a convocat pe toți episcopii la Niceea. Firește, n-au participat toți, ci doar o parte (circa 300)...

Sinodul (Conciliul) de la Niceea a fost convocat și prezidat de acest împărat păgân (s-a convertit la creștinism de-abia în amurgul vieții) în exclusivitate dintr-un calcul politic: Vedea cum ideea potrivit căreia Iisus este Dumnezeu, idee combătută cu argumente biblice de adversarii tot mai înverșunați, tinde ca prin divizare religioasă să devină o amenințare pentru unitatea imperiului său.

Însăși convertirea sa, ne înștiințează Henry Chadwick în lucrarea *The Early Church* (Biserica timpurie), n-a fost un efect al favorii divine, „ci un calcul al unui conducător militar”, care după ce - la fel ca tatăl său - o viață întreagă s-a închinat soarelui invincibil, ajunge ca înainte de moarte să creadă că „victoria în luptă a fost un dar de la Dumnezeul creștinilor”.

Din *Encyclopedia Britannica* aflăm că împăratul Constantin „a condus în mod activ discuțiile și a propus (...) formula esențială care avea să exprime relația lui Cristos cu Dumnezeu în crezul adoptat de conciliu, și anume: «de aceeași substanță cu Tatăl»”.

Ce mai conta că, intimidat de împărat, cei mai mulți dintre episcopi au semnat crezul împotriva voinței lor, din moment ce scopul urmărit de Constantin a fost atins?!

Dar cum episcopii reuniți la Niceea s-au pronunțat oficial doar asupra naturii lui Iisus și cum discuțiile pe această temă au continuat zeci de ani, împăratul Theodosiu a convocat în anul 381 e.n. Conciliul de la Constantinopol, în vederea stabilirii „formulei” de bază a Trinității.

Într-adevăr, acest conciliu a plasat Spiritul Sfânt pe aceeași treaptă cu Dumnezeu și Fiul, dând astfel Trinității posibilitatea să-și facă apariția în lumea creștină.

Cum nu toată suflarea creștină a acceptat Trinitatea după Conciliul (Sinodul) de la Constantinopol (mulți dintre oponenți au constituit obiectul unor violente persecuții!), a trebuit - ne informează *The Encyclopedia Americana* - să treacă secole pentru ca Trinitatea să dobândească o formulare precisă prin simboluri sau crez: „Ideea de Trinitate a ajuns la deplina sa dezvoltare în Evul Mediu, în Occident, când scolastica a început s-o explice prin intermediul filosofiei și psihologiei”.

Nota 1: Învățătura trinitară a primit o formulare precisă în *Crezul atanasian*, Atanasie fiind acel preot care l-a susținut pe Constantin cu ocazia Sinodului de la Niceea. Respectivul crez spune:

„Noi venerăm un singur Dumnezeu în Trinitate (...): Tatăl este Dumnezeu; Fiul este Dumnezeu; Spiritul Sfânt este Dumnezeu, dar nu există trei dumnezei, ci un singur Dumnezeu”.

*

Întrucât aproape în unanimitate specialiștii sunt de părere că acest crez n-a fost conceput de Atanasie, în *The New Encyclopedia Britannica* (Noua enciclopedie britanică) se poate citi: Biserica din Orient n-a avut cunoștință despre acest crez înainte de secolul al XII-lea. Începând din secolul al XVII-lea, bibliștii recunosc că acest simbol nu se datorează lui Atanasie (mort în anul 373), ci el a fost redactat probabil în secolul al V-lea în sudul Franței (...). Se pare că influența acestui crez s-a făcut simțită în secolele al VI-lea și al VII-lea în sudul Franței și în Spania. Biserica din Germania l-a integrat în liturgia sa în secolul al IX-lea, iar cea din Roma puțin mai târziu”.

Iar în lucrarea *Origin and Evolution of Religion* (Originea și evoluția religiei), E. W. Hopkins ne spune pe șleau căror considerente se datorează faptul că a fost nevoie de secole pentru ca Trinitatea să fie acceptată de întreaga creștinătate: „Definiția ortodoxă a Trinității, care sfârșește prin a se impune, a fost prin esență rezultatul preocupărilor politice ale bisericii (subl. mea, G.P.)”.

Nota 2: Marea schismă din anul 1054 a separat nu doar Apusul catolic de Răsăritul ortodox, ci și Trinitățile adaptate la necesitățile celor două Biserici întărite de orgolii: În Trinitatea catolică Spiritul Sfânt porcede de la Tatăl și de la Fiul, pe când Duhul Sfânt din Trinitatea ortodoxă porcede numai de la Tatăl!

IV. Trinitatea - o noțiune derutantă pentru mintea omului

Dacă Biserica catolică și cea ortodoxă au puncte de vedere aproape identice asupra Trinității (doctrină fundamentală a creștinismului; Dumnezeu triunic după formula crezului atanasian, cu persoane eterne, egale, necreate și omnipotente), nu același lucru se poate spune despre cei mai renumiți ebraiști, eleniști și latiniști, ei cu toții declarându-și neputința de-a o explica în mod clar.

Aceasta fiind starea de lucruri, *The Encyclopedia Americana* declară Trinitatea o noțiune care „depășește înțelegerea omenească”.

Neputințoși în fața acestei noțiuni sunt nu doar laicii, ci și clericii. Astfel, deruta clericului Eugene Clark fiind totală, el se dă bătut în plan rațional și sfârșește prin acceptarea conceptului: „Dumnezeu este unul și Dumnezeu este trei. Dat fiind că în cadrul creației nu există ceva asemănător, nu putem înțelege acest concept; nu putem decât să-l acceptăm”.

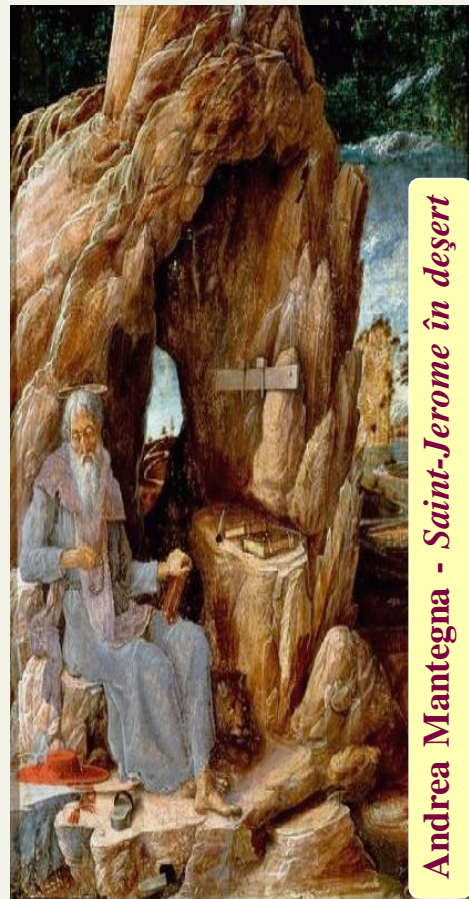
Cardinalul John O'Connor pune imposibilitatea înțelegerii noastre pe seama unui „mister profund”, iar papa Ioan Paul al II-lea, la rândul său, amintește de „inexprimabilul mister al Dumnezeului unic în Preasfânta Trinitate”.

Poziția teologului catolic Hans Küng la acest capitol este atât de tranșantă, încât în lucrarea *Christianity and the World Religions* (Creștinismul și religiile lumii), el pur și simplu face răspunzătoare (în parte) dogma Trinității de etichetarea rezultatelor ale bisericilor printre popoarele necreștine. Căci, după părerea lui, „musulmanii, mai precis cei puțin informați, nu înțeleg, pur și simplu, cum n-au înțeles nici evreii până în ziua de astăzi, care este esența Trinității”. Și mai departe se întreabă și întreabă: „De ce să se adauge ceva la singularitatea și la unicitatea lui Dumnezeu, numai pentru a dilua sau infirma conceptul de singularitate și de unicitate?”

N.B. Poate că din una din cauzele reale care a contribuit decisiv la generarea conceptului de Trinitate este aceea că în Scripturile ebraice cuvântul 'eloh'ah (dumnezeu) are la plural două forme: 'elohim' (dumnezei) și 'eloheh' (dumnezei ai...). Dar aceste forme, cu o foarte posibilă influență egipteană, nu indică nicidecum o Trinitate. Din următoarele două motive:

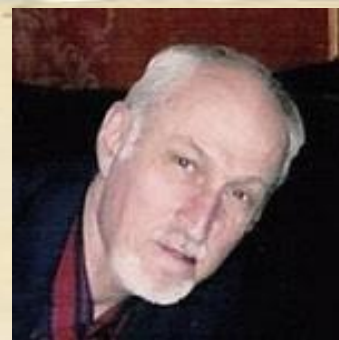
1) Se referă la Dumnezeu și se traduc prin acest singular;

2) Această întrebuintare corespunde unui plural numit de gramaticieni *plural al maiestății*, prin care se reflectă suma puterilor manifestate de Dumnezeu.

Andrea Mantegna - Saint-Jerome în deșert

Boris MARIAN

Borismarianisme

Puterea cuvintelor

Preferăm de multe ori cuvintele, unei dragoste adevărate.
 Dezvirginarea este un proces mecanic, dar câte crime
 și dezbinări nu s-au produs din cauza unui amănunt anatomic?
 Cum să te uit? Uiți pe cine vrei să uiți și chiar reușești.
 Este imposibil să nu te gândești la ceva, la cineva.
 Dar cuvintele nu ajung.
 Miezul nopții, începe dansul vrăjitoarelor,
 cine nu le cunoaște să doarmă liniștit.
 Cine nu știe că iubirea este o boală? Prea puțin cercetată, fără
 antidot. Nici scrisul nu o vindecă, o agravează.
 Încerc să scurtez timpul, pedalez mai repede,
 timpul se îndepărtează la linia orizontului, chipul tău
 o să apară în vis, cu o lacrimă pe obraz, sorb această lacrimă.
 Dimineața vom fi pe o ramură din Pomul Vieții,
 Pomul Păcatului. Murim în zorii fiecărei zile spre a reînvia
 la miezul nopții.
 Îți plac florile, mie îmi place parfumul tău, ne potrivim
 ca un pumnal de argint într-o teacă de aur.
 Vănam poemul, iar el aleargă noaptea de nebun, apoi, brusc,
 dau de tine, te scalzi în lacul luminat de lună, complicea lună,
 un căprior ne păzește iubirea.
 Miezul nopții place liliecilor, bufnițelor și poezilor.
 Atunci scriu pe pielea ta fină, cu buzele scriu,
 cu vârful degetelor, mă încordez ca o vioară,
 cuvintele devin acorduri și tremoluri tânguioase,
 sub un arcuș vrăjit, există un demon al iubirii fără sfârșit.
 Apocalipsa va fi o victorie a dragostei fără opreliști,
 ne vom întoarce în Rai, fără veșminte,
 dar mult mai depravați decât Adam și Eva.
 De ce este trupul femeii plin de mister?
 Este o revoltă față de castul Dumnezeu.
 Înaintea cuvintelor a fost iubirea, iar după moartea cuvintelor,
 tot iubirea ne va lega pe veci.
 Cum o fi fost dragostea Venerei?
 Depășește imaginația mea.
 În Pantheon au pătruns ființe vii,
 marii morții așteaptă un sărut să fie treziți la viață.
 Inima ta a început să bată în mine.
 Nu-mi este somn, cu tine aș fi mereu treaz
 până la ultima suflare.

Boris Anti-sentimente

Sentimentul că ești iubit nu întrece nici o altă fericire.
 Banal, dar adevărat.
 Culturism, naturism, prostii.
 O poezie bună, o iubire, da, prelungesc viața.
 Trăiască viciile! Ele te fac să trăiești, altfel ești o plantă.
 O poezie, un vers pot fecunda ca albinele.
 Decât voce mare, o bună vocație.
 Într-un cerc nu intră decât prizonierii egolatriei.
 Ce înseamnă a fi universal?
 Nici pe Dumnezeu nu-L recunosc toți.
 Frunzele acoperă cerul, dar tot frunze rămân,
 deci ridică-te și privește.
 Într-un miez de noapte crâncen, mă-ntâlnii cu Edgar Allan Poe,
 versul lui, cum să nu plângem? Corbul său, domn peste hău.
 Roua nu cade din cer. Este un dar pământesc.
 Din cer cad păsări moarte, bombe și deșeuri din avioane.
 Curenți cristalini ai Mediteranei în ochii omului nordic.
 Pe valurile calme cum lunecam la vale, Arthur Rimbaud cu mine
 ne întreceam în plâns, copil pervers, Poetul,
 avea grijile sale, eu pe
 Corabia beată, tînând catargul strâns.
 Nesomnul ca procuror, mi-a spus cineva.
 Pielea fină a mestecănelui, obraz de copil, devine brusc aspră,
 se destramă, frunzele tremură.
 Mormintele, monumentele eroilor și martirilor ar trebui să fie
 modeste pentru a se deosebi de cele dedicate nulității.
 Ce-i poți spune unei ființe de care te-ai îndrăgostit pe loc?
 Nimic.
 Ești mut ca o carte închisă.
 L-ați întrebat pe Kafka de ce nu este vesel? Dar pe Rimbaud,
 dar pe Lautreamont? Veselia nu este decât aspectul de suprafață.
 Pot să râd de mine, de fanfaroni, dar niciodată de infirmi,
 bolnavi, idioți din naștere.
 Profunzimea nu se caută, ea este sau nu este,
 ca un crater de vulcan ascuns.

Elena BUICĂ
(Canada)

Paștele de foc de la Costești

Sărbătorile de Paști vin întotdeauna cu bucurie pentru oameni, dar o întâmplare ne-maiauzită a făcut să fie un Paște de foc. Mi-a amintit-o un prieten din adolescență, care zilele trecute m-a sunat la telefon. Refugiat cu părinții din Basarabia în comuna mea natală, mi-a povestit câte ceva din primele impresii despre oamenii Țigăneștiului de Teleorman în mijlocul cărora poposiseră în preajma sfințelor Paști. A fost impresionat de felul cum oamenii trăiau adânc o întâmplare cutremurătoare, chiar dacă trecuse mai mult de zece ani și nici nu se întâmplase în satul nostru, ci la ceva distanță, în comuna Costești din județul vecin, Argeș. Imediat mi-am amintit, că în vara trecută și eu auzisem un ecou al acestei întâmplări dăinuind peste două generații. Era un blestem al unei bătrâne aruncat cu năduf vecinului de după gard cu care se afla în vrășmășie: „Dea Domnu’ să trăiești ca popa din Costești”. Astfel au reînviat povestirile auzite în copilărie despre acea terifiantă întâmplare.

În 1930, ziarele vuiiau anunțând o știre care avea să îngrozească nu numai România, ci întreaga omenire. În ziua de 18 aprilie a ars biserica din comuna Costești împreună cu 118 suflete, dintre care 100 erau copii.

În acea zi, Vinerea Mare, peste sat se lăsase amurgul calm, fără să prevestească nimic rău. Viața pulsa în liniștea acestui senin al înserării de primăvară. Suflarea satului, cu mic cu mare, după obiceiul străbun, cu haine noi, se pregătea să meargă la biserică, n-aveau cum să-și închipuie că în curând vor fi zguduți din temelii. Copiii, în mână cu o lumânare îmbrăcată în flori, păseau cuviincios spre biserică, fără să-și închipuie că acești pași îi duc spre o moarte cumplită. Pășeau cu sufletul plin de bucurie că vor cânta Prohodul Domnului.

Biserica era mică și veche, de peste 200 de ani, construită din lemn, cu o intrare joasă, pentru care trebuia să te apleci ca să pătrunzi înăuntru și cu ușă deschizându-se spre interior. În biserică, neputând încăpea toți oamenii, au intrat numai copiii, înghesuindu-se cum au putut, iar cei mari au stat afară, cât mai aproape de biserică pentru a asculta Pro-

hodul. Lumina nu putea pătrunde prin micuțele ochiuri de geam zăbrele și singura sursă de lumină era cea venită de la lumânări. O lumânare și-a întins flacăra până la o coroană de celoid. Dascălul a stins-o cu palmele, dar o scânteie a urcat în pod și, în scurt timp, limbi de foc se înălțau uriașe deasupra bisericii văzute și de la 10 kilometri distanță. A început un vacarm greu de închipuit în care țipetele disperării erau înfiorătoare. La ușă s-a creat busculadă, copiii n-au mai putut ieși, iar părinții de afară, în marea lor disperare, bulucindu-se unii peste alții, au blocat ieșirea. Au urmat scene apocaliptice. Părea că Iadul a coborât pe pământ. Văzduhul s-a umplut de țipetele de groază ale părinților înnebuniți de spaimă și ale copiilor, chemându-și părinții să-i salveze. Au rămas acolo încercându-se de fum, zbatându-se și răcnind de durerea cărnii care sfârâia arzând. Vacarmul parcă a durat o veșnicie, dar în curând țipetele copiilor au încetat, doar trupurile încă mai continuau să se zvârcolească în spasme. Mirosul de carne de om arsă a început să se răspândească pe mai mulți kilometri. Într-o jumătate de oră focul mistuise totul. Când au venit, peste două ore, pompierii din Pitești au găsit un morman de corpuri încolăcite unele peste altele, care încă mai fierbeau în mistuirea jarului. Un singur tânăr a putut pătrunde înăuntru și a povestit apoi grozăvia pe care a văzut-o, dar după două luni a murit și el din cauza arsurilor. A descris imagini terifiante, copiii în chinurile flăcărilor, preotul încă viu, în picioare cuprins de flăcări strigând: „Doamne, Tu ai murit pe cruce, eu mor pe altarul Tau”. În dimineața următoare, la câteva ore după foc, preotul Dumitru Vișinescu, a fost găsit carbonizat. Sub brațele lui se afla unul dintre fiii săi, de 11 ani, pe care încercase să-l salveze din flăcări. Ca printr-o minune, Sfânta Evanghelie a fost descoperită întregă, sub preot, fiind afumată doar pe margini. Preotul acesta L-a slujit pe Dumnezeu până în ultima clipă. Acum, Evanghelia se află la Muzeul Național.

Copiii carbonizați, scoși din cenușă, au fost înținși în curtea bisericii pe două rânduri la căpătâi cu părinții lor, adevărate monu-

mente ale durerii.

Din presa vremii care ne-a lăsat mai multe mărturii, redau un scurt citat: „O femeie își pierduse toți cei cinci copii ai săi. Aliniase cadavrele pe iarbă, în ordinea vârstei. Iaca pe Ancuța, spunea ea, asta e Mărioara, el e Nicolae. Ancuța nu avea cap, o bucată din șira spinării ieșea din gulerul bluzei. Marioara avea numai craniul. Nicolae avea țeasta capului spartă, fără creier. Și femeia se silea, în halucinația ei, să dovedească cu fotografiile aduse de acasă că aceia și nu alții sunt copiii ei”.

Înmormântarea a avut loc în a doua zi de Paști și a fost susținută financiar de autorități.

Multe zile au răsunit strigatele de jale ale întregului sat rămas fără copii, până când treptat oamenii s-au istovit plângând. S-a așternut apoi o tăcere grea, apăsătoare și orice activitate a încetat. Timp de mulți ani, la Costești, horele satului sau cele tradiționale în duminica Paștelui, nunțile sau alte petreceri s-au ținut în satele vecine.

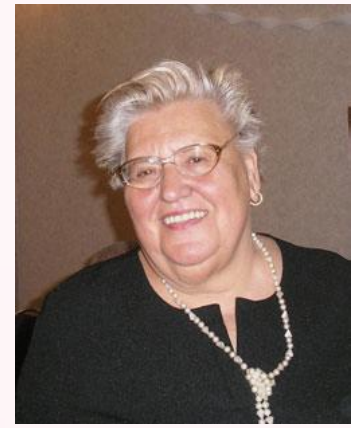
E lesne de înțeles că această tragedie din Costești a făcut înconjurul pământului. Au venit ajutoare din toată țara și din întreaga lume. Regina Maria și principele Mihai au venit la înmormântarea celor dispăruți.

Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a hotărât ca în fiecare luni după Paști să se facă pomenirea celor arși în biserică din Costești.

Pe locul tragediei s-a ridicat imediat o capelă, iar în 2003 s-a construit o biserică mică din piatră, iar locul unde a fost biserica de lemn este împrejmuț cu un garduleț. După cinci ani, oamenii aveau o biserică nouă și încăpătoare.

Astăzi sunt din ce în ce mai puțini oamenii care-și mai amintesc această tragedie. Ar fi un mare păcat să lăsăm să cadă sub pecețile uitării această întâmplare, care a atins fibra cea mai sensibilă din străfundul inimilor omeștești, motiv pentru care am așternut cu emoție aceste rânduri.

Închinându-le și lor un gând, ne vom petrece Sfintele Sărbători ca în toți anii în pace și liniște, rugându-ne ca Cel de Sus să ne ferască de urgii care pot veni și din senin și trimițând o urare creștinească tuturor semenilor noștri: HRISTOS A ÎNVIAT!

Dan LUPESCU

Romulus Cojocaru – Patriarhul danubian

Mare e moartea, peste măsură, / Suntem ai ei cu surâsul pe gură... - acest distih memorabil al marelui poet de limbă germană Rainer Maria Rilke îmi revine în minte ori de câte ori îmi reamintesc incredibil de luminoasa zi în care l-am condus pe cel din urmă drum teluric pe Marele Maestru Romulus Cojocaru.

S-au dus, iată, deja cinci ani. Nu-mi vine să cred nici acum că a plecat dintre noi.

Oltean nepereche. Mic la stat, mare la sfat. De fapt, de talia lui Constantin BRÂNCUȘI, Titanul din Hobița, născut a doua oară la Craiova, răsădit o jumătate de secol la Paris.

Dacă BRÂNCUȘI a întors sculptura mondială la obârșii, la izvoarele primordiale, ciopind himeric lumina, dezghiocând, revelând omenimii esența condiției umane, lamura făpturii divine a stării de zbor întru care ne desăvârșim trecerea/petrecerea pe Pământ -, Romulus Cojocaru a dat românilor, românismului și panromânității impulsul extrem de viguros, traco-geto-dacic, de a nu-și uita rădăcinile, de a se întoarce mereu și mereu la valorile tradiționale ale satului oltesc, veghindu-i veșnicia, pentru a nu ni se pierde urma în istorie, ca neam, ca popor de-o vârstă cu lumina.

Cunoscut mai întâi ca poet, dar și ca autor de romane polițiste, Romulus Cojocaru s-a impus, în deceniile de la cumpăna mileniilor al doilea și al treilea, printr-un ciclu românesc ce a atras atenția criticii literare prin originalitatea scenariului epic și prin duhul oltesc al scriiturii.

Este vorba de *Ristea împărat* (Editura Scrisul românesc, distins cu premiul Uniunii Scriitorilor, în 1984), *Împărat* (Cartea Românească, 1985) și *Nunta* (volum publicat la

sfârșitul anului 1986), urmat de altele două, reunite cu toate în ciclul de o cuceritoare prospețime *Gura satului*.

În finalul primului său capitol, *Nunta* cuprinde una dintre cheile fundamentale ale viziunii epice a scriitorului: „*Satu e sat și e făcut din lume și, dacă e făcut din lume, lumea e ca lumea, vorbește, că de!, de aia e lume. Cum ar fi aia să fie satu mut, să nu se mai audă nimic prin el? Ar fi ca și cum ar intra lumea în pământ și asta nu se poate...*”. Cuvintele aparțin unuia dintre personaje, dar ele exprimă, evident, și crezul naratorului - pe care, surprinzător, Romulus Cojocaru îl exclude din paginile romanului său, excluzând, totodată, comentariul epic.

Este una dintre izbânzile semnificative ale scriitorului, cu atât mai mult, cu cât cititorul - furat de galopul acțiunii epice, orchestrată polifonic, fiecare episod fiind narat în mai multe variante, din mai multe unghiuri de vedere, prin voci diferite, fie ale unor martori oculari, fie ale unor ...colportori de mână a doua sau a treia, care filtrează prin grilă proprie cele văzute ori numai auzite - nu rămâne nici un moment cu senzația că autorul nu s-ar afla printre personaje.

Inspirat, așadar, din lumea satului oltesc, romanul *Nunta* - ca și întregul ciclu românesc *Gura satului* - se constituie într-o derulare antrenantă de întâmplări și vorbe, într-o succesiune accelerată de „ziceri” și roluri (un personaj = un rol!), după o tehnică aidoma celei cinematografice.

Totodată, structura prozei lui Romulus Cojocaru amintește de aceea a *Decameronului* (minus solemnitatea specifică lumii investigate de scriitorul italian) și a *Hanului Ancuței* (dar fără ceremonialul patronat de comisul Ioniță, cel ce amână mereu povestea sa fără pereche) - adaptată ritmului, de viață, de spirit, specific unui ținut prin excelență meridional! Oltenia.

Fraza este scurtă, iute ca un șfichi de bici, deseori sincopată, cu treceri neașteptate spre detalii ce par să nu aibă legătură imediată cu cele povestite. Este o lume bine înrădăcinată în tradițiile sale, dar care „adulmecă” neconținut întâmplările prezentului, eveni-

mente ce vor veni.

Fiecare personaj trăiește cu convingerea că se află permanent în centrul acestei lumi, captivată de sentimentul spectacolului, prăgătindu-l, așteptându-l, trăindu-l cu ardoare, fără a se sfii să-l anticipeze, să-l comenteze cu detașare ori să ia atitudine demnă, francă, față de cele ce se întâmplă sau urmează să se întâmple.

Nerăbdarea de a spune tot (deși: „*O vorbă spusă nu mai e o taină*”), de a povesti cele văzute sau auzite („*Să vă spun și eu o poveste*” - formulă ce revine adesea), de a-și da cu „presupusul”, dublată de situarea pe poziția așteptării („*Om trăi și om vedea*”) ori de câte o reacție onomatopeică („*Hă-hă-hă!*”), ascunzând înțelesuri multiple: detașare bonomă, ironie înțelegătoare, causticitate neiertătoare și, nu rareori, teamă deghizată, definește personajele romanului. Personaje care, sub presiunea evenimentelor, a timpului, vor să spună totul dintr-o răsufare, naratorul așezându-le sub pecetea *zicerii* neîntrerupte, înfrigurate, a unui inspirat „carnaval” al vorbelor de duh.

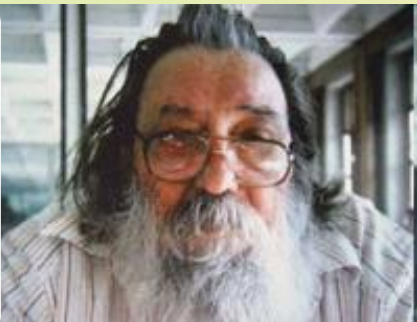
Plasticitatea, savoea limbajului oltesc - indiferent dacă „ritualul” comunicării are loc peste gard, pe uliță, ori în „cluburile”, deloc englezești, ale lui Vian, Percitoru sau Cafădaru, spații de contempla-re, de reverie și, după caz, chiar de înfruntare - sunt valorificate inteligent de Romulus Cojocaru, căruia îi reușește, astfel, și o dificilă operație de „arheologie lingvistică”, în genul celor întreprinse de Ion Marin Iovescu, în prozele sale, sau mai ales de Marin Sorescu, în ciclul poetic, de o frapantă originalitate, „La Lilieci”.

xxx

Prin trecerea intempestivă la cele veșnice, scriitorul Romulus Cojocaru ne-a văduvit de scâpărările tainice ale minții sale sclipitoare, de noi și eclatante cărți pe care le trăia, care-l locuiau și pe care le-a luat cu sine, în dar pentru confracții ce trecuseră Styxul și-l așteptau cu vești fragede și vorbe de duh oltesc: Nichita Stănescu, Marin Preda, Marin Sorescu...

Caldă îmbrățișare stelară, Maestre!

Romulus Cojocaru

Mariana ZAUATI GARDNER
(Anglia)

Poèmes

Mi-été

Calme, est la chaleur huilée
Qui sillonne la surface de la mer
À Southwold, le point le plus Est de l'Angleterre

Des collines de chaises-longues
Brisent la vue des cabanes au long du littoral
Qui s'ondulent dans les couleurs de la mer

A travers les rayons du soleil
La dentelle rose à motifs cherche la sagesse
Des mouettes qui découpent l'air en boucles fortes.

Sur le quai, le compte à rebours en forme de baignoire
Sonne l'heure et la demi-heure Pendant que ses roues tournent
avec la chansonnette de l'eau propulsée

Pas de retour pour les mamans habillées
Aux couleurs de l'azur
Tandis que leurs progénitures gorgent l'eau gazeuse réfrigérée

Épuisés sur les chaises-longues ouvertes
Hommes, femmes et enfants s'évadent à la sieste
Pendant que le ciel rougit encore plus espiègle

Pour les ombres mouvantes et les vagues cachées
Tout est comme d'habitude; au long de la jetée
Des pêcheurs amateurs scrutent l'horizon

Le ciel blanchit son bleu
Sur le labyrinthe d'hommes, femmes et enfants
Assis sur des chaises-longues à motifs animaliers

Ils n'ont rien à faire, sauf de se reposer et acheter
Des seaux, des pelles et des barquettes de frites
Contre les cuirassés des mouettes

La photographie

L'automne dernier, une décision a été prise:
la silhouette en culotte et bottes en peau de vache
dont la maison se trouvait à la fin de la route
en descendant la colline mouillée en riz

Dégingolé à la distance, bruit de poids lourds
creuseurs qui étaient sur le point d'écraser
la confusion de l'horizon naturel
où les fossés rauques marquaient l'eau dure

dans la chaleur de midi le flou métallique de son fusil
s'est arrêté à la mi- air sous les mangeoires balancées,
les nuages endormis et les corbeaux silencieux
dans la photographie oubliée de l'an dernier

J'écris

quand il pleut, des bluets écrasés,
entourent les murs tapissés de mon bureau
dans mes rêves d'hommes nus

où les yeux des chevaux descendent
d'un tableau au-dessus de mon bureau piédestal
acheté à l'Exposition d'Art Equestre à Holt
à la fin de l'automne dernier

observés par des secrets verrouillés, serrés
dans l'un des tiroirs où
le jeu de bagatelle repose abandonné.

Une autre façon de passer sa journée

J'attends que la lagune se sèche
et que la pluie déchire les canaux

J'attends que l'arc-en-ciel plonge dans les eaux
embrassant l'écorce des arbres

J'attends que les racines explorent les troncs d'arbres flottant
et les empreintes de la marée

J'attends que les roussettes étirent
à travers la forêt d'images mourantes.

J'attends que les mouettes étirent
les nuages de pluie sur les rochers de couleur ocre.

Vanité

Haut les rames, bas les rames
La Reine des marais
ne peut pas dormir
Elle flotte réveillée
à travers le labyrinthe des canaux

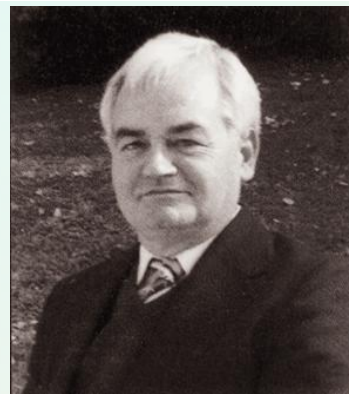
Haut les rames, bas les rames
La Reine des eaux à la couleur verte ardoise
explore la beauté des maisons en tuile
La Reine des bêtes âgées
glisse, rôde et s'en vole
à travers les places, les palais et les marées

La montée des marées, la descente des marées
La Reine de la Mer d'Argent
guide les arches et les colonnes
la Reine des ténèbres
se réfugie sous la voûte les ponts
à travers des rêves dans le vent

Cornel BARBORICĂ

LEGENDE APOCRIFE

1. Prolog

- Fiu bun, om nebun, unde mergi?
 - Sus.
 - Sus? Ce-i acolo?
 - Speranța.
 - Departe
 - La un pas de moarte.
 - Moartea tu cauți?
 - Viața.
 - Și de cine fugi?
 - De-nghet, mamă Dochia, de lup și de rele,
 de zilele grele, de ce-ai fugit și tu, de ce n-ai scăpat: de căpătat, de urgii.
 - Și n-am să te mai văd?
 - N-ai să mai vii îndărăt?
 - Am să stau ascuns în palat de omăt.
 - Cât?
 - Pân-o ieși soarele. De-o ieși. Atât.

2. Povestea Babei Dochia și a flăcăului curajos

- Babă Dochia, mamă Dochia, urc oile sus, mioarele, să pască ponoarele.
 Urc, dar cojoacele n-am să dezbrac, ce-ai făcut tu, n-am să fac, n-am să dezbrac cojoacele, am să-mi leg mai bine mijloacele.
 Tu te-ai bucurat prea devreme.
 Eu știu că tu n-ai știut.
 Pe mine m-așteaptă cale lungă până la colibă și strungă, cale bătută cu grindină, cale bătută cu zloată, cale bătută de ger.
 cale bătută de crivăț, cale bătută de cer.
 Mânia m-așteaptă, m-așteaptă pronia nedreaptă, zilele lungi ale facerii, ale prefacerii.
 Până voi pași în ziua a șaptea!
 - Nădăjduiești? Și singur cum ai să trăiești?
 - Nu singur. Cu zâne, cu Feți Frumoși, cu cai năzdrăvani, cu zmei, cu pitici și lei paralei, cu Statu-palmă-barbă-cot cu Păcală cel ce-ncurcă tot, cu Sfânta Vineri la fel păzit de cățele cu dinți de oțel și, mai ales, cu vrăjitoarele, descântătoarele, cu ursitoarele, răuvoitoarele-binevoitoarele, am să mă hrănesc cu rouă

și mere de aur.

- Om blestemat, te-ai născut din păcat!
 - Din dragoste.
 - Din suferință, zău.
 - Nu sufăr eu umblu mereu.
 - Și-n umblet găsești alinare?
 - Umbletul meu e așteptare.
 - Ai să aștepti mult?
 - Un veac ori șapte, cine știe?
 Ziua a șaptea când va să vie.

3. Povestea meșterului zidar

- Stăpâne, stăpâne, am venit la tine...
 - Ce dorești, străine? Îți e foame, pâine?
 - Pâine nu, stăpâne! Am obrazul supt și sumanul rupt...
 - Atunci aur, poate, bogății, de toate?
 - Aur nu, stăpâne, aurul e-aceilor ce trăiesc cu pâine.
 - Nu-nțeleg. De vrei vrerea să-ți dezleg, clar grăiește! Nu vrei nici pâine, nici alte bucate, nici aur, nici nestemate. N-am timp să te-ascult, mă grăbesc.
 - Vreau să trăiesc.
 - Ce vorbă!? Se trăiește cu aur și pâine. Ce poțești mai mult?
 - Viață.
 - Ți-a dat născătoarea
 - Ea mi-a dat brațe, picioare, ochi și urechi. Și suflet. Nu mi-e foame, nici frig. Sufletul mă doare de-mi vine să strig. El pierde de foame.
 - Sufletul? De foame? N-am auzit, zău.
 Du-te cu Dumnezeu!
 - Nu mă alunga, stăpâne! Am în priviri cerul și lună și soare, înalte stânci, prăpăstii adânci, întinderi domoale, albaștri brazi și holde sclipitoare, în urechi îmi răsună tăcerile eterne, biruitoare revărsări solemne...
 Brațele mele le vezi? Noduroase,
 Din păduri neguroase.
 - Bun. Și ce vrei de la mine?
 - Vreau un palat să-ți fac.
 - Am meșteri mari, o ceată.
 - Un palat ți-oi zidi, cum n-ai văzut vreodată.
 - Ai mai zidit palate?
 - E-ntâiul.
 - Nu se poate! Ai lipsă o doagă.
 Dar ai și haz, ce-i drept. Și eu. Ne potrivim.
 Treaba-i ușoară, hai să cădem la învoială.
 Bani nu-ți dau, meștere-strică.

Pădurea-i colea, piatră și pământ cât poțești. La treabă!

Oi veni să te văd când zidești.

Și au trecut ani după ani, veac după veac, căra meșterul bolovani, lespezi mari tăia din munte și le urca pe un alt munte.
 Așa, a mai trecut un veac și încă unul.
 Dar noaptea zidul se surpa de ziua înălța, vreunul. N-avea noroc la aste cazne fără de soroc.

Cu nebunii e bine să te ai bine și să râzi.
 Craiul venea uneori să privească și să rădă.

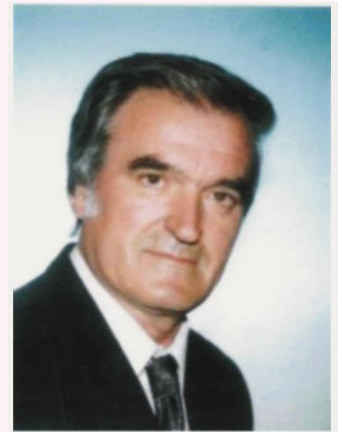
Și meșterul bolovani urca, bolovani pierdea, bolovani strângea și-mpingea.

Într-o bună zi a fost gata.
 S-a dus vestea cale de șapte poște.
 S-a strâns mulțimea, gloată s-a adunat.
 Au căscat ochii, s-au minunat.
 Atunci a strigat craiul de jos:
 - Hei, meștere mare, ziditor fără de asemănare! Ce-ai făcut, nu-i lucru curat.
 - Ba-i, stăpâne, prea curat, zidirea stropit-am cu sângele meu nevinovat.
 Ca să se lege.
 - Ce să se lege!? Tu ești bun de legat!
 E nebun. Ridicați schelele, să rămână acolo, să-l mănânce păsările cerului!

Și a început o nouă noapte.
 Meșterul a rămas singur.
 Iar singur? A rămas cu cerul, cu luna, cu stelele. Păsările cerului n-au ucis.
 Au adus apă-n cioc, merinde-ntr-un ghioc: boabă de grâu, boabă de mac.
 Albinele-au golit fagurii din stupi, vulturii și-au desfăcut larg aripile deasupra-i, când s-au pornit grindina, viscolul, ninsoarea.

După un alt veac și o altă zi s-a strâns iară mulțimea să vadă ce face meșterul. Nu l-au mai găsit.
 Doar jos, în vale, niște aripi de brad sfărâmate și lângă ele un izvor cu apă dulce, cântătoare, descântătoare.

Uasile LARCO

Zodia râsului

Jurământul

Sabina și Viorel sunt căsătoriți de cincisprezece ani. Rodul căsniciei lor, doi copilași, unul mai frumos decât celălalt. Un băiat și o fetiță. Băiatul seamănă leit cu mama, așa le potrivește Dumnezeu, iar fetița nu seamănă cu tatăl frățiorului ei.

Tata este constructor, execută amenajări interioare, după ce a căpătat experiență în străinătate vreo zece ani. Scumpa lui soțioară, acum este casnică, dar a lucrat și ea peste granițele țării noastre, tot un deceniu și în aceeași perioadă cu soțul ei, dar în localități diferite. Copiii au apărut în familia lor după întoarcerea în țară. Soții au revenit în locurile natale cu două priorități: doi copii și o vilă, adică o casă așa cum au văzut ei prin locurile pe unde au umblat. Copilașii nu s-au lăsat așteptați prea mult, iar vila este aproape gata, amplasată la ieșirea din localitate, la marginea orașului: aer mereu proaspăt, liniște deplină, departe de ochii și urechile vecinilor. Aici au doar un singur vecin, care este celibatar, pe nume Ursu.

Viața își urmează cursul, copiii cresc, iar vila este pregătită pentru a fi stropită cu agheasmă și cu șampanie. Ultimele finisări exterioare, straturi cu flori, grătarul din curte pentru mici și fripturi, alei betonate, gard înalt din beton și fier forjat, porți telecomandate, sonerie și așa mai departe. Se stabilește ziua sfințirii noii locuințe. Vin invitații, preotul, totul e pregătit pentru ceremonie. Toți sunt ochi și urechi. Dar, în timpul slujbei religioase, soțului, adică lui Viorel îi ajung la urechi, de undeva din spate, abia percepute, vorbele: „ce bine seamănă fata cu Ursu!”. Privește și Viorel mai atent la amândoi, vecinul Ursu fiind și el de față. Parcă seamănă, parcă nu. Se termină ceremonia, pleacă toată lumea, iar Viorel nu avea astâmpăr și deschide discuția:

- Sabina, am aflat că fetița nu este a mea!
- Ei, cum așa? Ce-ți veni!?
- Ascultă, spune-mi drept, fata nu-mi sea-

mână! Nu-i a mea! E a lui Ursu.

- Viorele dragă, ce-i cu tine? Cum să fie a lui Ursu? E a ta, a noastră.

- Nu-i adevărat! Am auzit ce vorbește lumea, iar acum observ și eu.

- Ce observi, dragă?

- Că fata nu este mea!

- Ei, cum așa? Mă jur că-i fata ta! E a noastră!

- Bine jură!... Nu așa, nu aici. Mergem la biserică, în fața preotului.

Merg la biserică, Viorel îi spune preotului despre ce este vorba, acesta acceptă înfățișarea, iar la întrebarea: „ai păcătuț cu Ursu, te-ai culcat cu el”, femeia răspunde hotărât: „NU!” Soțul mulțumit de răspuns, plătește duhovnicului pentru serviciu, o ia pe Sabina de mână și pleacă acasă.

După câteva zile, Ursu se întâlnește cu Sabina, care îl informase pe învinuit de jurământ și-o întreabă cum a jurat, la care ea zise: „Am jurat cum trebuia, că nu m-am culcat niciodată cu ursul. Dar, tot timpul m-am gândit la ursul din pădure nu la tine, dragul meu!”

Dreptate cu palme

Un cetățean, ajuns la oraș, se prezintă la un birou de relații cu publicul:

- Bună ziua! Am venit cu o cerere, sau mai bine spus, cu o reclamație, sunt din satul...

- Bine. Cu ce-ai venit?

- Cu trenul, iar de la gară cu tramvaiul...

- Azi nu am timp pentru dumneavoastră.

Veniți mâine! Pleacă omul, doarme în gară și revine a doua zi:

- Am venit azi, așa cum mi-ați spus ieri.

Am o cerere sub formă de reclamație, că nu se mai poate trăi cu vecinul meu și vreau...

- Bine, cu ce-ai venit?

- Numai cu tramvaiul, că am dormit în gară.

- Domnule, vedeți câte dosare am aici?

Nu am vreme, veniți mâine. Dar vedeți cum

veniți! Ați înțeles? Vedeți cum veniți!

Ascultător, ca tot omul educat de la țară, pleacă acasă și-i povestește nevastei sale că nu a rezolvat nimic la oraș.

- Înțelegi, bărbate? Ți-a spus bine, femeia: „vezi cum vii”!

În ziua următoare, se bărbiereste omul, că tot n-o făcuse de vreo patru zile, își ia pe el hainele cele mai bune, pe care le păstra pentru înmormântare, pregătește un coș de papură, punând în el o bucată de slănină afumată în podul casei lui, un boț de brânză, o sticlă de tescovină și vreo câteva cepe. La plecare, ia cu el și o damigeană cu vin, așa ca să-i țină de sete, că apa de la oraș, știe el, nu-i bună de băut. Se gândea că poate va fi nevoie să stea mai multe zile. Ajunge omul la biroul cu pricina, dar pe drum, fiindu-i sete, a tras din damigeană vreo câteva înghițituri. Deschide ușa biroului, după ce a stat, politicos, la rând, își scoate pălăria, privește timid prin birou, în care mai erau câțiva funcționari și, desigur, spre salariata pe care o ținea minte de data trecută și care, nici nu-și ridicase privirea spre el, pune lângă ușă coșul și damigeană, își drege zgomotos glasul, pentru a fi auzit, scoate cererea-reclamație din buzunarul de la haină, face doi pași și spune:

- Am ajuns...

- Știu. Te țin minte. Cu ce-ai venit?

De data asta, bărbatul, enervat și încălzit de aroma lui Bachus din damigeană, îi șterge doamnei cu pricina, o pereche de palme, sub privirile celor din jur. Doamna, disperată, cheamă un polițist, care îl ia pe petiționar de subsuori, îl scoate afară, luându-i și bagajele, întrebându-l ce s-a întâmplat.

- Păi, de trei zile plimb o cerere, iar doamna aceea mă tot amână, întrebându-mă cu ce-am venit...

- Și, cu ce-ai venit?

- Domnule polițist și dumneavoastră!!

- Stai calm, omule, s-o luăm încetșor: Ce ai în coș? Damigeană o văd.

- Slănină afumată, un drob de brânză, ceapă și o sticlă cu rachiu.

- Lasă-le aici lângă perete și spune-i doamnei de la ghișeu, că problema-i rezolvată, să-ți primească cererea, fiindcă ai venit la mine, așa cum trebuia să mergi la ea!

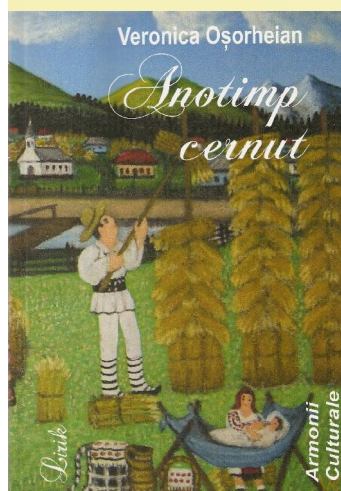
Gheorghe A. STROIA

Ancestralele doruri ale omului modern, manifestul necesarei întoarceri către rădăcini

Într-o lume tot mai frământată de nevoile existențiale, în care omul nu-și află pe deplin rostul ori locul, se manifestă - poate mai mult ca niciodată - acuta nevoie de liniște, de pace izvorâtă din suflete, de calm. Omul modern, eternul împovărat al vremurilor pe care le parcurge, își riscă existența, sănătatea - poate și viața - invocând neîncetat lipsa de timp. Deși mai există (încă) un timp al căutării și un timp al descoperirii, a dispărut - în totalitate - timpul regăsirii, al reîntâlnirii cu sine. Nu mai este timp pentru introspecții, pentru „reconfigurări” ori „reconstrucții” spirituale. Este timp doar pentru o goană nebună după himere, o goană nebună a strămutării pe alte și alte meleaguri, din nevoia - să zicem - de aflare a echilibrului ori a bunăstării mult râvnite. Ori, este foarte greu de crezut că un om care nu-și află rostul pe pământul din care-și trage seva, își va afla vreodată liniștea sau rostul pe pământul care-l adoptă și care, cu certitudine, îl va socoti, întotdeauna, fiu vitreg și nu odor de sânge.

Contrară tuturor prezumțiilor

de vinovăție ale omului modern, răsare - precum razele soarelui de vară, peste miriștea de aur, precum briza de prospețime a unui vânt amurgit, prevestind nașterea Lunii - cartea poetei **Veronica Oșorheian: Anotimp cernut** (Ed. Armonii Culturale, Adjud - 2011). Și, se poate spune *poetă* - fără nicio umbră de îndoială - în special prin aducerea în actualitate a brizelor de aer proaspăt și curat, sosit din locul de naștere al veșniciei - de la sat, așa după cum marele Lucian Blaga scria: „*Copilo, pune-ți mâinile pe genunchii mei./ Eu cred că veșnicia s-a născut la sat./ Aici orice gând e mai încet./ și inima-ți zvâcnește mai rar./ ca și cum nu ți-ar bate în piept./ ci adânc în pământ undeva./ Aici se vindcă setea de mântuire/ și dacă ți-ai sângerat picioarele/ te așezi pe un podmol de lut.*” Împletind sinergic energii arhaice (pure, curate, înălțătoare) cu energiile omului modern (dorul, nevoia de liniște și echilibru), *Anotimp cernut* poate fi considerată o veritabilă monografie în versuri, a satului ardelean, o frescă lirică, ce redă prin culoare și sentiment, valorile satului tradițional, tocmai din această ardentă nevoie de întoarcere către origini.

Cu un vers inspirat, indiferent de rima ori ritmurile sale, Veronica Oșorheian, încearcă - și cu certitudine reușește - să readucă în atenția omului modern, obiceiuri, cutume, credințe, legende, într-un cuvânt - valori, poate de mult trecute în uitare dar, care fac parte integrantă din spiritualitatea poporului român. Versurile se împletesc într-un ciclu natural al anotimpurilor, sugerând ideea de

liniște și echilibru, de integrare a valorilor satului românesc în planul divinității și deplina armonie inspirată de aceasta. Apare astfel ciclul anotimpurilor, fiecare purtător de bogăție și răsplată, fiecare aducând culori proprii, în deplină consonanță cu trăirile simple ale țaranului român. Așa cum se sublinia în prefața și în postfața cărții, este vorba despre țaranul român care, prin truda lui, zămislește valori morale și spirituale, creează valori materiale care devin vremelnice - rezistând probei timpului. Este vorba despre acel țaran, exponent al culturii și civilizației române, din care se trag toate marile personalități ale culturii române - fără îndoială. Practic, este reinventată, ori mai bine-zis regândită, noțiunea de țaran și țărănime. Transpare astfel ideea de Românie profundă, pozitivă, valoroasă, ce-și află rostul undeva adânc înrădăcinată în sufletul omului simplu, care a știut să convertească acțiunile sale în valori perene ale neamului său.

Noblețea versului - îmbrăcat în straie populare - rezidă și în frumusețea obiceiurilor ancestrale redade de poetă. Se manifestă aici - în vatra nemuritoare a satului - claca, hora, botezul, nunta, zămislirea, precum și muncile câmpului, devenite valori rituale în perfectul echilibru al omului cu natura: semănatul ori culesul roadelor - jertfele brațelor trudi-toare. Așa după cum era normal, ca o păstrătoare și cercetătoare a filonului popular românesc, Veronica Oșorheian împărtășește cu generozitate ideea că orice strămutare aduce cu sine suferință și, implicit, durere. Că locul

fiecăruia este pământul zămislirii sale, că locul omului este în patria sufletului: „*După rosturi și liniște/ Străbatem lumea largă./ Până ostenim./ Rosturi, mai găsim./ Dar liniște/ Nu-i decât acolo./ Prin locuri străbune./ De unde venim... Mă credeți/ Că liniștea are țara ei./ Acolo, la țară?*” (**Veșnicia anotimpurilor**). Poeme care prin liniștea și frumusețea inspirată de nesfârșitele hotare ale satului românesc, seamănă - prin consonanță, profunzime și mesaj - cu poeziile nemuritoare ale lui Coșbuc sau Octavian Goga. Alte poeme (în care există un profund filon meditativ liric) sunt desprinse, parcă, din înțelesurile profunde ale poeziilor lui Lucian Blaga - poetul meleagurilor ardelenene, crucificat și sanctificat în sufletele concetățenilor săi.

Neliniștea resimțită de creator în fața efemerității creației sale, se naște din întrebări, în aparență, fără răspuns: „*Căci, nu întotdeauna vin ploile, la vreme./ Și țolul de omături nu e destul de gros./ În nopți târzii și line, bietul poet se teme/ Și se întrebă-n sine: ce scrie-i de folos?*” (**Vis îndoielnic**). Probabil că răspunsul la această întrebare și-l dă tot autoarea, din nevoia intrinsecă a de-și confirma rostul, prin actul creator în sine: „*Când bumătatea/ Și dragostea./ Credința și harul/ Umplu paharul/ Unui poet./ Preaplinul acesta/ Se varsă ca mierea./ Nutrind, fericind / Singuraticie inimi/ Năpădite în amarul/ Mai amar decât fierea*” (**Poetii**). *Anotimp cernut* este o veritabilă carte de versete psaltice, în care sufletul își cântă doi-

na, își jeleşte neamul, se bucură cu zâmbetul horei sau se transformă în sacra troiță de la răscrucele drumurilor de țară. Cu certitudine, poemele Veronicăi Oșorheian îi vor inspira cititorului liniștea mult-așteptată, vaporizându-se în picuri de timp peste rănilor sufletului, vindicate de balsamul duos al cântecului de leagăn ori al poveștii nemuritoare, desprinse din vatra satului străbun. O voce poetică suavă, încântătoare prin simțire și cutezanță, limpede prin mesaj, aducătoare de nobila-i dragoste pentru apartenența la acest popor dăruit de Dumnezeu cu voci ce știu a striga cu putere către cerul înroșit de ruga muritorilor. O carte reușită, o poezie înălțătoare, un vers dulce precum mierea florilor de salcâm, parfumată de trilurile înaripate ale privighetorii. Se poate spune despre lirica poetei ardelenice că este ramură verde din copacul dorului de nemurire al poporului român. Un copac sacru, ce-și extrage seva din cerurile încărcate de binecuvântare, pe care nici vremurile, nici veacurile ce vor să vină, nici intempestivitățile istoriei nu-i vor smulge rădăcinile, înfipite în inima veșniciei. Poezia trebuie percepută de acea parte a ființei umane care o face unică (sufletul) și asupra căreia se pot produce cutremure de magnitudini cataclismice, într-o înțelegere firească, tacită, implicită, așa după cum spunea marele Luigi Pirandello: „*Sufletele au un fel al lor de a se înțelege, de a intra în intimitate, până la a se tutui, în timp ce ființele noastre sunt încă încurcate cu schimbul cuvintelor comune, cu sclavia exigentelor...*”

Un premiu special merită frumoasele ilustrații ale elevei **Elisabeta Stremțan**. Toate acestea sunt veritabile poezii, întruate în tușe fine de creion ori carbune, care par desenate de heruvimicele mâni ale inspirației. Un artist tânăr, în plină afirmare, încă o dovadă de talent și sublim artistic. Același lucru se poate spune - fără îndoială - de pictura artistului naiv **Valeriu Gălan** - ce constituie povestea copertei prezentului volum de versuri.

Valentina BATCA

Versuri

Haiku

Luminând ideea,
privesc
coloana sărutului.

Mă ninge

Mă ninge
indiferența ta.
Trag concluzii
pripite.
Îmi povestești
că matematica
vieții e-o
artă.
Unu și cu unul egal
cu sămânța
rodnică
ieșită din izvorul
sărutului
în paranteze făcut.
Mă ninge
ideea ta...

Comoara

În pixida cu farduri
vei găsi o scrisoare nescrisă.
Lasă amprente pe ea,
Și-ai să vezi
o comoară, ce-o cauți
o găsești, și-o arunci
pe pereți.
Dar să vezi, că
scrisoarea rămâne...
poarta-n ea veșnicia
de-a găsi un rost în ceva.

Dacă

Dacă mama ar fi
copilul meu
aș aduna-n portativul iubirii
toate notele
ce mi le-a acordat doar ea -
invers proporțional cu
ființa mea.

Anotimpuri

Nu-mi amintesc decât,
anotimpuri discrete.
Am pășit în ele
prizonieră...
Sunt un oaspete
în viața mea -
a trecut prea mult
și multe...
Poate-mi schimb ideile cumva.
Dar, aceste anotimpuri
ce s-au dus
și numai vin
au lăsat în mine dorul
și insuficiența de a fi.

Avatarul

Îți povestesc avatarul
călătoriei mele...
Plouă indigo
și pășim verbul
ce ne-a constrâns: "a fi".
Exist în închipuirea
de-a atinge cu-n deget
izvorul...
... La capătul lui
ești tu...
Mă aștepți.
Să-ți povestesc avatarul.

Joc

Te joci cu gândul
numeri în vânt
tăcerea.
Îmi trag contur la ochi
și numai știi -
pășești în față:
în urmă pașii mei...
Te joci.
Machiez timpul
într-un vals
repetitiv
de a fi.

Derulează pe banda
tăcerea sorbită
într-un sărut
cu vântul.
Șterge ideea
c-un burete...
Și fă un film mut
în care pământul
merge în noi
ca un glob orfan
de timp.

Plângi copile,
plângi încet și depresiv.
Ești stăpân în cimitir,
cel mai mic din toți
de-aici.
Plângi... și noaptea
îți așterne patul
rece, ostensiv
Stai aici, rămâi
cu orele
ce-aduc intenții
cum au fost, și au murit.
Plângi copile,
mut, în spațiu,
te-ai născut
și te-ai și stins.

Dumitru BUHAI
(SUA)

Inima credinței creștine

*Mirabila Sămânță a-nvins moartea prin moarte , Făcându-ne și nouă, prin credința în El, parte
Redevenind Rege, Preot, Împărat, Dumnezeu, Să fim rodul viu al suferințelor sufletului Său.*
prof. Dumitru Buhai

Mi se bucură sufletul când scriu despre miracolul Învierii ca despre inima credinței creștine. Simt în primăvărarea inimii mele și trăiesc sentimentul că sunt un fiu al ei. În chip tainic, prin harul Duhului Sfânt, trăiesc și simt că viața îmi este umplută de fericirea venită din Cer ca dar divin, prin credința Învierii Vieții în Bucurie și în cântecul biruinței asupra morții și asupra răutății omului. Scriind, îmi simt îndumnezeirea sufletului meu prin credința ce o am, de o viață întregă, în Învierea Fiului lui Dumnezeu.

Ce mult aș dori, cititorule, să simți tot așa ceva în inima ta, la acest Paște sărbătorit printre străini sau pe meleagul străbun românesc!

Paștele (gr. „pascha”) este Ziua Bucuriei creștine. În această zi, credincioșii de pe toate meridianele pământului sărbătoresc miracolul Învierii Domnului Iisus, bucurându-se de posibilitatea de a reintra în familia lui Dumnezeu, prin pocăință și credință. El este Mântuitorul și speranța noastră, căci prin moartea Sa, El moartea a învins, dându-ne viața veșnică în dar. El este credința speranțelor noastre că va veni curând timpul să trecem din lumea durerii și a morții în lumea fericită, pentru eternitate, cu Dumnezeu.

Învierea (gr. „anastatis” = reînnoirea la viață) este baza credinței noastre creștine. Miracolul prin care puterea Învierii Domnului Iisus Hristos ne-a înviat și pe noi din păcat este inima credinței creștine. Învierea în ziua dintâi a săptămânii a dovedit cu putere că Iisus, Domnul, este Fiul lui Dumnezeu, având toată puterea în Cer și pe pământ, iar Adevărul acesta este principala sursă a optimismului creștinilor. În același timp, Învierea dă putere divină celor care se încred în valori spirituale și trăiesc cu ochii credinței ațintiți spre țara cu lumini eterne.

Pentru înviații prin credință în cel Înviat, Paștele este substanța vieții lor. Ei nu cred doar rațional în Înviere, nici nu celebrează doar formal, nu se desfată doar intelectual-agnostic sau lirico-emoțional, prin surzile

metaforice ale culorilor sărbătorii sau ale melodiilor divine, ori a cuvântărilor sublime, ci prin Harul Duhului Sfânt, trăiesc pe pământ ca „Fii ai Învierii”, în sufletul cărora cu adevărat: „Hristos a Înviat!” în chip tainic, dar real și a căror viață este umplută divin de prezența Sfintei Treimi. În ei radiază Iubirea, Bucuria, Pacea, Îndelunga răbdare, Bunătatea, Facerea de bine, Credincioșia, Blân-dețea, Înfrânarea poftelor.

Învierea este o victorie cosmică, în lumea spirituală, o garanție că viața nu se oprește la mormânt, ci continuă în eternitate. Ca să te bucuri de miracolul Paștelui, trebuie să crezi în Înviere, pentru a avea parte de fericirea fiilor luminii. Crezând, ai speranța ce mângâie și dă siguranța că viața pe acest pământ este doar o școală reală de pregătire pentru examenul de trecere în țara unde nu se mai moare, ci-i doar Sărbătoare și Bucuria mântuirii divine-n Lumină.

Cea mai strălucită biruință din infinitul cosmosului ne-a uimit și ne-a fericit prin speranța și siguranța ce ne-a dat-o Înviatul din morți prin Bucuria mântuirii ce a răsărit ca ghiocelii prevestitori ai primăverii creștine. Prin Înviere s-a născut credința și biruința, au apărut creștinii, s-au ivit bisericile, s-au răspândit scripturile, s-au creștinat păgânii, s-a schimbat istoria, s-au întors oameni la Dumnezeu... De Paștele acesta, Mântuitorul mai bate și la ușa sufletului tău...

Bucuria Învierii este Darul duhovnicesc al credinței care te scoate din lumea de tină și te transferă în cea de lumină divină. Această stare de Bucurie este o melodie venită din Cer. Nu este o autosugestie psihologică dată de o situație efemeră, ci este o trecere (Paștele) de la „amar” și durere la vindecare, de la disperare la optimism, de la nefericire la fericire, de la întuneric la lumina Învierii, de la moarte la viață. Ce metamorfoze minunate!

„De n-ar fi plâns, n-ai duce-n ochi lumina...” De n-ar fi fost Crucea Golgotei, n-ar fi fost Învierea! Un adevăr axiomatic ce ne leagă

viața de pământul cu lacrimi, dar cu dorul sufletului care tânjește mereu după Dumnezeu..

Fără Învierea Domnului și Mântuitorului nostru n-am avea Bucuria mântuirii în suflet, dar prin credință avem biruința speranței și fericirea că suntem „Bucuria rodului suferințelor Lui”.

El ne-a salvat Bucuria Paștelui! Fie numele lui laudat!

Pentru această sărbătoare a sărbătorilor, Paștele nostru, inima credinței creștine, doresc fiecărui român Fericire și Bucurie cântând împreună sfânta melodie pe care o fredonăm în armonie: „Cristos a Înviat din morți!” Și să memorăm o poezie:

„Paștele în țară”

**În dimineața de Paști,
Cu soarele zâmbind,
Simțea că te renaști,
Auzind clopotele sunând: Ding-dang!...**

**Peste tot te întâmpinau florile,
Parfumate și de toate culorile,
Iar pomii cu frunzele verzi
Tresăreau de bucurie-n livezi.**

**În livadă, cireșii falnici înalbiți
Cântau în corul frunzelor fericiți.
Soarele trimetea razele de lumină
Ca toți creștinii să aibă fața senină.**

**Paștele acela sfânt românesc,
În dimineața cu soare-a-nvierii
Era ceva așa de divin și ceresc,
Că uitai că mai ești în valea durerii!
Oamenii veseli, bogați și săraci,**

**Copii, femei, băieți, fete, bărbați,
Cu zâmbet pe fețe, curat îmbrăcați,
Se grăbeau s-ajungă la slujba-nvierii.
Pădurea de oameni cu suflete vii**

**Aștepta bucuria adusă-n făclii...
Și cânta în cor „Cristos a-nviat!”
Iar valuri umane repetau „Cu adevărat!
CRISTOSA ÎNVIAT!**

Octavian LUPU

Omul, ca maestru care nu respectă regulile

Orice privire poate fi o fereastră către cer, o descoperire a unui orizont nou și o dezvoltare a unui detaliu inedit. Orice gest poate reprezenta atingerea frumuseții lumii în care trăim, descătușarea unei trăiri launtrice profunde sau dezvoltarea unui gând cunoscut doar de noi înșine. Prin orice impresie și prin orice faptă, venim în contact cu un univers prieten sau ostil, apropiat sau distant, și indiferent de conotație, cu o lume de care depindem și care deopotrivă, depinde într-o anumită măsură de fiecare dintre noi.

Nu există indiferență în relația dintre ființa umană și realitatea exterioară, aceasta fiind sursa a unei game nesfârșite de emoții, ce dau culoare fiecărei experiențe, conturând, exagerând sau diminuând impactul acesteia asupra lumii din interiorul fiecăruia dintre noi. De aici și reacțiile diferite în funcție de context, chiar și în cazul aceleiași persoane la momente diferite pe axa timpului.

De fapt, natura nu posedă sentimente, ci are doar reguli, unele mai lejere, altele mai stricte, care în funcție de respectarea sau nerespectarea lor, generează consecințe de care fie că dorim sau nu, trebuie să ținem cont. Nu te poți juca iresponsabil, fiindcă mai devreme sau mai târziu vei constata că „vei culege ceea ce ai semănat”, și tocmai de aceea cunoașterea autentică te ajută să ai cunoștință de aceste legi ce guvernează tot ce există în această lume.

Însă ființa umană este caracterizată de trăiri și emoții, care conduc la sentimente și preferințe de lungă durată, ce definesc, în cele din urmă, totalitatea alegerilor pe care le facem, oricât de raționali am încerca să fim. Oricât de mult ne-am înfrâna, ne-am educa și am încerca să ne convingem cu privire la justetea urmării unei căi, dacă nu există un acord emoțional, atunci totul se va nărui, mai devreme sau mai târziu.

Este nobilă ideea datoriei mai presus de sentimente, dar a forța lucrurile, dincolo de măsura interioară a sentimentelor, conduce, mai devreme sau mai târziu, la monstruoșitate și nefericire. Acest lucru este valabil când ne întemeiem o familie, când ne alegem un loc de muncă sau când căutăm să ne conformăm unei religii. Indiferent de situație, dacă nu există acordul sentimentelor, atunci realizarea lucrului în cauză va fi șubredă și

se va prăbuși mai devreme sau mai târziu, după o perioadă de nemulțumire, criză, suferință și agonie.

Dar cum poate o ființă „sentimentală” să supraviețuiască în mijlocul unei lumi guvernate de „reguli”? Cum este posibil să împăcăm legea cu preferința personală, care de multe ori este posibil să meargă în sens opus?

Realitatea este că dacă fiecare dintre noi ar face ceea ce îi place sau ceea ce se simte, atunci rezultatul ar fi o confuzie generală, iar construcția socială nu ar mai fi posibilă, instaurându-se anarhia și domnia bunului plac. Tocmai de aceea, soluția nu constă în a merge la extreme prin impunerea rigidă a regulilor și nici în urmarea lipsită de discernământ a instinctelor și emoțiilor. Dobândirea capacității de a armoniza aceste două aspecte, în mare măsură contradictorii, reprezintă fundamentul unei adevărate educații, ce te conduce în final să deprinzi arta de a trăi o viață plăcută și utilă pe pământ.

Să ne gândim la un instrument muzical, să spunem o vioară, și să înțelegem puțin regulile fizice la care aceasta se supune. De fapt, o vioară reprezintă un dispozitiv acustic, care generează sunete cu diferite tonalități în funcție de dimensiunile sale fizice și de materialul din care este realizată cutia de rezonanță a corpului ei, de lungimea coardelor, de forța cu care sunt acestea întinse, precum și de alte elemente constructive. Nu în ultimul rând, modul de aplicare a tensiunii mecanice asupra corzilor prin intermediul arcului, determină sunetele ce vor fi emise, ca volum și tonalitate.

Din acest punct de vedere, vom intui o mulțime de reguli ce guvernează procesul de emisie de sunete, multe dintre ele fiind complexe și necesitând un proces de instruire sub îndrumarea unui maestru. Tocmai de aceea, deprinderea artei de a cânta la vioară se desfășoară pe o perioadă îndelungată, nefiind niciodată pe deplin finalizată, existând mereu loc pentru îmbunătățire.

Din ce cauză apar toate aceste lucruri? Pur și simplu fiindcă există reguli și restricții tehnice, la care se adaugă cele de natură artistică, ce trebuie bine învățate înainte de a putea să cânti la respectivul instrument. De aceea, înțelegerea și deprinderea regulilor reprezintă primul pas în educație, indiferent

de domeniu, precum și în cunoașterea lumii în care trăim.

De îndată, însă, ce toate regulile de bază sunt înțelese și însușite, se poate trece la partea cu adevărat artistică, reprezentată prin transpunerea sub formă de sunete a emoțiilor și trăirilor dintre cele mai variate. Astfel, ființa umană găsește un canal extraordinar de exprimare, de transmitere către lume și către ceilalți a celor mai intense și mai interesante sentimente.

Atât în compunerea unei partituri muzicale, cât și în interpretarea ei, există emoții, sentimente și pasiuni ce vibrează interior și exterior deopotrivă. Acest fior sacru al realizării unor linii melodice de excepție se poate manifesta nealterat, doar după ce regulile au fost bine deprinse, omul și instrumentul fuzionând în mod miraculos din punct de vedere tehnic, așa cum sufletul și emoția se unesc în exprimarea naturii profund sentimentale a ființei umane. Aici este de fapt grandoarea unei compoziții de excepție, transpuse la un nivel de înaltă clasă de un artist de valoare.

Să ne întoarcem acum către un alt domeniu, și anume cel al însușirii măiestriei de a putea juca șah. Acest gen de activitate, simplă la început, se dovedește greu de stăpânit în lipsa unei pregătiri corespunzătoare. În acest sens, orice instruire adecvată presupune înțelegerea mutărilor de bază, lucru care în câteva ore se deprinde imediat. Dar, după aceea, este necesară însușirea „anostei” teorii a deschiderilor jocului de șah, unde trebuie învățate mai multe suite de mutări până la „întipărirea” lor la nivel de automatism.

A înțelege diferența dintre un joc închis și unul deschis, dintre o „apărare siciliană” și un „gambit al reginei”, precum și multe alte astfel de secvențe de mutări, reprezintă o etapă fundamentală înainte de a se trece la practicarea artei șahiste. Continuând, după aceea, cu tehnicile de continuare a jocului, de anticipare a mutării următoare a adversarului, precum și de definire a strategiei de joc, urmată de mutări tactice în acest sens, se ajunge treptat la stăpânirea tuturor etapelor prin care se trece de la prima mutare până la mult doritul „șah-mat” aplicat adversarului.

Toate aceste lucruri necesită timp, perseverență și dedicare în înțelegerea și învă-

Uiorel ROMAN
(Germania)

Ghinionul de a fi moldo-valah, al treilea cardinal

Preafericitul Lucian cardinal Mureșan este al treilea cardinal al Bisericii din România și în înalțul Senat de la Roma, prezidat de papa Benedict XVI, îi reprezintă pe greco-catolici, pe milioanele de români fugiți în occident și întreaga națiune.

România este în UE, dar ortodocșii sunt încă nefamiliarizați cu normele și valorile din vest. De aceea rolul noului cardinal este de a-i sprijini pe președintele și patriarhul de la București în continuarea dialogului cu Roma, început de Fericitul papa Ioan Paul II.

Ideea Statului fără Biserică s-a dovedit contraproductivă, pentru că el are la bază o falsă conștiință, generată de escamotarea valorilor, judecăților religioase pe care le-a făcut în prealabil. UE se bazează pe codul canonic catolic actualizat - *acquis communautaire*.

La încrucișarea intereselor a

trei culturi, religii, imperii, greco-catolicii din Transilvania s-au unit cu Roma în 1697 fără o supraveghere austro-ungară. În 1701 a doua unire s-a realizat în condiții de subordonare, cu consecințe până astăzi. Vezi rolul UDMR-ului.

De trei secole se luptă greco-catolicii să ridice nivelul intelectual al națiunii, să formeze o pătură de intelectuali occidentali capabili să articuleze și să realizeze programul de emancipare națională, socială la nivelul țărilor de origine latină, Italia, Franța, Spania.

E greu de știut ce linie va urma Preafericitul Lucian, cea a primei uniri, a episcopului românilor Inocențiu Micu Klein, a Școlii Ardelene sau unirii a doua, a episcopilor Ioan Bob și Ioan Leamen, mai cooperanți cu administrația maghiară.

Președintele, patriarhul și cardinalul pot elibera neamul

românesc de lanțurile grele ale duhovniciei și soborniciei moscovite și constantinopolitane, cum se exprimau cei care au eșuat în perioada interbelică. Ideea contemplativă, tot din vremea aceea, că trebuie așteptat până când moldo-valahii ortodocși se coc, s-a dovedit la fel de greșită.

Condițiile de emancipare a tuturor românilor sunt azi în UE incomparabil mai favorabile decât cele din trecutul Bisericii unite cu Roma, dar asta nu înseamnă că afirmarea națională, socială se face cadou, va cădea ca para mălăiață în gura lui nă-tăfleată.

Acum nu se mai pune problema uniri cu Roma ca pe vremea Imperiilor, ci o cooperare și coordonare a eforturilor comune occidental-românești în Europa unită grație Romei. Asta presupune și dialog și intransigență în apărarea intereselor neamului, cum au făcut episcopul și pro-

toponii ardeleni la prima unire și apoi mai ales Școala Ardeleană.

Rezistențe în efortul de emancipare au fost și sunt pe toate fronturile. Occidentalii n-au încredere în greco-ortodocșii moldo-valahi, greco-pravoslavnicii n-au încredere în ortodocșii de origine latină. Moscova, Belgrad, Sofia nu văd cu ochi buni emanciparea României pentru că le stă în calea unității lumii lor slave. Greco-fanarioții sunt nostalgici. Budapesta îi vrea pe români de o mie de ani ori subordonați, ori maghiarizați.

Pe de altă parte, dacă ne reamintim de generozitatea Fericitului papa Ioan Paul II față de moldo-valahi, puteam avea nădejdea că președintele, patriarhul și al treilea cardinal vor schimba destinul neamului în UE și vor crea un model și pentru celelalte țări ortodoxe, cum a fost și prima vizită a unui papă în lumea ortodoxă, la București, în mai 1999.

țarea regulilor, multe dintre ele neputând să fie transpuse în cuvinte, fapt pentru care îndrumarea unui maestru devine indispensabilă în trecerea de nivelul mediu. Dar de îndată ce regulile de bază sunt deprinse, se poate trece la partea „artistică” a jocului, la combinații neașteptate și la strategii surprinzătoare. Abia atunci creativitatea umană se poate manifesta, iar viziunea interioară se poate manifesta cuprinzător în realitatea concretă a jocului.

De fapt, însușirea regulilor și exprimarea universului lăuntric al emoțiilor, trăirilor și sentimentelor merg de multe ori împreună, conducând la o armonizare dintre interior și exterior, dorințe și realitate, precum și la o unire creativă dintre om și lumea în care trăiește. Este o învățare și o perfecționare ce nu încetează de-a lungul întregii vieți, de fiecare dată existând o nouă posibilitate de îmbunătățire, de atingere a unui nou nivel și de relaționare la un nivel tot mai profund cu

realitatea în care trăim.

Numai așa trăirea devine plenară, viața capătă culori plăcute, iar piedicile devin ocazii de dezvoltare dintre cele mai favorabile. De fapt, nu există o altă cale în afară de aceasta pentru a evita plafonarea, cenușii și prăbușirea interioară, un scenariu nefericit ce se repetă la fiecare pas în societatea în care trăim.

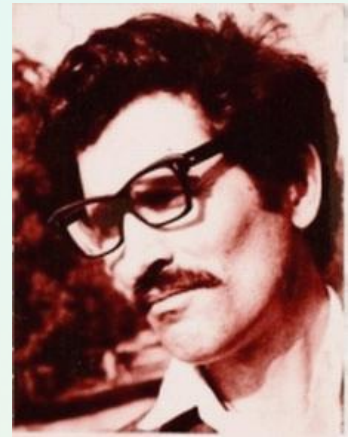
Revenind la „natura ce nu cunoaște sentimente”, totuși, ea nu ne tratează cu cruzime, ci ne oferă ocazii multiple în a-i deprinde regulile, în a învăța cum să însușim deprinderile de bază în a le respecta, după care să putem să ne exprimăm creativ sentimentele, dorințele și aspirațiile într-o armonie desăvârșită. Numai pe această cale putem să fim deopotrivă noi înșine în ceea ce facem, fără a mai exista pericolul de a genera haos în jurul nostru.

Dacă ne vom însuși reguli corecte în ce privește stilul de viață, respectul pentru semenii și deopotrivă, pentru lumea în care trăim, atunci realitatea va începe să își schimbe

„atitudinea” față de noi, iar viitorul se va deschide larg înaintea noastră prin oportunități neobișnuite. De fapt, putem să fim liberi să facem tot ce dorim, însă numai după ce am deprins cu adevărat regulile vieții.

Acest lucru este similar libertății de a conduce o mașină, însă numai după ce ai fost învățat asupra acestui lucru și ți-ai luat atestarea de rigoare. Numai atunci dorința ta nu va reprezenta un pericol public și nici un atentat asupra libertății altora de a trăi. Problema noastră este că dorim să fim maeștri fără să deprindem regulile, că vrem să dăm sfaturi, fără ca în prealabil să fii învățat temeinic, că vrem să vorbim, fără a ști să ascultăm, să conducem, fără a avea o cunoștință clară a ceea ce înseamnă să execuți. Și din dorința de a „arde” etapele vieții, de a o lua pe scurtături nepermise, ajungem în cele din urmă să trăim o viață confuză, contradictorie și îndreptată flagrant împotriva celor mai elementare legi ale naturii, uitând de faptul că ființa umană nu va putea niciodată să impună reguli nici universului și nici Creatorului ei!

Emil BUCUREȘTEANU

În pragul sărbătorilor

Treziți-mă, Doamne!

Treziți-mă, Doamne, din negura gândurilor liniștește-mi marea ideilor nocturne prea mult mă duc în mine și n-am ferești și uși și-afară e lumină și jocuri de păpuși pe-un curcubeu aș merge să trec valea durerii și marea-n care stau să trec în altă mare mă-năbușă trecutul dar nu văd viitorul fă cale de lumină să-mi ar adânc ogorul s-obțin recolte grase să-ngraș cu ele lumea. nu-mi trebuie nimic atâta îți cer. zălog mă las doar ție acum și pentru infinit.

Rugă

Doamne, Dumnezeu, pământul privește-l, Binefacerile Tale din ceruri coboară Inimile rele să se usuce, să piară, Fă să dispară noaptea amară.

Ploi calde să cadă, recolte să crească Pe câmpii întinse turme să pască Adă-ne, Doamne, pâine în casă În tine se află nădejdea noastră.

Privim înspre tine, în genunchi ne e ruga, Din Egipt plecarăm, lungă ne e fuga. Nu ne lăsa, Doamne, credința să plece Căci fără credință soarele-i rece.

Doamne, Dumnezeu, robii-ți privește Peste sufletele noastre uscate de ură Fă ca să cadă tămăduitoare căldură Iertare poporul evreu cerșește Doamne, Dumnezeu, rogu-te, ne izbăvește.

În satul în care îmi dorm străbunii

În satul în care îmi dorm străbunii Luna se-oprea pe cer mirată De licuricii ce sclipeau în geamuri, De focurile ce ardeau în vatră.

În satul în care îmi dorm străbunii Veneau țărani cu care pline, Recoltele umpleau hambare, Roșii cuptoare coceau pâine.

În satul în care îmi dorm străbunii Livezi cu pomi priveau spre soare, Din crengile cu poame coapte Putea să guste orișicare.

În satul în care îmi dorm străbunii Treceam pe ulițe hălund... Flăcăi și fete prinți în horă Rupeau pământul tropotind.

În satul în care îmi dorm străbunii Treceau flăcăi cântând de dor. La porți ieșeau Elene seara Și vorbe dulci spuneau, de-amor.

În satul în care îmi dorm străbunii Duminicile erau sărbători, O nuntă începea de vineri, Se termina luni înspre zori.

În satul în care îmi dorm străbunii Copii erau; să-i numeri, sute; Cu sania pe deal zburam Și ne opream târziu în noapte.

II

În satul în care îmi dorm străbunii Nu mai înfloresc pomi în livezi, Nici soarele nu mai apune Peste porumb strâns în grămezi.

În satul în care îmi dorm străbunii Copii nu sunt, nici școală nu-i, Plecat-au oamenii la muncă

În țări străine, la alți sătui.

În satul în care îmi dorm străbunii A dispărut și iarba verde. Înalte vrejuri se ridică, Cu greu, cu chin le poți străbate.

În satul în care îmi dorm străbunii Ne mor copii de dor de mame. Plecate sunt în țări străine, Copiii le mureau de foame.

În satul în care îmi dorm străbunii Îmi urlă câinii a pustiu Rămas-au multe case goale De-ntors, stăpânii nu îmi știu.

În satul în care îmi dorm străbunii Glasul de clopot este altul Bătrânii mor mâncați de gânduri Odată cu ei moare și satul.

Rugă II

Doamne, Dumnezeule, a tot creator Poporul român spre tine îndreaptă Ruga lui, dă-i minte-nțeleaptă Să scape de hiene, adu-ne voința - În tine ne-a fost totdeauna credința - Să facem din țară grădină cu poame Să mănânce cei ce de tine au foame.

Doamne, Dumnezeule, a tot puternic Pe pământul nostru căzut-a-ntuneric Nevrednici suntem de a ta privire, Copiii noștri de tine au iubire. De ți-am greșit cu ceva acceptăm pedeapsa, Dar nu cere de la ei răsplata.

Doamne, Dumnezeule, a tot știutor Aprinde-ne o rază de speranță, Aruncă un curcubeu peste valea iubirii, Fă un semn că ne știi și ne vezi Rogu-te, Doamne, apără-ne ale minților livezi, Îți încredințăm sufletele noastre pentru a Ta împărăție.

Amin

Arjan KALLÇO (Albania)

Arjan Kallço s-a născut la 22 noiembrie 1967 în orașul Korça, Albania. După ce a terminat liceul „Raqi Qirinxhi”, a studiat italiana la Universitatea din Tirana, în perioada 1986-1990.

A predat la diferite școli din Korça și din 1998 este profesor la Universitatea din Korça. Este pasionat de poezie, proză, traducere, jurnalism. A publicat patru cărți de traduceri: *Proverbe italiene*, *Poezii italiene de dragoste*, o colecție de povestiri scurte ale scriitorilor din anii '80, *La citta' non rispose (Orașul n-a răspuns)* și nuvela *Il buon vecchio e la bella fanciulla* de Italo Svevo, iar anul trecut, în cadrul unui eveniment de mare amploare care a avut loc între Italia și Albania, a publicat cartea de poezii *La tua immensita' m'ubriaca (Nesfârșirea ta mă îmbată)*, poeme scrise în timpul șederii sale în Grecia. Este pe cale de apariție volumul de povestiri scrise în limba albaneză *Visele se vor spulbera în curând*.

Publică pe diferite site-uri de literatură italiene și albaneze de pe internet și participă la concursurile organizate de diferite asociații culturale din Italia, iar unele poezii și povestiri au fost publicate de către acestea. Colaborează de mulți ani cu poeta Gabriella Gruber din Trieste în cadrul proiectului „Poezie și solidaritate”. Traducerile, lucrările și articolele sunt publicate în reviste albaneze, dar și în diverse ziare din Grecia, Kosovo, Macedonia, Italia, America etc.

Stea strălucitoare

Strălucești atât de amețitor azi încât
semeni cu o stea
care, eclipsată de soare,
cuprinde de ciudă
fiecare noapte.
Stai aici lângă mine,
și lasă-mă să te admir,
căci nu există altă alinare.
Deja presimt că-n zori
voi suferi din nou
când vei păși peste-acest prag.

Îndrăgostiți

Pe Romeo și Julieta
destinul fără de noroc i-a despărțit din nou.
Povestea lor e la fel de cutremurătoare
și-acum și se prelungește la nesfârșit.
Shakespeare nu se gândise
că iubirea s-ar putea întoarce
pe străzile Atenei.
Ea, împietrită în balconul singuratic
din Verona, așteaptă
făt frumosul s-ajungă.
El, în templu cel vechi,
între grațioasele zeițe ale Atenei,
se bucură de fiecare clipă.

Icoană

Portretul tău ca un înger ceresc
Este-o icoană vie
ce în tăcere
agită
marea inimii mele.
Valuri ce cresc și răbufnesc
în răvășirea minții.
Ah, cât aș vrea să sărut
buzele tale cărnose
și apoi și apoi
aș muri fericit.

Coloanele

Coloane cenușii
ce duc apăsarea timpului.
aceleași riduri, astăzi parcă mai adânci.
Înțelepciunea închisă
între ziduri tăcute
niciodată nu se va risipi.
Trec încet prin fața lor:
maestri-nvățați sculptați între ucenicii lor,
figuri fără glas din veacuri.
Avut-au cui să-mpărtășească dăruirea.

La Atena

Imaginea ta divină
ca un miraj
mă urmărește pretutindeni
pe străzile Atenei.
Încerc s-o văd,
dar pe neașteptate se ascunde.
Parcă-i un joc de închipuiri
într-o oglindă sclipitoare.
Sus, între coloanele Acropolelor
Te plimbi, în cuibul zeițelor.
Uneori ești Afrodita,
uneori ești Diana.
Soarta ta este scrisă:
neîncetat colind
între antichitate și azi.

Zeiță străină

Cine ești tu, frumoasă străină?
Artemis, Daphne sau Electra?
Ce zeu te-a creat?
Trei întrebări
la care nu știi să răspund.
Nu contează numele,
mă descurc și fără el; nici zeul,
sunt mulți, cine-și mai amintește de ei?
Sângele albastru nu înșeală,
fiică a lumii fermecate a zeilor.

Zâna metropolei

Dacă nu te-aș fi văzut,
acum aș spune
că ești doar vis.
Dar tu vrei să încalci regulile,
zână a acestei nopți
a metropolei.
Pe unde ai plecat, oare?
La vreo întâlnire unde pasiunea
te va întâmpina singură?
Grăbește-te!
Mai e o oră pân-să bată
miezul nopții.
Ai uitat?
În curând, vraja se va risipi.

Tu, statuie a acropolei

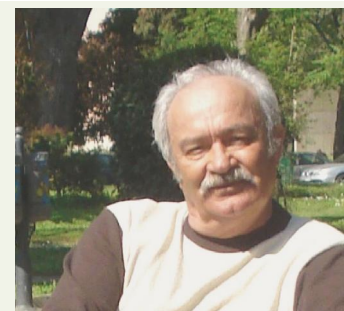
Trupul tău perfect
este o statuie de marmură
acolo între femeile tăcute
de pe Acropole.
Goale în fața ta,
stau sfioase.
Ah, cât aș fi vrut să-l ating
ca să simt focul care îi dă viață.
Ah, cât aș fi vrut să-l dezmierd
ca să simt dragostea sa.
Dar gândul se întrerupse brusc
când sunetul nemilos
al telefonului tău
îmi răsună-n ureche.

Aș vrea

Aș vrea ca ziua aceasta
să n-aibă sfârșit.
Ar fi cea mai rea consolare
pentru noi amândoi.
Măine pleca-voi.
Și chiar de-ar fi să mai rămân
o zi n-ar fi de-ajuns.
Nu va fi veșnică despărțirea ce bate-n
fiecare ceas.
Soarta e răzbunarea dureroasă
a iubirilor eterne.

Virgil STAN

Secerătorul

Victor s-a sculat cu noaptea în cap și-a căutat în odaie traista, în care a aruncat în grabă un boț de brânză de oaie, sărată și tare, și un coltuc din pâinea pe care a făcut-o cu două zile în urmă Jeni, soția sa, în cup-torul de lângă casă.

Pâinea, la țară se coace o dată pe săptămână, să nu se ardă cuptorul prea des. Era criză până și de paie. Și anul trecut, ca și anul acesta, nu s-au făcut păioasele din cauza secetei din primăvară. Boabele costelive de grâu sau de orz ce au scăpat de la secetă, le-au cărat șoarecii de câmp prin găurile lor, unde și-au pregătit adevărate comori pentru iarna ce se anunța aspră după spusele bătrânelor din sat.

Înainte de cumpăna dintre ani, mama Ioana, mătușa lui Victor, tăia în două, cu cuțitul, câteva cepe, alegea cupele mai mari, în care punea câte o lingură de sare, și le așeza cu grijă pe pervazul ferestrei în ordinea lunilor. Acele cupe de ceapă, care aveau de Sfântul Vasile mai multă umezeală în ele, avertizau că lunile respective vor fi ploioase. Așa „decretase” mama Ioana, și anul acesta după studierea cepelor sale în ziua de Sfântul Vasile, că lunile de iarnă vor fi geroase și pline cu zăpadă, aproape până prin martie, când v-a cădea ultima „nea a mieilor”, imediat după „babe”.

Victor a ieșit grăbit din casă, fără s-o trezească din somn pe tânăra sa soție, a mers la fântână, a scos o găleată cu apă proaspătă și rece și a umplut plosca sculptată din lemn de cireș, moștenită de la bunicul său din partea mamei, de-al lui Frunțuș din Moșneni, un sat megieș. A scos caii din grajd și i-a înhamat la căruță. Trebuia să ajungă la lotul de pe Spoială, cum numeau zona aceea localnicii, undeva deasupra lacului, spre comuna Amzacea, să lege brazdele de grâu secerate în timpul zilei trecute. Dacă nu se apuca de dimineață, când încă luna strălucea pe cer și broboane de rouă mai poposeau pe frunzele grâului, nu mai putea să termine snopii de legat. Când soarele se ridică de o suliță, usucă orice urmă de umezeală, boabele de grâu, costelive și fără de miez, încep să părăsească spicul scuturându-se, pierzându-se astfel și bruma ce mai scăpase de la secetă.

Liniștea nopții este spartă de păcănitul roților ce se hurducăiau pe drumul gloduros

și de tropotul copitelor celor doi cai. Deja luna a început să coboare spre asfințit. Se apropiau zorile. În lanurile pe lângă care căruța se zdruncina în trapul cailor, se auzeau greierii țărâind. Victor fluiera încet o melodie la întâmplare, mai mult să-i treacă de urât până ajungea la lot, cale de vreo trei-patru kilometri, îndemnându-și bidivii ce sforăiau scofând aburi pe nări de oboseală. Începuse să apară transpirația pe grumazul cailor din cauza efortului și a grabei. Spuma albă se împrăstia pe spatelul lor, mânăjită de dârlogii hățurilor. Când va ajunge la capătul lotului, va trebui să-i frece cu un șomoioag de paie și să-i acopere cu pături, să nu facă aprindere la plămâni.

Ajuns la tarlăua părintească, deshăma caii și, după ce-i bușuma bine cu șomoioagul de paie, îi acoperi repede cu păturile cazone rămase de pe timpul războiului de la trupele rusești cartiruite în plevar. Le aruncă un braț de iarbă cosită în grabă de pe marginea drumului, să aibă ce ronțai până termină el treaba cu legatul și seceratul restului de lan.

Începu să smulgă cicoare de pe răzor, pentru legarea snopilor. Lua câte două-trei tulpini de cicoare și le împletea înnodându-le rădăcină la rădăcină, prindea în brațe grâul secerat de peste zi, apăsa cu genunchiul peste grămăjoara de grâu și strângea snopul cu legătoarea din cicoare, lăsându-l în urma sa. Mai târziu la întoarcerea din capătul lotului, va aduna snopii în căpițe, să-i vină mai ușor la aruncarea lor în car când îi va duce la batoză.

Noaptea era senină și stelele străluceau pe bolta cerului. Carul mare și rarița se distingeau răsfirate ca niște mărgele la gâtul unei codane prinsă în horă satului de pe maidanul din fața lui Safta Toader, zis și chiorul. Zorii spărgeau liniștea nopții prin zborul ciocărlilor ascunse printre brazdele de grâu, unde le-a prins somnul. Când Victor s-a aplecat să ia un nou braț de grâu, un iepure a sărit din maldărul de grâu și a zbughit-o pe răzor, sperriindu-l de moarte.

Victor se grăbește, iar în urmă încep să se vadă snopii aruncați în dezordine. A avut spor acum pe răcoare, însă dacă nu reușește să termine toate brazdele de legat până se ridică soarele, ar trebui să mai vină o zi, însă spera să reușească. Spre ziuă, au căzut câteva picături de umezeală. Noaptea fusese răco-

roasă și acum simțea cum transpirația îi îngheța pe spatelul său ud. Razele lunii îi călăuzeau pașii prin lan. Aproape că legase jumătate din suprafața secerată. Aduna cu brațele, strângea tare snopul sub genunchi, băga legătura de cicoare pe sub el, apoi o împletea să fie snopul cât mai strâns. Lucra ca un robot tăcut și îngândurat.

A început să se lumineze de ziuă. Peste puțin timp soarele se va ridica deasupra lanului, iar razele sale vor deveni din ce în ce mai puternice, uscând tot ce întâlnea în cale. Ziuă, pe arșiță, sulițele pătrunzătoare se strecurau în străfundul pământului crăpat din cauza secetei lunii iulie. Puteai foarte ușor să bagi palma printre crăpăturile apărute în pământul arid. Aici era și un teren mai slab, predomina argila roșie, fiind zonă pietroasă, din această cauză nu se putea cosi cu secerătoarea mecanică, ci doar la coasă sau la seceră.

În sfârșit, a terminat de legat tot lotul ce l-a pus la pământ cu trudă, încovoiat asupra secerii, cu o zi în urmă. După ce va încerca să îmbuce câțiva dumicați, se va apuca de secerat și restul suprafeței de grâu. La coasă, nu se mai putea lucra. Deja paiele erau uscate și spicele se puteau scutura foarte ușor. Ridică plosca grea deasupra capului și apa rece, ce se scurgea, îi răcorea pentru câteva clipe ceafa nădușită.

Ziuă era lungă și arșița mare, așa că fiecare strop de apă trebuia drămuț, să ajungă pentru tot timpul cât va sta pe câmp. Era obosit și fără chef de muncă și îl durea tare spatelul, stând tot mereu aplecat asupra secerii, dar cum nimeni nu venea să-l ajute, trebuia să termine singur întreaga suprafață de secerat și legat, pentru că în curând avea rândul la batoză, să-și treiere bruma de grâu recoltată.

Gândurile îi zburau la Jeni. Era însărcinată și aștepta din zi în zi să-i vină sorocul. Era primul lor copil și cum bătrânele din vecini le spusese că vor avea băiat, că are burta țugu-iată, erau plini de speranță că se va naște un copil sănătos primul lor moștenitor. Poate că acel copil, dacă va fi băiat, nu va avea aceeași viață chinuită de țaran ca toți cei de aici din comună. Va putea să învețe o meserie ca și el, să plece la oraș unde să-și facă un rost, să câștige pâinea mai ușor. La oraș duci altă

viață, chiar dacă la început este mai greu. Te obișnuiești până la urmă cu greutățile. El a fost nevoit să părăsească orașul și să revină în lumea satului după terminarea școlii profesionale, din cauza părinților. Nu avea cine să-i ajute în gospodărie și la câmp, însă pe copilul său nu îl va mai interesa agricultura. Se va întoarce la țară doar în vizită, să-i vadă când i se va face dor.

Secera hârșia prin lanul de grâu retezând smocurile de paie strânse în palmele bătătoare de muncă, iar firele galbene și uscate, le așeza în urma sa în buchete. Avea grijă să nu calce peste spice să se scuture. Cu multă trudă se adună un sac cu boabe. Nici nu știa dacă va reuși să plătească dările către stat din ce în ce mai apăsătoare, din cauza secetei din ultimii doi ani.

Deja soarele devenise insuportabil, însă Victor parcă nu mai simțea durerea din mușchii brațelor și nici amorțirile din spate, văzând că este ultima trecere și termină de secerat întregul lot. Rămânea să vină dimineața următoare să-l lege și scăpa de grija grâului, mai urma treieratul la batoză. Celelalte loturi le-a cosit cu secerătoarea mecanică în tovărășie cu unchiul său, Vasile, fratele mai mic al tatălui. Erau amplasate pe un pământ mai bun și grâul a crescut mai des și mai viguros. Acolo era toată speranța de recoltă pentru anul acesta.

Avea de gând, la întoarcere, să treacă și pe la bostana de deasupra lacului. De fapt, acum a rămas doar urmă de lac. Mai apăreau în albia lui câteva locuri cu mocirlă, unde mai orăcăia din când în când câte o broască răgușită. Restul de broaște stăteau ascunse prin rogozul crescut pe lângă maluri, să se

ferască de căldura verii.

Ajuns la bostană, se întristă de situația jalnică găsită. Vrejurile curpenilor se răsuciseră din cauza uscăciunii, iar pepenii nu au mai apucat să se dezvolte. Parcă erau niște tărtăcuțe bune de pus la murat. Ici, colo, mai găseai câte un pepene mai mare decât pumnul, dar nu știai dacă a apucat să se coacă, ori s-a pălit înainte de coacere.

Nici să crească, curpenii nu au avut timp. Și cum lacul era secat din cauza secetei prelungite, nu aveai de unde să cari apă cu găleata să le dai un strop de viață la rădăcină.

Cândva, aici, în acest lac cu izvoare de suprafață, se adunau și apele ploilor abundente căzute peste câmpia dobrogeană, scurgându-se prin valea de la Spoială, zonă din care se scotea piatră pentru construirea zidurilor sau temeliiilor caselor din comună, o piatră roșie, ca și pământul din care se extrăgea. Viiturile de apă de la ploii se scurgeau, spălând clisa roșie de prin cariera abandonată, până ajungeau la lacul Tatlaceag, cale de vreo opt km.

Victor s-a întors acasă luând câțiva pepeni mai mari, la întâmplare, adăpă caii cu apă proaspătă la ulucul de lângă fântână, îi băgă în grajd și le aruncă un braț de fân verde adunat din flora spontană crescută rară pe marginea drumurilor. Își aruncă pălăria din păi pe patul din polatră, lângă cămașa scorojită de transpirația din timpul zilei și se duse să se răcorească la uluc. Îi era foame și simțea nevoia să golească o strachină cu o zeamă caldă, apoi să se întindă un pic pe pat, poate adoarme știind că la ora patru dimineața trebuia să se întoarcă să lege în snopi grâul ce l-a secerat astăzi.

- Ai terminat de legat și secerat?, îl întrebă Jeni, ce se mișca greoi prin polatră din cauza sarcinii.

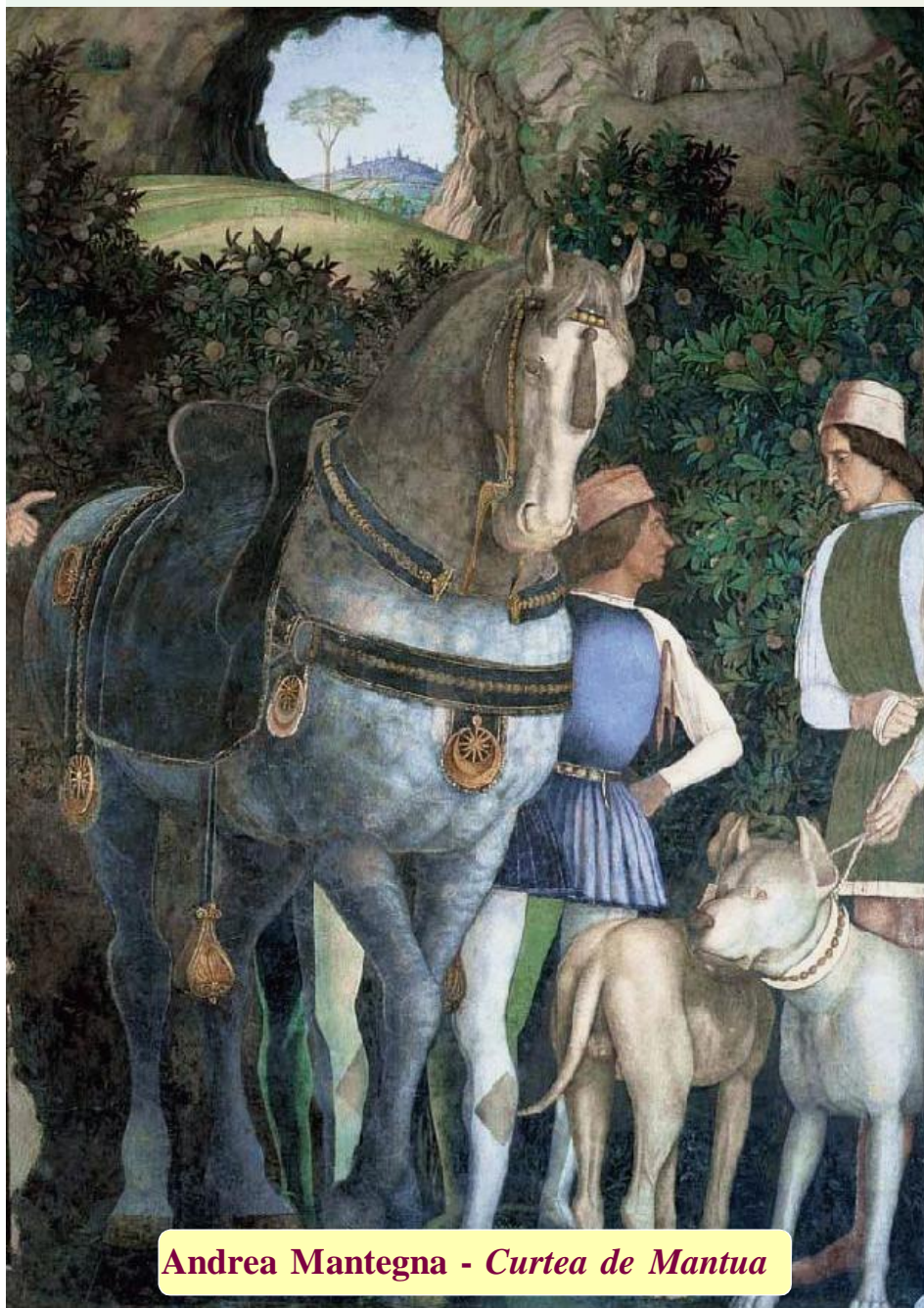
- Am terminat, răspuse Victor, obosit și fără chef de vorbă. Măine dimineață sper să termin până pe la zece de legat și de făcut stoguri.

- Au venit iar să te anunțe că joi trebuie să aduci tot grâul la batoză, așa că vorbește cu cineva să te ajute la căratul snopilor la arie. Poate vrea nenea Stoica să meargă cu carul. În două drumuri cu două care, cred că reușiți să aduceți ce-i deasupra la Spoială.

- Așa sper și eu. Am să vorbesc mâine, când mă întorc de la câmp. Trebuie să merg și la unchiul Vasile să-i cer colțarii ca să-i montez pe căruță.

Nenea Stoica locuia peste drum și era soțul mătușii Ioana, sora tatălui său, mai mică cu doi ani. Întotdeauna s-au ajutat când a fost nevoie, așa că și acum îl va ajuta chiar dacă el terminase de treierat și orzul și grâul.

Mătușa Ioana sau mama Ioana, cum o

Andrea Mantegna - Curtea de Mantua

strigau toți nepoții, era o fire șugubeață. Cei bătrâni copilăriseră cu toții pe aceeași stradă. Le povestise odată, la o clacă de bătut floarea soarelui, ce i-au făcut când erau codane, unuia Răducanu, tânăr preceptor, venit în comună de nu se știe de unde. El a fost găzduit la părinții viitorului său soț, la unchiul Stoica, ei având mai multe camere. Ce i-a trăsnit prin cap, atât ei cât și altei fete de aceeași vârstă, tinere între optsprezece-douăzeci de ani, să-i facă preceptorului, care n-o mai slăbea, încercând să-i intre în grație, când ea nici nu-l putea suferi.

Într-o zi, când preceptorul era plecat la primărie, împreună cu Paraschiva, o altă zurlie de prietenă de aceeași vârstă, s-au dus în vizită la tușa Floarea, mama lui Stoica și viitoarea ei soacră, lucru la care nici nu se gândea pe atunci, știind că au copilărit de mici împreună ca vecini și fiecare se ținea cu altcineva pe la balurile de la Turtoi.

Tușa Floarea, fiind ocupată cu orătaniile prin bătătură, profitând de absența ei, s-au dus repede în chiler, au luat putineii și l-au băgat sub plapuma unde dormea Răducanu și, pe aci ție drumul. Au fugit repede să nu fie surprinse asupra faptului de către bătrână.

Seara, când tânărul preceptor a venit acasă de la primărie, a cinat împreună cu gazdele și s-a dus la el în cameră să se culce. Lumina lămpii cu petrol, așezată pe perete deasupra patului, nu era suficientă pentru a se distinge modificările survenite între timp așternutului. Se dezbracă și intră sub plapumă, numai că dând de putinei s-a speriat așa de tare încât a sculat toată casa cu țipetele sale. Panicate, gazdele au dat fuga să vadă ce s-a întâmplat și așa au aflat că Răducanu s-a trezit cu putineii în pat sub plapumă, motiv pentru care i-a bufnit râsul după ce au părăsit camera tânărului.

Răducanu nu știa cine a făcut șotia, dar o cam bănuia pe autoare. Același lucru îl bănuiau și mătușa Floarea cu moș Constantin și cum pățitul era hotărât să facă reclamație la milițian, dimineața prima grijă a tușei Floarea a fost să ajungă la vecina Semilia și să-i povestească necazul chiriașului său. Auzind moș Dumitru de năzbâtiile fiicei sale cea mare, a luat biciul și după ea prin toată ograda, s-o învețe minte să mai șuguiască cu omul primăriei. Îi era frică să nu fie chemat de milițian la post și făcut de răs în comună.

Năzdrăvana de fată a stat mai toată ziua ascunsă prin vecini, la Victoria lui Cânciu, poate-poate uită bătrânul de tărășenia cu putineii. Familia Cânciu avea casa la șosea pe unde trecea și Răducanu spre primărie, așa că Ioana l-a așteptat și l-a rugat să o scuze că a fost doar o glumă tinerească și i-a promis că va dansa numai cu el la balul de sâmbătă seara. Așa a scăpat neciufuită de tatăl său, dar nu și de înjurăturile de bisaltir și de crucioi ale acestuia.

Jeni îi aduse strachina cu ciorbă de pasăre și pâinea de casă și le așeză pe masa din polatră. Victor luă cuțitul și își tăie o felie zdravănă din pâinea cu coaja groasă și arsă de vatră, se închină și începu să înfulece grăbit din zeama grasă și gustoasă ce aburea în strachina de lut ars.

- Ai tăiat cocoșul porumbac?, o întrebă Victor pe soție.

- Da, că se bătea tot timpul cu cel roșcat și nici nu lăsa gănilor în pace. Mai mereu sărea gardul la țafă Lisandrina, de mă supăram cu vecina pentru el.

- Foarte bine i-ai făcut. Eu am să merg să mă culc mai devreme, să pot termina mâine toată treaba la Spoială până pe la zece. Dai tu la orătâni și la animale de mâncare, că parcă nu mai am picioare de oboesală. Mă dor și șalele de nu mă pot îndrepta cât am stat aplecat asupra secerei și a snopilor toată

ziua, în soarele din câmp.

- Bine, atunci, du-te și te odihnește că mă descurc eu prin curte cât mă mai pot mișca.

Victor își luase concediu de odihnă tocmai să scape de aceste obligații ale vieții. Tatăl său nu mai putea face mare lucru la muncile câmpului. Majoritatea lucrărilor agricole le-a făcut tocmind oameni să le execute. Noroc cu salariul său. După cum se desfășurau evenimentele în comună, nu credea că îl apucă toamna pe bătrân ca particular, membru în TOS, o organizație de întovărășire cred că după model rusesc, între țărani ne colectivizați.

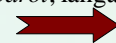
Vasile Vâlcu, primul secretar de partid al regiunii Constanța, forța nota să colectiveze întreaga regiune până la sfârșitul anului cum se zvonea în comună. Au mai rămas câțiva care nu au vrut să intre în colectiv. Autoritățile erau cu ochii pe ei. Din cauza lor nu se putea raporta la regiune încheierea „cu succes” a colectivizării întregii comune.

În zonă nu au vrut să semneze cererea de intrare în colectivă, doar tatăl său și unchiul Stoica, care mai mult stătea ascuns pe la lotul de vie decât acasă. Aveau simțul proprietății moștenit din moși strămoși. Dar să-l ia odată, dă-l Doamne de pământ, că tot nu făceau mare brânză cu el. Îi părea rău după căruță și cai, trebuia să se despartă și de ei odată cu intrarea în colectiv.

De doi ani era mereu secetă. Doar au crescut datoriile către stat. S-ar putea să vină să le ia și vaca cu vițel din curte în contul dărilor. Dacă luau pământul, scăpa și el de obligații, oricum tatăl său nu prea putea merge din cauza bolii să muncească la colectiv. Din ce vor trăi nu știau încă. Poate îi iertau și de datorii dacă nu mai aveau pământ. El se descurca cu Jeni din salariul de mecanic la Gospodăria Agricolă de Stat, amplasată pe pământul și conacul lui Funogea, un mare boier al zonei, acum deportat cine știe pe unde de către comuniști. Pentru bucatăria casei, cultivau în grădina din curte, toate legumele necesare unei familii. Pâinea se găsea și la magazin sau aducea el pe cupoane de la chioșcul fermei agricole unde lucra.

Când a apărut oportunitatea să meargă ca ucenic, împreună cu vărul său Ionel, la o societate mixtă ruso-română, numită Sovrom 7, a renunțat la clasa a șaptea pe care deja o începuse și a plecat la Constanța unde, după primul an de ucenicie, deoarece nu puteau să le dea diplomă de muncitor calificat, a trebuit să facă încă trei ani la Școala Profesională Metalurgică, cum se numea aceasta, pentru a ieși mecanic de profesie.

A fost greu la internatul școlii și mai ales în anul de ucenicie, unde muncea opt ore într-un atelier de pe bulevardul Carol, lângă

Andrea Mantegna - Agonia în grădina

„Botul Calului”, cum îi spuneau clienții bogdegii din intersecție. Stătea soldatul în gheretă și-i păzea de credeai că cine știe ce unitate militară importantă era acolo. Avea bățături în palmă de la pilă, de nu-și mai simțea mâinile de umflate ce erau. Câte scatoalce după ceafă a mai luat de la meșter, când nu i ieșea piesa cum îi plăcea acestuia. Nici acum nu este mare diferență. Doar că nu-l mai bate nimeni, însă palmele îi sunt la fel de bătătorite și pline de bășici de la seceră și coasă. Și pentru ce? Acolo barem a învățat o meserie, care acum îl ajută să-și câștige pâinea mai ușor decât în agricultură.

Până să adoarmă, lui Victor îi apărui în minte copilăria sa. Cum în vacanțele de iarnă când nu era căzută încă zăpada, ieșea cu oile la păscut pe câmpul de la marginea satului dinspre dispensar, lăsând mieii acasă, să nu apuce să guste din iarbă, chiar dacă îl nerva zbieratul oilor ce-și chemau continuu mieii. După spusele bătrânilor, acest lucru făcea ca mieii să aibă carnea mai gustoasă. Dacă pasc iarbă, deja carnea începe să miroasă a oaie, decretau bătrânii satului.

În timpul școlii în vacanțe trebuia să-l ajute pe tatăl său la câmp, mergând cu calul de căpăstru la prășitoare, la plug, sau în alte munci mai ușoare, uneori trebuia să absenteze de la școală, ca să meargă pe câmp, cu tatăl lui.

Seara, se ducea bătrânul cu sticla cu vin la subțioară, la învățătorul Spânoche sau la directorul Rusescu și le explica de ce a lipsit feciorul de la școală. Nu era singurul care proceda așa. Și cadrele didactice se adaptau din mers situației de la sate. Trebuia să învețe și din urmă, că apoi cine stătea cu genunchii pe boabe de porumb în colțul clasei, sau lua zece la palmă cu nuiaua de alun, dacă nu știa lecțiile predate în ziua respectivă? Așa l-a prins somnul odihnitor, cu gândurile rămase în urmă cu vreo zece-cincisprezece ani, pe timpul copilăriei sale zbuciumate, ca a oricărui copil născut și crescut la țară în acele vremuri.

După ce termină de strâns de pe masă și de spălat strachina, Jeni a ieșit să dea animalelor de mâncare și să strângă ouăle din cuibare. Avea să-i fiarbă două-trei ouă lui Victor, să le ia cu el de dimineață la câmp.

Având fântâna în curte, puteau să mai cultive câte ceva pentru hrana zilnică, să crească un porc, păsări. Era mai greu cu grăunțele. Noroc că porumbul se făcuse mai bine anul trecut și mai aveau și din anii din urmă că au făcut economie. Începuse deja să-l care soarecii care au găurit toți pereții din chiler. Au fost nevoiți să curețe tot porumbul și să pună boabele în butoaie că și așa stăteau goale până la toamnă, la culesul viilor.

Pe afară, păsările răcăiau prin bătătură și se scâldau cât era ziua de mare în țărână.

Nu aveau nici o grijă. Apă aveau la teică, grăunțe primeau seara și dimineața, doar câte o rămă mai puteau să găsească și ele, ca desert, sau câte o găză rătăcită prin grădină.

Terminându-și treaba, Jeni a aprins lampa și s-a dus să se pregătească de culcare. A mâncat ceva în fugă, nu prea avea poftă de mâncare în ultimul timp și a plecat în camera unde Victor sforăia de zor. Se vedea că trudise toată ziua prin soare. Nici nu a simțit când Jeni, cu greutatea burticii sale, s-a băgat lângă el în pat.

Pruncul lovea cu piciorușele în burta mamei sale, făcându-și simțită prezența. Chiar dacă primea aceste lovituri, Jeni își mângâia cu tandrețe burtica țuguiață și vorbea în șoapătă cu pruncul său, alintându-l. Era totuși speriată, fiind primul lor copil și nu avea decât douăzeci de ani, iar din familia sa nu avea pe nimeni în comună să o ajute la o adică. Provenea dintr-un sat îndepărtat, la peste treizeci de kilometri, și pe Victor l-a cunoscut când acesta a venit în peșit însoțit de părinți și un frate de al lui Jeni, căsătorit cu o consăteancă a lui Victor, dar care trăiau la oraș.

I-a plăcut de el, chiar dacă era mai mare cu șapte ani, a crezut că este cumsecade așa cum era prezentat și gata nunta. Poate că și ea a vrut să scape de vâgăunile unde era aruncat de soartă micuțul său cătun, la margine de pădure, unde veneau lupii și lua oile din țărla gospodarului iarna în plină zi. Aici era comună mare și aproape de oraș, la vreo doisprezece kilometri pe drum de țară. Mai târziu s-a văzut că nu s-a înșelat, Victor fiind o fire calmă și harnică și s-au îndrăgostit unul de celălalt pe parcursul celor doi ani de căsnicie, chiar dacă a fost o căsătorie aranțată, trăind o viață liniștită, fără certuri sau scandaluri, cum se mai întâmplă între oamenii tineri, care nu s-au cunoscut mai bine de la început.

Gândurile cu încheputurile căsniciei sale, departe de frați, de surori și de părinți, s-au stins odată cu venirea somnului liniștitor, după o zi de trudă prin curtea mare. Nici nu mai simțea loviturile năzdrăvanului căruia nu-i mai plăcea să stea ascuns în burtica mamei sale.

Din zi în zi, Jeni se simțea tot mai obosită, se mișca tot mai greu prin curte, așa că Victor nu se mai baza pe ajutorul său în treburile gospodărești. I se apropiase sorocul. După socoteala lui, Jeni a trecut deja termenul când trebuia să nască. Conform spuselor vecinelor mai vârstnice, la băieți termenul este uneori depășit, așa au crescut speranțele celor doi tineri părinți că vor avea primul născut un băiat.

Victor a mers să anunțe moașa comunii că termenul a fost depășit și să fie pregătită de moșit, să nu fie plecată din localitate. La dispensarul din comună era un doctor în etate, prieten cu rudele sale și cu părinții lui,

știut fiind mai ales că la unchiul Stoica și tușa Ioana, doctorul, prieten cu aceștia, făcea vizite mai dese, să savureze un pahar cu vin bun, scos de la răcoarea beciului adânc, când se întorcea de la dispensar spre casă, că doar stătea la două case depărtate.

Victor, cum era ocupat cu treburile zilnice prin curte, a auzit venind din casă țipetele lui Jeni. Se rupsesse apa și era gata să nască fără asistență medicală. A scos repede caii din grajd și i-a înhamat la căruță, luând, la indicațiile lui Jeni, câteva lucruri necesare nașterii și cu ea așezată pe un braț de paie în fundul căruței, în goana cailor, a ajuns imediat la casa de naștere, unde locuia și moașa, o femeie mai vârstnică, care îl adusesse și pe el pe lume cu douăzeci și șapte de ani în urmă.

Anunțată din vreme, Coana Moașe, cum i se spunea în comună, era pregătită aducerii pe lume a copilului. Avea nevoie de niște apă caldă, așa că a pus repede pe foc o oală cu apă. Victor a pornit la fel de grăbit la dispensar să-l aducă și pe doctorul Țigănuș, niciodată nu știi ce se poate întâmpla la o naștere, mai ales cum era cazul lui Jeni, tânără, fără experiență și la prima încercare. Natura și Cel de Sus au ținut cu cei doi părinți și cadrele medicale, cu experiență, au adus pe lume ditamai băiatul de peste trei kilograme jumătate, brunet, ca mama, și chel pe cap, ca tatăl său.

Țipetele noului pui de om i-au adus liniștea sufletească tânărului tată, mai ales când a aflat că nașterea s-a desfășurat fără incidente - o naștere ușoară și normală -, cum s-a lăudat Coana Moașă.

La casa de naștere, tânăra mamă rămânea două-trei zile, sub supraveghere, până când i se făcea externarea.

Toate babele din vecini au plecat în pelerinaj la proaspăta mămică, care mai de care cu ceva dulce, sau cu doi trei metri de finet pentru scutece.

Cât timp a stat Jeni acolo cu micuțul său vâlar, pe care l-au numit Valentin, Victor a terminat de treierat tot grăul și de pus boabele în hambar, iar paiele și pleava la locul lor în coșar și la șiră. Scăpase de o grijă. Și așa zilele de concediu îi erau pe sfârșite. Au rămas de recoltat sfecla, floarea-soarelui și porumbul în toamnă și apoi să pregătească ogorul pentru însămânțatul de toamnă al grăului. Poate nu mai apucă să o facă și îl va lua C.A.P.-ul, așa scapă de această corvoadă păguboasă pentru el.

Numai să nu-l audă tatăl său cum gândeste. Bătrânii au simțul proprietății mai dezvoltat știind cu câtă trudă au obținut această avere de seamă pentru un țaran. Dacă nu ai pământul tău, de ce te mai numești țaran? Doar că trăiești la țară? Așa gândea Victor, acum proaspăt tătic, cu noi responsabilități și griji noi.

Constelații epigramatice

Liviu POPESCU

Născut la 28 noiembrie 1920, în orașul Craiova; decedat în anul 1994. Absolvent al Școlii de ofițeri activi, după deblocarea din armată a lucrat ca tehnician constructor la Craiova

S-a afirmat mai întâi ca membru al Cercului Rebusist „Feroviarul”, din Craiova, publicând frecvent în revistele *Pinguin*, *Rebus*, *Magazin rebusist*, *Cinel-cinel*.

În epigramă a debutat în culegerea *Cascada epigramelor* (1982), dar, având experiența creațiilor rebusiste, a intrat repede în intimitatea genului literar, fiind unul dintre membri marcanți și activi ai cenaclului craiovean *C. S. Nicolăescu-Plopșor* Craiova.

Consultație

L-a ciocănit, l-a ascultat
Și un concediu-apoi i-a dat,
Deși nu prea avea nimic.
El ce avea, avea... în plic.

Preferințe

El trecut, iar ea ca floarea!
De-i privești, te trec fiorii:
El preferă sunătoarea,
Ea preferă sunătorii.

Fabulă de anul I

O pereche fericită -
„El în blugi, ea în fustiță” -
Și probabil potrivit:
El boboc, ea găsculiță...

Virtutea inerției

„Cam asta fac de când mă știu,
Că eu așa am apucat”...
Ne spune el într-un târziu
Și-apoi se puse pe căscat.

Un soț cu principii

„Nevasta? La bucătărie!
E treaba ei, nu-i treaba mea!”
Rosti ritos, pe când ștergea
A treisprezecea farfurie.

Ca într-„O noapte furtunoasă”

Întinse marfa pe tarabă
Primi și prețul și - zelos -
L-a așșat, doar că... din grabă,
Pe „șase” l-a făcut pe dos!

Argumente convingătoare

În hală e un măcelar
Ce arde strașnic la cântar,
Dar ce să-i faci cu susnumitul,
Când are... osul și cuțitul?!

Perseverență „galinaceă”

Anii au trecut în zbor
Dar, la fel ca altădată,
Dânsa-i spune: puișor,
Dumnealui: puică moțată!

Unui agronom netuns

Luând examenul de stat,
A fost repartizat la sat.
Din facultate - vorba aia -
El a rămas numai cu... claiă.

Ce mai e nou prin florării

Un zâmbet ce oferă-o floare
Și un boboc de vânzătoare?
Aiurea: cactuși de o lună
Iar la tejghea... o mătrăgună.

Familială

„Șefu” a venit acasă
Cam abțiguit un pic;
Nici nu s-a atins de masă.
(L-a atins doar pe-ăla mic!).

Păpușile vorbitoare

„Cum văd, păpușa asta este mută!”
A remarcat, zâmbind, cumpărătoarea,
Dar fu convinsă doar într-o minută
Că are muzicuță... (vânzătoare!).

Fiecare cu-ale sale

Sirena s-a întins pe plajă
Cu mii de nuri, dorințe, vrajă,
Dar el, pescar, sorbea, firește,
Din ochi, doar... coada ei de pește!

Celui mult așteptat

Sunt străzile tot mai pustii
De când te-aștept, am disperat.
De ce nu-mi vii, de ce nu-mi vii?
Iubitul meu... „I” barat?

Din testamentul procesomanului

Stă scris, acolo, ultima sa toană
...Și-i dau în judecată pe dricari,
Pe popă, dascăl, cum și pe gropari...
Motivul: „sechestrare de persoană!”

Contrar obiceiului

El rutinar înveterat,
Făcu senzație-n birou
Atuncea când a întreat:
„Măi fraților, ce mai e... nou?”

Notorietate

Ce cunoscut e el, ca autor,
Ne informă, zâmbind, vecina:
„Și azi l-a vizitat un cititor...
Acela care i-a citit... lumina”.

Lumânarea și răposatul

Paradoxal e, într-un fel,
Cu ei ce se petrece:
Ea se topește după el,
Dar el rămâne rece!

De ziua femeii

8 Martie e ziua-n care
Iubitele primesc „Chanel”
Iar scumpei noastre soțioare
Îi cumpărăm un ghiocel.

Din jurnalul unui pensionar

Uite-așa trecură-anii
Și-mpreună ducem casa:
Ea, firește, ia toți banii,
Iar eu, ce să-i fac: iau plasa!...

Epitaf unui scriitor vanitos

Stă părăsit sub piatra lată
Și-acolo-n veci o să rămâie,
Din cei ce-l lăudau odată,
Nu vine unul să-l tămâie!

Ea

Femeia e soție, mamă,
Prietenă, de bună seamă,
Iar pentru gineri, dumneaei,
Este tot mama: *mama... ei!*

Medicul, după consultarea unei paciente frumoase

E-o bomboană de muiere,
Ochii dulci, ca un șerbet,
Gura, fagure de miere,
Diagnostic: diabet!

Epitaful unui adept al lui Bachus

Era aproape mort (de beat)
Dar, sughițând într-un suspin,
Atunci când moartea l-a chemat,
El a răspuns pe dată: „vin”!

Vasile POPOVICI

Între ontic și temporalitate în căutarea adevărului Absolut

Volumul de poezii **Obsesia deșertului**, al eruditei poete **Valentina Becart**, păstrează încă mirosul de carte proaspătă, abia ieșită de sub „teascurile tiparniței”. Sintagma, segmentul lingvistic „obsesia deșertului”, cu toată simbolistica, cu toate subliminalele conotații semasiologice, mă duce pentru o clipă la Eclesiast: „*Deșertăciunea deșertăciunilor, toate sunt deșertăciunii*”. Mă duce, am zis, dar poeta iese din sine și, prin mijlocirea eului liric, creează o poezie ontică, nedetașându-se de zoroastrism, în ecuația unei antropologii filozofice, dar și sociale și culturale, descinzând, parcă, din romanticii germani care au făcut, nu înaintea altora, din poezie - existențialitate, într-o logică a firescului firii, ori într-o altă ordine „mai” nefirească în accepțiunea unui fiasco divin, să mai repare, să mai cârpească ce se mai poate a toate acelor ieșite din Cuvânt, care nu prea mai merg „ca la carte”, acum.

Poeta dă o notă metafizică unora dintre poemele sale, așa cum au făcut-o odinioară: Eminescu, Nerval, Hölderlin, Rimbaud, Novalis ș.a. într-o transcenderea într-o altă dimensiune, cu legi pe care nu le stăpânim încă, poate energetică, conservată într-o veșnicie prolixă și plictisitoare de prea „multă veșnicie”. De parcă poeta ar visa un vis din care nu ai vrea să te trezești, „*Romanticii au știut că visul nu e fecund decât dacă prin el insul ar putea deveni mai profund și s-ar întoarce de acolo în viața conștientă; dar la o viață conștientă transfigurată de acum încolo, văzută cu alți ochi*”. (A. Béguin).

Pentru a nu ne mai lăsa întru dezlegarea „enigmelor” Sfinxului, poeta ne scoate din labirinturile numai cu intrare, luminându-ne nedumerirea: „*deșertul e un vampir (nelegiuit)*” - cam lugubru, antropofagic, imagine prometeică în înlănțuirea de stâncă.

„...atât a mai rămas într-un deșert de gânduri/...prin aceas-

tă întindere liniștită, pustie/și primejdioasă/se mai rotesc vulturii din când în când.../”, iar „*privirile se lovesc de lumina aspră./ apăsătoare/ îmi stăpânesc lacrima ce mi-ar smulge/ un ultim strigăt*” (Din jurnalul unei zile - scriu cu fire de praf -).

„*Pe talerul zilei*”, „*pe talerul nopții*”, poeta, cuprinsă de angoase, ni se destăinuie: „*Noaptea hienelor mă ajunsese/ din urmă/ și era în plină zi/ fântânile își ofereau apele adâncului/ în cupe rășfrânte/ invitându-mă să beau/...dar n-auzeam decât un hohot*” ca apoi să-și devoaleze sinistrul: „*Deșertul și pustiul din mine/ unelteau/ acuzându-mă de lașitate...*” (În brațele absurdului).

Dar zvonul de apocalipsă stă suspendat în eter ca o sabie a lui Damocles: „*cerul a coborât mult prea jos/ ca o amenințare/* - sugerând, prevestind un timp, timpul acela, implacabil, inexorabil, pe care știința ori Marele, ori nu-l poate opri, ori nu-l vrea oprit, iar jocul perpetuu al stereotipiilor să nu fie oprit, ca o blasfemie.

Ne întrebăm din ce în ce mai puțin retoric, și mai mult imperativ: de ce?... de ce?... nu într-un absurd kafkian, ci într-un absurd universal pe care nu-l vom putea tăia ca pe un nod gordian. „*Am început să alerg la întâmplare/ și să plâng/ prea mult soare/ într-o inimă/ cuprinsă de spaimă și-ndoială*”... „*dar nu vedeam decât hienele/ adulmecând renunțarea*” Și... de parcă am trage linie, după ce am adunat, după ce am scăzut, după ce am înmulțit și împărțit, ne-a dat rezultatul: „*Lângă steagul răvășit/ al înfrângerii/ zăcea o ini-*

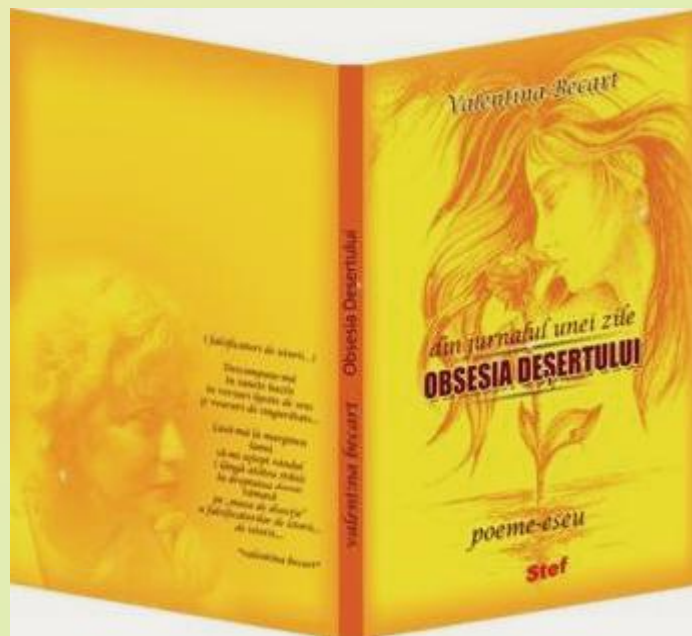
mă - /ce-și abandonase/ firul de sânge/ și nisip/ și-ndoiala.../ în brațele absurdului/ necuprinsului...” Iar noi, orbecăind, tot căutând, un adevăr al celor ce sunt și pe care le vedem, și al celor ce sunt și pe care nu le vedem, măcar un adevăr cât să pricepem cine suntem și ai cui?

Fără infatuarea și impertinența de a afla, musai, adevărul Absolut pe care nu-l vom afla vreodată, în viața asta, în alte vieți, nici chiar în viața aceea de Dincolo, unde nu este nici durere, nici întristare, nici suspin, cum ne povățuiește sacerdoțiul.

Obsesia deșertului - volum, *de jure și de facto*, de substanță filozofică -, își are sorginea în marile întrebări ale poetei asupra universalității, nemărginirii de la minus la plus infinit, asupra existențialității, cuprinzând *da capo al fine*, poeme-eseu în care puterea verbului dă întregului volum, înălțare axiologică. Respectând cu rigoare calitățile stilului - aș zice chiar -, ale stilului elevat, pertinenta folosirii tropilor și sintaxei poetice, dă volumului o notă particulară, dacă ar fi să-l invoc pe naturalistul, matematicianul, cosmologul și autorul enciclopedic francez Georges-Louis Leclerc, Comte de Buffon (1707-1788) care afirma: „*Le style est l'homme meme*” (Stilul este omul însuși). Poeta Valentina Becart și-a consacrat un stil propriu, inconfundabil.

În fața atâtor vicisitudini, poeta nu este o învinsă, ci o luptătoare de pe linia întâi, o biruitoare, câștigând, nu lupta, ci războiul.

Deschizând cartea, citești cu acea exultanță și pasiune pe care ai vrea să fie mereu prezente în inima și sufletul tău, cititorule!

În premieră pentru o revistă românească: textul bilingv al Imnului american tradus de Cristian Petru Bălan

"The Star-Spangled Banner" este imnul național al Statelor Unite ale Americii.

Versurile au fost scrise în 1814 de Francis Scott Key, un poet amator, sub forma unei poezii numite "Defense of Fort McHenry"

și a fost pus pe melodia unui cântec foarte popular britanic numit "The Anacreontic Song".

A fost recunoscut oficial de Marina Americană în 1889, de Președinte în 1916 și, printr-un act oficial, de către Congress la 3 martie 1931.

Versiunea românească aparține poetului american de origine română Cristian Petru Bălan, membru al Uniunii Scriitorilor din România și al Academiei Româno-Americane de Arte și Știință, care a tradus toate imnurile

de stat din lume în limba română. (V. lucrarea traducătorului "Enciclopedia Imnurilor de Stat din toate țările lumii", cu prefața de maestrul Gheorghe Zamfir, Ed. Mileniul III, Ploiești, 2008, pag. 209-213, precum și date despre traducător în Wikipedia, "Scriitori români din diaspora").

1. Oh, say can you see
By the dawn's early light
What so proudly we hailed
At the twilight's last gleaming
Whose broad stripes and
bright stars
Through the perilous fight
O'er the ramparts we watched
Were so gallantly streaming?
And the rockets red glare
The bombs bursting in air
Gave proof through the night
That our flag was still there.
Oh, say does that star-
spangled banner yet wave!
O'er the land of the free
And the home of the brave?

2. On the shore dimly seen
Thru the mist of the deep
Where the foe's haughty host
In dread silence reposes
What is that which the breeze
O'er the towering steep
As it fitfully blows
Half conceals, half discloses?
Now it catches the gleam
Of the morning's first beam
In full glory reflected
Now shines in the stream.
This the star-spangled banner
O long may it wave
O'er the land of the free
And the home of the brave!

3. And where is that band
Who so vauntingly swore
That the havoc of war
And the battle's confusion
A home and a country
Should leave us no more?
Their blood has washed out
Their foul footsteps' pollution.
No refuge could save
The hireling and slave
From the terror of flight
Or the gloom of the grave:
And the star-spangled banner
In triumph doth wave
O'er the land of the free
And the home of the brave!

4. Oh! thus be it ever
When freemen shall stand
Between their loved homes
And the war's desolation!
Blest with vict'ry and peace
May the Heav'n-rescued land
Praise the Power that hath made
And preserved us a nation.
Then conquer we must
When our cause it is just
And this be our motto:
"In God is our trust."
And the star-spangled banner
In triumph shall wave
O'er the land of the free
And the home of the brave!

1. O, spune, poți tu zări
În lumina timpurie a zorilor,
Ceea ce cu atâta mândrie salutăm noi
În ultima licărire a crepusculului
Ale cărui largi dungi și stele briliente,
În timpul periculoasei lupte,
Le vedeam deasupra meterezelor,
Atât de elegant fluturând?
Și strălucirea roșie a rachetelor,
Bombele explodând în aer,
Probând, de-a lungul nopții,
Că steagul nostru era încă acolo.
O, spune, drapelul cu dungi și stele
Tot mai flutură oare
Peste pământul celor liberi
Și peste casa celor viteji?

2. Prin pâcla mării,
El abia se vedea pe țârm,
Unde arogantul amfitrion al
inamicului
Se odihnea în temută liniște.
Ce este oare acel obiect pe care briza
În timp ce suflă intermitent
deasupra înaltului abrupt,
Aci abia-l ascunde, aci abia-l
expune?
Acum el prinde strălucirea
Primelor scânteieri ale dimineții,
Reflectând în acest moment pe
deplin glorios sclipirile apei:
Da, acesta este steagul împetriștat
cu stele.
O, fie ca el să fluture în veci peste
pământul celor liberi
Și peste casa celor viteji!

3. Și unde se află acea bandă de
inamici
Care cu atâta lăudăroșenie jurau
Ca în dezastrul războiului
Și în confuzia luptei
Nici o casă și nici o țară
Să nu mai fie cruțate?
Sângele lor a spălat
De contaminare urmele nebune
Ale pașilor lăsați de ei.
Nici un refugiu nu poate salva
Pe mercenari și pe sclavi
De teroarea luptei sau de tristețea
mormântului;
Însă drapelul înstelat
Flutură triumfător
Peste pământul celor liberi
Și peste casa celor viteji!

4. O, întotdeauna să fie așa,
Când oamenii liberi se ridică
împărțindu-se
Între casele lor iubite
Și dezolările războiului!
Fie binecuvântat cu victorie și pace,
Pământul răscumpărat de cer;
Lăudat fie Atotputernicul care ne-a
creat
Și ne-a conservat ca națiune.
Așadar, trebuie să cucerim,
Dar numai când cauza este justă,
Și atunci deviza noastră va fi:
"Noi credem în Dumnezeu!"
Iar drapelul împetriștat cu stele
Va triumfa fluturând
Peste pământul celor liberi
Și peste casa celor viteji!

Constelații epigramatice

Mihai HAIUAS (n. 06.04.1941)

Născut în localitatea Cristinești, județul Botoșani. Absolvent al Facultății de Matematică, la Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”, din Iași. A funcționat ca profesor de matematică și astronomie, cercetător științific la Filiala Iași a Academiei Române, profesor asociat la instituții de învățământ superior din Iași.

Este membru al Academiei Libere „Păstorel” și al Uniunii Epigrafiștilor din România.

Ca matematician, a publicat mai multe culegeri de exerciții și probleme pentru testele naționale și examenul de bacalaureat, precum și manuale de liceu, iar ca epigramist a publicat volumele *Tangoul poantelor în pas de vals* (2009, epigrame, rondeluri ș.a.), *Hașmășuri umoristice* (2010, epigrame) și *Restituiri în patru rânduri* (2011, o selecție comentată a concursurilor revistei „Epigrama”, 1938-1943).

Ce este epigrama?

Că mult de ea s-a tot vorbit
Pe nimeni astăzi nu surprinde,
Eu spun că e un foc mocnit
Iar când nu te aștepți, se-aprinde.

Madrigalul și satira

Nicănd nu merg pe-același drum
Aceste „picături”, susțin:
Căci una este cu parfum
Pe când cealaltă... cu venin.

Remarcă poetică

„Românul e născut poet”.
S-a spus cândva și nu-i secret,
Dar e de-a dreptul dureros
Că mulți o iau în serios!

Cum se scrie o epigramă?

Să scrii o epigramă,-i greu!
Rămâne pentru mulți un vis.
De-aș ști, mărturisesc, și eu
Chiar azi m-aș apuca de scris.

Unui autor de epigrame

Citindu-ți cartea chiar insist,
Spunând și nu mă-ntrec cu graba:
Să nu tragi în epigramist,
Căci îl vei omorî degeaba!

Jurizarea la festivaluri

Ce-afirm, nu-i pentru-a face valuri,
Și-n jurii nu trag cu șrapnel:
Un moto e, la festivaluri,
„Secretul lui Polichinelle”!

Muza și Brâncuși

O remarcă-i potrivită,
Nu cred că mai este alta:
Muza lui a fost trezită
Cu ciocanul și cu dalta.

Nimic nou în parlament

Și astăzi, ca și-n viitor,
Mandate au, în număr mare,
De deputat și senator,
Dar prea puține de-arestare.

Venituri și taxe

Guvernul nou, ce tura-vura
A învârtit de-o vreme roata:
Salariu-l dă cu picătura
În schimb ia taxe cu găleata.

Îngrijorare

O spaimă foarte greu apasă
Pe orișice român acum:
Din criză ar putea să iasă,
Dar din corupție, nicum!

Unui confrate îngâmfat

Sunt om de bază în cenaclu
La orice poantă am șperaclu,
Pe scurt, afirm deschis, colega:
Eu sunt și *alfa* și *omega*!

Unui „clasic” în viață (glosă)

Afirmă unii că-i un *brand*,
Și-epigramist de nota zece
Intrat recent în noul *trend*...
Dar ce e *trend* ...ca *trendul* trece!

Ce e femeia?

S-o definesc, eu n-aș putea,
Deși în spate port mulți ani,
Dar dacă nu pui preț pe ea
Pe tine nu dă nici doi bani!

Așa-i bărbatul

De soarta lui chiar mă usuc,
Așa-i de când s-a însurat:
Atunci când nu e sub papuc
Precis el stă lejer... sub pat.

Ce e soacra?

E frumusețea pe pământ,
Un înger coborât din stele,
Când este vorba,-ntr-un cuvânt,
De soacra soțioarei mele!

Unui confrate indecis

Amice-ți spun, de-acum un an,
Simțind cum iar mă bagi în draci,
Că ai în mine un dușman
Când una spui și alta faci!

Incompetență

Azi sfatul tău, iubit confrate,
Util ne este,-așa gândim,
Precum e sarea în bucate
Bolnavilor ce țin regim.

Mie pofticiosul

Salivam, în toilul cinei
C-o privire de hapsân,
Când la pulpele vecinei,
Când la merele-i din sân .

Miniromanță

Mi-e dor de un sărut de față,
De jocuri, de plimbări, de lunci,
Mi-e dor de piața de-altădată...
Cu prețurile mici de-atunci!

Joburile unei tinere familii

Muncesc s-ajungă-n viață staruri
Așa cum poate fiecare:
El, ziua „rade” sticle-n baruri,
Ea, noaptea lustruiește bare.

Supărarea soției

Bărbatu-i zise-n zi nefastă:
Mai fă și tu ceva nevastă!
Și i-a făcut, pe loc, păgâna
Din prag, plecând, un semn cu mâna.

Ruga unui soț

Femeii, care-i vorbăreață,
Fă, Doamne, un efort și schimbă,
Ca ridurile de pe față
S-ajungă undeva pe limbă!

Testament

Prin testamentul redactat,
Avea toată eu o las
Amantelor ce m-au distrat,
Iar soaței dragi... ce-a mai rămas!

Autoepitaf

Zace Haivas sub aluni,
Nu-i în Rai, și-i foarte trist
Că o viață-a spus minciuni,
Susținând că-i umorist.

Uasile MENTZEL

Triouri și duete celebre

Un tren obosit a poposit într-o haltă (Letea), la marginea Bacăului. Acolo un furnicar de oameni trudea la fabrica de hârtie.

Prin anii 1938-39, printre copiii Lumii, se nășteau doi frați care nu-și imaginau atunci pe unde îi va purta soarta: **Frații Mentzel**.

Surorile mai mari și-au luat în brațe frații și au pornit cu „Trenul vieții” într-o lungă și anevoioasă călătorie, acompaniați de glasul roșilor, ca o muzică, muzică ce își va pune amprenta pe destinele lor. Dar să trecem la subiect, care are ca temă: *triourile și duetele ce au apărut de-a lungul timpului*.

În muzica ușoară românească, începuseră să cucerească o largă audiență la public formațiile vocale: duete, triouri, cvartete, sextete etc. Succesul lor se datoră posibilităților multiple ce rezultau din contopirea vocilor (armonia). Cântatul în grup nu sim-

plifică sarcina cântărețului, ci îi cere noi valențe. Multe formații au obținut, pe parcursul anilor, celebritatea prin munca susținută, uneori epuizantă, pentru obținerea unui înalt nivel artistic.

Printre primele triouri apărute la noi, se numără trioul „Voie bună”, condus de A. Bojenescu, apoi „Trio Grigoriu”, un trio de excepție, care a reperat succese imense. Să ne amintim doar de piesele „La cabana trei brazi”, de Florentin Delmar, „În amurg”, de Aurel Giroveanu, „Broscuța”, de George Grigoriu și e suficient să constatăm valoarea acestui grup vocal.

Un alt trio remarcabil a fost „Trio Armonia” format din: Margareta Mureșan, Victoria Manolescu-Dinicu și Mona Scotti, care a cântat, printre altele, „Picături din cer”, de Marius Mihail, „Rumba negra”, de Lecuona și „Zboară săniuța”, de Sile Dinicu.

La Teatrul „C. Tănase” apăruseră „Surorile Cosak” (duet) adevărate „instrumente vocale”.

Cităm din cântecele lor: „Pe strune de chitară”, de Radu Șerban, „M-am supărat pe inima mea”, de Gelu Solomonescu, și „Bonjo, Bonjo”, de Elly Roman. Mai târziu, vor apărea în spectacolul „Do, re, mi, fa... etcetera” alături de frații Mentzel.

La Teatrul de estradă din Deva și-a făcut apariția „Trio Caban”, specializat pe muzica latino-americană. Amintesc din cântecele lor „E una, numai una”, de A. Giroveanu, „Dac-așa vrei tu”, de Temistocle Popa, și „Tinerete fără bătrânețe”, de Vasile Veselovschi.

Duo-ul Alexandru Jula și Ionel Miron s-a lansat pe scena Teatrului muzical din Galați și a rămas fidel acestei scene. Printre melodiile lor se află și „Podul Grant”, de G. Grigoriu, „Se văd luminile în port”, de Aurel Manolache, și din repertoriul universal „Serenada primăverii”, de Malgoni. A mai apărut la Teatrul muzical din Brașov „Trio Alpin”, un trio instrumental-vocal, care a cântat, printre altele, „Dacă nu te văd o zi”, de G. Grigoriu, „Către tine alergă dorul meu”, de Mișu Iancu, sau „Cântec de excursie”, de Robert Flavian. S-au mai remarcat: duetul „Surorilor Dimitriu”, Trio „Do, re, mi” la Teatrul muzical din Constanța și alții, despre care nu am alte date.

Dar cel mai longeviv grup vocal, care continuă și azi activitatea artistică (muzică, literatură, teatru, film), este cel al „Fraților Mentzel”. Eugen și Vasile, „Deosebiți”, cum spune Edmond Deda, „mai valoroși decât duetul internațional al Surorilor Kesler (Germania)”, după mărturisirile lui Alecu Popovici, din „Informa-

ția Bucureștiului”, sau - popularul duo al anilor 60 (cum scrie ziarul „Adevărul”), exuberanți și dezlănțuiți mult mai zburdalnici decât adolescenții-vedetă de azi.

O lecție care, alături de cea a valorii și seriozității, merită învățată. Cheia succesului însă a fost aceea că Mentzelii au fost primii cântăreți-dansatori care au cântat și au dansat stepp (dans american). Au urmat înregistrări la radio și Electrecord (discuri), emisiuni la televiziune, angajamente la baruri și restaurante.

Aduc aminte, pe litoral: Cazinoul din Mamaia, Barul-Cazino, restaurantele „Albatros” și „Victoria”, restaurantele din Oradea și Barul „Continental” din București, unde au cântat cu orchestra lui Iancsi Körösy (considerat ca unul din cei mai autentici pianști de jazz din Europa). La bas era nu mai puțin celebrul Johnny Răducanu, la trompetă - Valentin Grigorescu, Dan Mândrilă - la sax etc. Următorul pas sau următoarea stație, dacă ne amintim de „Trenul vieții”, a fost Teatrul satiric muzical „C. Tănase” din București, unde frații au jucat în spectacolele „Do, re, mi, fa... etcetera” de H. Nicolaide, Ion Nichifor, I. Berg și „Revista 58”. Din repertoriul lor amintesc: „Undeva” și „Măine cine știe” de Ion Cristinoiu, „Nu-ncerca să te minți” și „De când mă știu” de Constantin Alexandru, „Spune-mi unde, când și cum” de Ion Vasilescu cu Pompilia Stoian, „N-am știut să te păstrez” de Noru Demetriu și „Poveste de dragoste” și „Iulie” de Vasile Mentzel, precum și „Pescarul amator” de Starokadomski. Din repertoriul universal, au cântat melodiile „Goodbye Corina” (tradițional american), „Maria Marilena” de

Marino Marini, „Billy Boogie” de Littlefield, „Anneliese” de Hans și Simon, dar și muzică italiană. „Boceami picina”, „Tintarella di luna”, „Un ora senza te”, „Sei bella” ș.a.m.d. Dar succesul „Fraților Mentzel” nu s-a oprit aici. Au fost invitați să cânte operetă la radio și televiziune, arii din: „Oclahoma” de Richard Rodgers, „Rochia de bal” de Aurel Giroveanu și arii din „Vrăjitorul din Oz” de A. Harold.

Și timpul a trecut, trenul vieții a îmbătrânit și el dar își continuă drumul. Duetul „Fraților Mentzel” s-a autodizolvat dar după 35 de ani a reapărut cu un CD, cu un spectacol la T.N.B. (sala mare) și cu noi emisiuni la mai multe televiziuni. Dar ce au făcut acești doi frați în timpul cât au lipsit din viața muzicală? Multe. Cine sunt ei acum?....

- Dumneavoastră, domnule, nu sunteți fratele mai mic din duetul fraților...

- Ba da.

- Vasile, parcă.

- Exact.

- Aaa! Inginerul.

- Nu, nu, eu sunt actorul, fraatele e...

- Aha! Și atunci cine e scriitorul?

- Amândoi.

- Dar compozitorul?

- Eu.

- Am o nepoată care l-a avut la facultate profesor pe unul dintre frați.

- Pe mine. Dar, stați, doamnă, dați-mi voie să vă ajut și să vă scutesc de efortul de a mai întreba. Vă spun eu tot. Fratele Eugen, inginerul, e și scenarist iar de curând i-a apărut un volum de versuri (Appropos! te felicit frate) La rându-mi am scris și eu teatru, poezie, eseuri.

- Bine, dar...

- Humor? Am scris amândoi și... baloane colorate, încondeiate cu numele „Fraților Mentzel”, căzute din „cerul” Naționalului Bucureștean au pus în mișcare sala ce vibra de emoție și bucurie alături de cei doi vârstnici-tineri, iar „Trenul vieții”, pufăind alene, degrebat de neliniștea de dinainte, fluieră din sirenă și țâcăne din roți, în ritmul melodiilor celor doi frați, în amintirea tinereții lor. Toată tinerețea mea, strigă semnalul sonor al trenului, în timp ce se îndepărtează. Apoi, făcând semn cu ochiul ferestrei, zâmbește ușor, scoțând fum pe nări.

Director:
LIDIA VIANU

Executive Advisor:
GEORGE SANDULESCU

Contemporary Literature Press

Editura pentru Studiul Limbii Engleze prin Literatură

The only online Literature Publishing House of the University of Bucharest

Contemporary Literature Press,
sub auspiciile Universității din București, în colaborare cu
British Council și Institutul Cultural Român

Anunță publicarea volumului

A Lexicon of "Small" Languages in *Finnegans Wake*

redactat de C. George Sandulescu.
(ISBN 978-606-8366-11-1)

Acest volum este o premieră. Pentru prima oară în istoria studiilor Joyceene, el adună la un loc limbile folosite de James Joyce în *Finnegans Wake*, într-o încercare de a le descifra rostul. Seria de Lexicoane pe care o publicăm completează noțiunea de Intuiție Lingvistică a lui N. Chomsky cu o idee nouă: ideea că este vorba, în cazul lui Joyce, de un Dicționar mental poliglot și simultan.

Am publicat până acum Lexicoane care se ocupau de locul limbilor română și germană și al limbilor scandinave în *Finnegans Wake*. Ne îndreptăm acum atenția către mai bine de douăzeci de limbi, de la franceză la numeroasele limbi slave, toate adunate într-un singur volum. Introducerea la acest volum sugerează cum anume se poate citi o carte scrisă în mai multe limbi deodată. Din acest punct de vedere, *Finnegans Wake* se apropie de intenția colajelor lui Tristan Tzara. Pe de altă parte, obsesiile literare ale lui Joyce au în ele ceva foarte asemănător cu cele câteva imagini care l-au obsedat pe Brâncuși. Lexicoanele Joyce pe care le publicăm, inclusiv acest Lexicon al limbilor "mici", aduc studiilor literare o precizie necesară, mai ales atunci când ele se ocupă de texte de maximă dificultate. Pledăm, de asemenea, pentru cercetarea consecințelor retorice ale folosirii simultane a atâtor limbi.

Acest al cincilea volum devine astfel punctul central al seriei. Tocmai de aceea îl dedicăm nepotului lui James Joyce, Stephen, care a împlinit 80 de ani la jumătatea lunii februarie a acestui an. Se știe cât de mult ținea James Joyce la familia lui. Dovadă stau cele două scurte povestiri scrise special pentru nepotul său. Seria noastră de Lexicoane continuă: vor urma limbile romanice și în final chiar limba engleză.

Toată seria de Lexicoane Joyce a fost recenzată de ziaristul și anglistul Sorin Ivan în ziarul Tribuna Învățământului, unde prezintă Contemporary Literature Press. Articolul a fost preluat de site-uri culturale, printre care și <http://libersaspun.3netmedia.ro/cultura/opera-inedita-de-james-joyce-publicata-de-o-editura-irlandeaza/>. Interesul pentru opera lui James Joyce s-a reaprins în România.

Volumul A Lexicon of "Small" Languages in *Finnegans Wake* redactat de C. George Sandulescu s-a lansat oficial la data de 7 martie 2012, dar el poate fi consultat și descărcat la adresa de internet:

<http://editura.mtlc.ro/sandulescu-small-languages-fw.html>

Lidia VIANU

Elisabeta IOSIF

În jurul unui policandru uriaș – MĂNĂSTIREA CARAIMAN

Fațada estică, poarta de acces.

Într-o toridă zi de vară, când întreaga Vale a Prahovei asuda nefiresc, am pornit de la marginea Stațiunii Bușteni, traversând râul pe un podeț, spre o potecă pieptișă ce urca la Poiana Palanca. Auzisem istoria despre ridicarea Mănăstirii Caraiman de către părintele Gherontie Puiu, devenită legendă dar chiar doream să văd această minune. Drumul de urcuș prin pădure e greu iar mie mi s-a părut și unul special. Mai ales pentru energiile ce le simțeam în jur, transmise diferențiat de brazi, de rădăcinile lor, ca niște degete uriașe, noduroase, care parcă ar fi suferit de dureri reumatice. Erau transformate în trepte pentru urcușul nostru, vibrând alături de plantele pădurii, florile pământului ce le simțeam emițând sunete, ca în filmul renumitei cercetătoare Marioara Godeanu, o demonstrație despre „modelul informațional al lumii plantelor, pătruns de spiritul lui Dumnezeu”. Auzeam, ca în acel experiment, copacii care tipau când mor, acum copleșiți de durere sau de strigătele ce le transmiteau pădurii. Acel flux energetic, benefic, pe care îl simțeam pentru întâia dată în toată natura: în râul, apa purtătoare de informație, cu memoria sa și în toată acea pădure vie, pătrunsă de spi-

ritul sfânt. Se auzi deodată clopotul mănăstirii, ce rezona cu pădurea, poate chiar se și armoniza cu sunetele venite din înaltul brazielor seculari.

Așadar, nu era doar o evadare din cotidian spre o lume pătrunsă de spiritul lui Dumnezeu, ci un drum spre un locaș sfânt, care se constituise în jurul unui policandru uriaș, cu șase brațe aflat în Poiana Palanca. Fusese până în 1998 un loc pustiu, dar acel arbore uriaș, ca un policandru, purta pe el semnul crucii, așa cum îi spusese părintelui Gherontie Puiu, în vis Maica Domnului, în noaptea când de-abia sosisese la Sanatoriul din Sinaia, paralizat de mai mult timp. Trăise zece ani într-o peșteră din munte, de unde vedea Crucea Caraimanului și își jurase să se întoarcă la lumea de jos ca să construiască o mănăstire cu Hramul Sfintei Cruci, de unde să vadă crucea Caraimanului. „Trezește-te, că nu ești bolnav. Du-te și găsește un brad cu șase ramuri, lângă o apă curgătoare, pe un plai de unde se vede Marea Cruce, la care te-ai jurat. Acolo să faci mănăstirea” i-a spus Maica Domnului. Și s-a sculat sănătos, spre uimirea tuturor. Dar bradul nu era unul oarecare și mare i-a fost căutarea, încercarea. După multe

drumuri a văzut într-un târziu policandru uriaș, urcând spre vârf, în Poiana Palanca, ce avea chipul Maicii Domnului. În jurul bradului a construit mai întâi o bisericuță din lemn, cu o cruce în vârf, ce luminează și azi. Trunchiul închis în ea a fost învelit în lemn, de care a atârnat icoane și Sfânta Cruce. Acum, în poiană s-a ridicat o biserică mare, încă neterminată în interior. S-au adăugat câteva construcții frumoase, ce folosesc călugărilor și credincioșilor ce doresc să se reculeagă în acel loc sfânt.

Am căutat să-mi amintesc simbolurile acelor însemne sfinte. În primul rând, semnificația arborelui. Dar mai întâi ce simbolizează cifra șase? Ea corespunde celor șase zile ale Facerii, e numărul darurilor reciproce și al destinului mistic, al hexameronului biblic - numărul creației (lumea fiind creată în șase zile). Arta hindusă, arta chineză, arhitectura clasică, după Vitruviu, cuprind, arată Luc Benoist - șase reguli ce reflectă creația divină.

Am găsit multe simboluri și ale arborelui. Am aflat despre „arborii care au icoane așezate pe trunchi, că ne trimit cu gândul la răspândirea, aproape peste tot în lume, astăzi a Pomului de Crăciun, ca simbol liniștitor al verdelui și al renașterii. În primul

rând Maria, considerată „arborele vieții” a fost binecuvântată de Duhul Sfânt, care i l-a dăruit pe Mântuitor, ca „Fiu al Lumii.” Arborii sfinți ai epocii moderne, învăluți de simbolurile Fecioarei Maria, verdele Mariei, dar mai ales crucea ca arbore binecuvântat: „Atunci ramura ta purta o povară dumnezeiască. În tine curgea sângele divin (Hans Biedermann)”. Legenda copacului care vindecă ar putea fi o transpunere în universul Vechiului Testament a simbolului tradiției creștine a „lemnului crucii”. Arborele are rădăcinile în Pământ iar ramurile îndreptate spre Cer el fiind precum omul însuși, o reflectare a „existenței celor două lumi. Temele simbolice ale arborelui, spunea Mircea Eliade, „se articulează toate în jurul ideii de Cosmos viu, în veșnică regenerare”. E simbolismul verticalității, a raporturilor ce se stabilesc între pământ și cer. În acest sens are caracterul unui centru, ceea ce face ca Arborele Lumii să fie sinonim cu Axa Lumii.

O astfel de Axă a Lumii este Mănăstirea Caraiman atât în subteran, cât și la suprafața Pământului Caraimanului dar și în Înalt, precum copacul sfânt care se hrănește prin vârf, întinzând crengile sale peste Grădina Maicii Domnului.

